

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ
FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA

Donatas VAIČIURGIS

Gabija VAIČIURGĖ

Viešojo valdymo studijų programos studentai

SAVIVALDYBIŲ UGNIAGESIŲ KOMANDŲ
REFORMOS ĮGYVENDINIMAS LIETUVOJE: TELŠIŲ
APSKRITIES ATVEJIS

Magistro darbas

Šiauliai, 2017

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ
FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA

Donatas VAIČIURGIS
Gabija VAIČIURGĖ

SAVIVALDYBIŲ UGNIAGESIŲ KOMANDŲ
REFORMOS ĮGYVENDINIMAS LIETUVOJE: TELŠIŲ
APSKRITIES ATVEJIS

Magistro darbas

Socialiniai mokslai, Viešojo administravimo (N700) studijų kryptis

Darbo vadovė: prof. dr. Aistė LAZAUSKIENĖ

Teigiū, kad magistro darbas, kurį teikiu studijų krypties magistro kvalifikaciniam laipsniui įgyti yra originalus autorinis darbas.....

(Studento parašas)

SANTRAUKA

Donatas Vačiurgis, Gabija Vaičiurgė (2016). *Savivaldybių ugniagesių komandų reformos įgyvendinimas Lietuvoje: Telšių apskrities atvejis*. Magistro darbas. Mokslinis vadovas: prof. dr. A. Lazauskienė. Šiaulių universitetas, Viešojo administravimo katedra, 94 p. (su priedais 131 p.).

Magistro baigiamajame darbe nagrinėjamas savivaldybių ugniagesių komandų, kai savivaldybių priešgaisrinių tarnybų komandos pamažu bus pakeistos savanoriais ugniagesiais, reformos įgyvendinimas Lietuvoje, remiantis Telšių apskrities pavyzdžiu. Darbe, išanalizuoti teoriniai aspektai, remiantis moksline literatūra, Lietuvos Respublikos Priešgaisrinės apsaugos teisės aktų, reglamentuojančių savanorių ugniagesių veiklą turinio (*content*) analize bei užsienio šalių, kuriose veikia savanorių ugniagesių pajėgos, analize.

Magistro darbu siekta išsiaiškinti ir įvertinti, kaip savivaldybių ugniagesių komandų reforma įgyvendinama Lietuvoje bei atliktus kokybinę dokumentų turinio analizę, vidinių veiksmų analizę, užsienio šalių pavyzdžių, SSGG bei interviu analizę pateikti pasiūlymus, kaip reformą būtų galima sėkmingai įgyvendinti.

Atlikus magistro darbe numatytų tyrimų analizę, paaiškėjo, kad savivaldybių ugniagesių reforma Lietuvoje įsibėgėja palengva. Į savanorių ugniagesių gretas žmonės jungiasi gana pasyviai. Tam įtakos turi reklamos viešojoje erdvėje trūkumas, savivaldybių, seniūnijų bei bendruomenių abejingumas. Šiuo metu teisės aktuose numatytos savanorių ugniagesių skatinimo priemonės taip pat labai nevilioja. Nors atsižvelgiant į dėl didelių emigracijos mastų mažėjantį gyventojų skaičių, į senstančios visuomenės faktą, gyventojų pasiskirstymą tarp miesto ir kaimo, savanoriškų ugniagesių komandų kūrimas yra teisingas sprendimas.

Interviu metu gautų duomenų analizė parodė, kad tvirtai savanoriškai ugniagesių struktūrai Lietuvoje susiformuoti reikia dar daug laiko, kadangi tarpukariu gyvavusios ir plačiai išplėtos savanorystės tradicijos ugniagesybos srityje, yra išblėsusios.

Remiantis teorinių šaltinių ir darbe atliktų tyrimų analize, magistro darbo pabaigoje suformuluotos išvados ir rekomendacijos, kurios padėtų įgyvendinti savivaldybių ugniagesių reformą Lietuvoje.

Pagrindiniai žodžiai: priešgaisrinės apsaugos sistema, reforma, savanoris ugniagesys, savanorystė, ugniagesių komanda.

SUMMARY

Donatas Vačiurgis, Gabija Vaičiurgė (2017). Reform implementation of municipal firefighters teams in Lithuania: Telsiai district case. Master's thesis. Thesis instructor: prof. dr. A. Lazauskienė. Siauliai University. Public administration department, 94 p. (with additives 131 p.).

Based on example of Telšiai district case, this final master's thesis presents in further detail the analysis of reform implementation of municipal firefighters teams in Lithuania, when government firefighting service will be slowly replaced by volunteering firefighters. It presents investigated theoretical aspects, on the basis of scientific literature, fire protection law and regulations of the Republic of Lithuania, content analysis of volunteering firefighters activity and analysis of foreign countries which already have working voluntary firefighting forces.

The aim of this thesis is to examine and evaluate how the reform of municipal firefighters teams is being implemented in Lithuania and, after completion of investigation of qualitative documents content, internal actions analysis, example of foreign countries, SWOT and interview analysis, to provide proposals of how to successfully implement it.

In the context of research analysis that has been inspected, it is clear that reform implementation of municipal firefighters teams in Lithuania is taking place very slowly. People are very passively joining voluntary firefighters teams. It is partially influenced by the lack of public advertisement and unconcern of municipalities, elderships and communities. Incentives of current law and regulations are not really encouraging people to join as well. However having in mind high emigration levels and as a result constantly increasing decline of population, ageing population and a distribution of population amongst cities and villages, it is reasonable to think that development of voluntary firefighter teams is the right decision.

On the basis of analysis of interview material, it will take a lot of time for strong structure of voluntary firefighting system to properly form in Lithuania, as volunteering traditions in firefighting ground, which was very well developed during years between the two World wars, is now faded away.

On the basis of theoretical sources and analysis of researches that has been done for this thesis, it provides conclusions and recommendations which would help to implement reform of municipal firefighters teams in Lithuania.

Key words: fire protection system, volunteer firefighter, reform, volunteering, fire department.

TURINYS

SANTRAUKA	3
SUMMARY	4
TURINYS	5
PAVEIKSLAI	7
LENTELĖS	8
PRIEDAI	9
SANTRUMPŲ SĄRAŠAS	10
PAGRINDINĖS SĄVOKOS	11
ĮVADAS.....	12
1. REFORMŲ ĮGYVENDINIMO IR SAVANORYSTĖS VIEŠAJAME SEKTORIUJE TEORINIAI ASPEKTAI	16
1.1. Reformų įgyvendinimas ir pokyčių valdymas.....	16
1.1.1. Reformų viešajame sektoriuje tikslai	16
1.2. Pokyčių valdymo priešgaisrinėje apsaugoje strateginiai aspektai.....	17
1.3. Reformų priešgaisrinėje apsaugos sistemoje apžvalga.....	20
1.4. Savanorystė ir jos organizavimas	22
1.4.1. Savanorystės samprata	22
1.4.2. Savanorystė kaip pilietinės visuomenės pagrindas.....	24
1.4.3. Savanorystės organizavimo principai, formos ir nauda	25
1.5. Savanorystės principo įgyvendinimas viešojo saugumo srityje	27
1.6. Savanorystės principas saugios kaimynystės grupėse, policijos rėmėjų ir savanorių ugniagesių	
28	
1.6.1. Saugi kaimynystė	28
1.6.2. Policijos rėmėjai.....	31
1.6.3. Savanoriai ugniagesiai.....	32
2. SAVIVALDYBIŲ UGNIAGESIŲ KOMANDŲ REFORMOS LIETUVOJE ĮGYVENDINIMO TYRIMO METODOLOGIJA	36
2.1. Tyrimo problemų laukas	36
2.2. Tyrimo strategija	38
2.3. Tyrimo metodai	38
3. SAVIVALDYBIŲ UGNIAGESIŲ KOMANDŲ REFORMOS ĮGYVENDINIMO LIETUVOJE TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ	41
3.1. Situacijos analizė.....	41

3.2	Priešgaisrinės apsaugos dokumentų, reglamentuojančių savanorių ugniagesių veiklą, analizė..	42
3.2.1	Lietuvos Respublikos Priešgaisrinės saugos įstatymas	42
3.2.2	Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymo Nr. IX-1225 1, 2, 7, 10, 11, 14, 16, 17, 18 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo V1 skyriumi įstatymas Nr. XII-1330	43
3.2.3	Priešgaisrinės saugos įstatymo pakeitimo įgyvendinamųjų teisės aktų, susijusių su savanorių ugniagesių veiklos organizavimu, parengimo planas	46
3.2.4	Organizacinių priemonių įgyvendinimas	53
3.3	Užsienio šalių pavyzdžių analizė	55
3.4	Telšių apskrityje veikiančių savivaldybių priešgaisrinių tarnybų vidinių veiksmų analizė	64
3.5	Savivaldybių ugniagesių komandų reformos įgyvendinimo Telšių apskrityje SSSG analizė	70
3.6	Pusiaus struktūruoto interviu analizė	76
	IŠVADOS	83
	REKOMENDACIJOS.....	85
	LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	87
	PRIEDAI	95

PAVEIKSLAI

<i>1.1.pav.</i> Savanorystės skirtingų požiūrių sąsajos	23
<i>1.2.pav.</i> L-O-O-P modelis	27
<i>1.3.pav.</i> Saugios kaimynystės sudedamosios dalys.....	30
<i>1.4.pav.</i> Saugios kaimynystės kūrimo veiklos	30
<i>1.5.pav.</i> Savanorių ugniagesių komandos XX a.....	33
<i>1.6.pav.</i> Faktoriai, motyvuojantys tapti savanoriais ugniagesiais	34
<i>3.1.pav.</i> Telšių priešgaisrinės gelbėjimo valdybos struktūra.....	65
<i>3.2.pav.</i> Plungės rajono savivaldybės priešgaisrinės apsaugos tarnybos struktūra	66
<i>3.3.pav.</i> Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinės tarnybos struktūra	67
<i>3.4.pav.</i> Mažeikių rajono ugniagesių komandos struktūra	67
<i>3.5.pav.</i> Telšių apskrities savivaldybių ugniagesių komandų struktūra	68
<i>3.6.pav.</i> Gyventojų skaičiaus kitimas kaimo vietovėse Telšių apskrityje 2013 – 2016 m.	72
<i>3.7.pav.</i> Emigrantų skaičius pagal lytį 2011 – 2015 m.	73
<i>3.8.pav.</i> Emigrantų skaičius Telšių apskrityje 2012 – 2015 m.....	73
<i>3.9.pav.</i> LR biudžeto lėšos savivaldybių priešgaisrinėms tarnyboms 2009 – 2015 m.	74
<i>3.10 pav.</i> Savivaldybės priešgaisrinės tarnybos ir savanorių ugniagesių finansavimo struktūros palyginimas	75

LENTELÈS

2.1 lentelė	37
2.2 lentelė	38
3.1 lentelė	47
3.2 lentelė	50
3.3 lentelė	51
3.4 lentelė	55
3.5 lentelė	57
3.6 lentelė	63
3.7 lentelė	69
3.8 lentelė	70
3.9 lentelė	77
3.10 lentelė	78
3.11 lentelė	78
3.12 lentelė	79
3.13 lentelė	80
3.14 lentelė	81
3.15 lentelė	82

PRIEDAI

1 priedas	95
2 priedas	96
3 priedas	97
4 priedas	98
5 priedas	99
6 priedas	100
7 priedas	101
8 priedas	102
9 priedas	105
10 priedas	108
11 priedas	114
12 priedas	115
13 priedas	116
14 priedas	117
15 priedas	118
16 priedas	119
17 priedas	121
18 priedas	122
19 priedas	130
20 priedas	131

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

APGT – Apskrities priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba

PAGD – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas

SPT – savivaldybių priešgaisrinės tarnybos

UK – ugniagesių komanda

UGM – ugniagesių gelbėtojų mokykla

VRM – vidaus reikalų ministerija

PAGRINDINĖS SAŲOKOS

Priešgaisrinė sauga - veikla, kuria įgyvendinama gaisrų prevencija ir jų gesinimas, žmonių ir turto gelbėjimas gaisro metu (LR priešgaisrinės saugos įstatymas, 2002).

Savanorystė – tai susitelkusios visuomenės indikatorius. Susitelkusi visuomenė tampa stipresnė, demokratiškesnė, tolerantiškesnė, kūrybiškesnė, ji įgyja daugiau galių pati prisidėti sprendžiant aktualias visuomenės ir valstybės problemas (Januškevičienė, 2011).

Savanoris ugniagesys – fizinis asmuo, kuris yra pasirengęs savanoriškai dalyvauti gesinant gaisrus ir (ar) aktyviais veiksmais atlikti kitą visuomenei naudingą veiklą priešgaisrinės saugos srityje, atitinka jam nustatytus amžiaus, sveikatos, bendrojo fizinio parengimo ir kitus reikalavimus ir yra sudaręs rašytinę savanoriškos veiklos sutartį su savivaldybės priešgaisrine tarnyba ar kitu šios savanorių ugniagesių veiklos organizatoriumi (LR priešgaisrinės saugos įstatymo Nr. IX-1225 1, 2, 7, 10, 11, 14, 16, 17, 18 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo V1 skyriumi įstatymas Nr. XII-1330, 2014).

Savanoriška veikla – savanorio neatlyginamai atliekama visuomenei naudinga veikla, kurios sąlygos nustatomos savanorio ir šios veiklos organizatoriaus susitarimu (Savanoriškos veiklos įstatymas, 2011).

IVADAS

Temos aktualumas. Nuo 2016 metų sausio pradžios įsigaliojus Priešgaisrinės apsaugos įstatymo pataisoms savivaldybių ugniagesiams talkina savanoriai ugniagesiai. Savanorių pagalba vis dažniau pasitelkiama valstybinėse įstaigose, organizacijose, įvairiuose visuomeniniuose renginiuose bei viešojo saugumo srityse. Pastebėta, kad būtent savanorių aktyvumo dėka galima sutaupyti valstybės biudžeto lėšų, kurias vėliau galima panaudoti toms sritims, kurioms finansavimo trūksta. Ne išimtis ir priešgaisrinė apsauga. „Šiuo metu Lietuvoje yra sukurta ir funkcionuoja dviejų lygių – valstybės ir savivaldybių – bendro valdymo nelaimių atvejais civilinės saugos ir gelbėjimo sistema. Šią vientisą sistemą sudaro priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos: valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos, savivaldybių priešgaisrinių tarnybų, žinybinės (objektinės) pajėgos ir savanoriškos ugniagesių formuotės“ (Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, 2015). Taigi nuspręsta savivaldybėse veikiančias ugniagesių tarnybas palaipsniui mažinti ir vietoj jų telkti savanorių ugniagesių pajėgas. Sutaupytas lėšas planuojama panaudoti įrangos, technikos bei automobilių parko atnaujinimui. „Savanoris ugniagesys – fizinis asmuo, kuris yra pasirengęs savanoriškai dalyvauti gesinant gaisrus ir (ar) aktyviais veiksmais atlikti kitą visuomenei naudingą veiklą priešgaisrinės saugos srityje, atitinka jam nustatytus amžiaus, sveikatos, bendrojo fizinio parengtumo ir kitus reikalavimus ir yra sudaręs rašytinę savanoriškos veiklos sutartį su savivaldybės priešgaisrine tarnyba ar kitu šios savanorių ugniagesių veiklos organizatoriumi“ (Lietuvos Respublikos Priešgaisrinės..., 2014).

Nors apie savivaldybių ugniagesių komandų reformą kalbama jau keletą metų, tik 2014 m. lapkričio 13 d., Lietuvos Respublikos Seimas reglamentavo savanoriškos ugniagesių veiklos pagrindus. Kiti poįstatyminiai teisės aktai, kuriais reglamentuojama savanorių ugniagesių veikla, buvo parengti per 2015 metus. „Pagal priimtas pataisas, jei savanoris ugniagesys dalyvaus mokymuose ar pratybose, darbdavys, švietimo ar studijų įstaigos vadovas privalės savanorių ugniagesį išleisti iš darbo, švietimo ar studijų įstaigos ir išsaugoti jam tarnybos, darbo, mokslo ar studijų vietą, tačiau ne daugiau kaip 10 tarnybos, darbo, mokslo ar studijų dienų per metus. Gesinant gaisrus ar atliekantiems gelbėjimo darbus savanoriams ugniagesiams turės būti mokama ne didesnė kaip 1 procento Lietuvos statistikos departamento paskutinio paskelbto vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio dydžio kompensacija už kiekvieną savanorio ugniagesio sugaištą valandą gesinant gaisrus. Savanoriams ugniagesiams taip pat bus kompensuojamos išlaidos, susijusios su savanorio ugniagesio atlikta veikla“ (Reglamentuoti savanoriškos..., 2014).

Tačiau Priešgaisrinės apsaugos įstatymo pakeitimai, įteisinantys savanorių ugniagesių veiklą, didžiajai visuomenės daliai nėra priimtini. Vis dar abejojama, ar sumažinus nestatutinių ugniagesių komandų darbuotojų skaičių, atsiras pakankamai savanorių ugniagesių, ar kaimo

vietovėse bus įmanoma užtikrinti saugumą ir laiku suteikti reikalingą pagalbą. Daug klausimų kyla dėl savanorių ugniagesių paruošimo, aprūpinimo reikiama įranga, gyvybės draudimo, apmokėjimo už atliktą darbą, kompensacijų darbdaviams už savanorių išleidimą iš darbo gesinti gaisro.

Temos iširtumas. Įgyvendinant savivaldybių ugniagesių komandų reformą, remiamasi tarpukario Lietuvos ugniagesių savanorių bei Europos valstybių, kuriose sėkmingai veikia savanorių ugniagesių pajėgos, pavyzdžiais.

Priešgaisrinės apsaugos sistemos pertvarkas savo magistro darbe nagrinėjo Šlapelytė (2011), taip pat apie priešgaisrinę sistemą rašė tokie autoriai kaip Deng, Hsih, Yang, Shen (2006), Jaldell (2002), Kalthöner (2011). Savanorių ugniagesių veiklos privalumus savo darbuose nagrinėjo tokie autoriai, kaip Brunet, Deboer, McNamara (2001), Thompson, Bono (1993).

Taigi šis darbas suteiks galimybę susipažinti su Lietuvoje šiuo metu įgyvendinama reforma, jos tikslais bei darbo autorių atliktų tyrimų rezultatais.

Tyrimo problema. Priešgaisrinės apsaugos įstatymo pataisos, reglamentuojančios savanoriškos ugniagesių veiklos pagrindus, keičia savivaldybių ugniagesių komandų padėtį ir statusą, todėl aktualu išsiaiškinti, kaip įgyvendinama savanorių ugniagesių reforma, kokios savivaldybių ugniagesių komandų ugniagesių reformos įgyvendinimo galimybės, kokia Telšių apskrities situacija, įteisinant savanorių ugniagesių komandas, kokiomis priemonėmis galima sėkmingai įgyvendinti savivaldybių ugniagesių komandų reformą.

Tyrimo objektas. Savivaldybių ugniagesių komandų reformos įgyvendinimas.

Tyrimo tikslas. Išsiaiškinti, kaip savivaldybių ugniagesių komandų reforma įgyvendinama Lietuvoje, remiantis Telšių apskrities pavyzdžiu.

Tyrimo uždaviniai.

1. Atlikti teorinių šaltinių apie reformų įgyvendinimą bei pokyčių valdymą, priešgaisrinę apsaugą, reformų priešgaisrinėje sistemoje analizę.
2. Aptarti savanorystės organizavimą ir jos principų įgyvendinimą teoriniu aspektu.
3. Išanalizuoti teisės aktus, reglamentuojančius savanorių ugniagesių reformą.
4. Atlikti situacijos, apie savanorių ugniagesių veikimo principus užsienio šalyse, analizę.
5. Atlikti, Telšių apskrityje veikiančių savivaldybių priešgaisrinių tarnybų, vidinių veiksmų ir SSGG analizę.
6. Pusiau struktūruoto interviu metodu išsiaiškinti, kaip reforma įgyvendinama Lietuvoje, su kokiomis problemomis susiduriama.

Ginamasis teiginys:

Nors vykdoma savivaldybių ugniagesių komandų reforma turi tobulintinių aspektų, tačiau jos įgyvendinimas turėtų būti vienas pagrindinių visos priešgaisrinės gelbėjimo sistemos uždavinių, kurių įgyvendinimas būtų pasiekiamas visokeriopa nauda, kadangi būtų efektyviau panaudojamos valstybės biudžeto lėšos, sukurtas kokybiškesnis ugniagesybos tinklas, atnaujinta ugniagesiams reikalinga technika bei įranga.

Tyrimo metodai:

1. **Mokslinės literatūros analizė.**
2. **Dokumentų analizė.** Lietuvos Respublikos Priešgaisrinės apsaugos dokumentų (ataskaitų, įstatymų, įsakymų nutarimų) analize siekiama išsiaiškinti, kaip savanorių ugniagesių reformą numatyta įgyvendinti Lietuvoje.
3. **Užsienio šalių pavyzdžių analizė,** siekiant išsiaiškinti savanorių ugniagesių komandų veikimo principus.
4. **Vidinių veiksnių analizė,** siekiant išsiaiškinti susiklosčiusią situaciją Telšių apskrities savivaldybių priešgaisrinėse tarnybose, įgyvendinant savivaldybių ugniagesių komandų reformą.
5. **SSGG analizė,** siekiant atskleisti vykdomos reformos stiprybes, silpnybes, grėsmes bei galimybes.
6. **Pusiau struktūruoti interviu** su priešgaisrinės gelbėjimo valdybos pareigūnais, atsakingais už savanorių ugniagesių, dalyvaujančių gaisrų gesinime, veiklos vystymą, taip pat su priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos inspektorais, atsakingais už savanorių ugniagesių, dalyvaujančių gaisrų prevencijos srityje veiklos vystymą, siekiant išsiaiškinti, kaip savanorių ugniagesių reforma įgyvendinama Lietuvoje, remiantis Telšių apskrities pavyzdžiu.

Darbo struktūra. Darbą sudaro: 3 dalys: „Reformų įgyvendinimo ir savanorystės viešajame sektoriuje teoriniai aspektai“, „Savivaldybių ugniagesių komandų reformos Lietuvoje įgyvendinimo tyrimo metodologija“ ir „Savivaldybių ugniagesių komandų reformos įgyvendinimo Lietuvoje tyrimo rezultatų analizė“; išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas ir priedai.

Pirmosios dalies Pirmojoje darbo dalyje „Reformų įgyvendinimo ir savanorystės viešajame sektoriuje teoriniai aspektai“ pirmajame skyriuje „Reformų įgyvendinimas ir pokyčių valdymas“ (Donatas Vaičiurgis) rašoma apie reformų įgyvendinimą ir pokyčių valdymą viešajame sektoriuje, nagrinėjama priešgaisrinės apsaugos samprata, taip pat trumpai aptariamos priešgaisrinės sistemos reformos. Antrajame skyriuje „Savanorystė ir jos organizavimas“ (Gabija Vaičiurgė) nagrinėjama savanorystės samprata, jos organizavimo principai, aptariamas

savanorystės principo įgyvendinimas viešojo saugumo srityse tokiose, kaip saugios kaimynystės grupės, policijos rėmėjai, savanoriai ugniagesiai. Antroje dalyje „Savivaldybių ugniagesių komandų reformos Lietuvoje įgyvendinimo tyrimo metodologija“ (Donatas Vaičiurgis, Gabija Vaičiurgė) aptariamas numatyto tyrimo problemų laukas, tyrimo metodai. Paskutinėje, t.y. „Savivaldybių ugniagesių komandų reformos įgyvendinimo Lietuvoje tyrimo rezultatų analizė“, dalyje (Donatas Vaičiurgis, Gabija Vaičiurgė) atliktas tyrimas, kuriuo siekiama išsiaiškinti, kaip savivaldybių ugniagesių komandų reforma įgyvendinama Lietuvoje, remiantis Telšių apskrities pavyzdžiu. Tuo tikslu, atlikta dokumentų turinio analizė (Gabija Vaičiurgė) ir užsienio šalių pavyzdžių analizė (Donatas Vaičiurgis). Taip pat atliktos vidinių veiksmų (Donatas Vaičiurgis) bei SSGG (Gabija Vaičiurgė) analizės. Be to, atlikta pusiau struktūruoto interviu analizė (Donatas Vaičiurgis, Gabija Vaičiurgė).

Tyrimo rezultatų sklaida: Tyrimo rezultatai bus pristatyti Telšių apskrities priešgaisrinei gelbėjimo valdybai.

1. REFORMŲ ĮGYVENDINIMO IR SAVANORYSTĖS VIEŠAJAME SEKTORIUJE TEORINIAI ASPEKTAI

1.1. Reformų įgyvendinimas ir pokyčių valdymas

1.1.1. Reformų viešajame sektoriuje tikslai

Permainos reikalingos visur: tiek valstybės tarnyboje, tiek viešosiose bei valstybinėse įstaigose. Reformų pagrindas yra pokyčiai, siekiant, kad tiek organizacijų struktūros, tiek ir procesai, geriau veiktų. Pati reforma yra daugiaprasmiška ir reiškia pokytį, t.y. siekimą, kad buvusi padėtis taptų labiau pageidaujama nei buvo iki tol. Jos pasižymi daugialypių poveikiu.

Backūnaitė, (2006) išskyrė 4 veiksmų grupes, lėmusias viešojo sektoriaus reformų atsiradimą bei raidą. Tai politinių, socialinių, ekonominių bei institucinių veiksmų grupės. Kadangi laikui bėgant keičiasi vertybių normos, principai, todėl vyksta ir reformos. Backūnaitės teigimu, XXI amžiaus pradžios viešojo sektoriaus reformos 21 a. pradžioje vyksta lemiamos tokių jėgų, kaip politinis spaudimas dėl neišspręstų problemų, informacinių technologijų naudojimas teikiant viešąsias paslaugas ir sprendžiant bendresnius viešosios politikos klausimus, didesnis žiniasklaidos spaudimas, spartėjanti globalizacija bei skirtingų pilietinių visuomenių išsivystymas.

Taigi jokios reformos nebus efektyvios tol, kol viešasis sektorius nebus sutvarkytas. Vykdam pertvarkas būtina kartu mažinti funkcijas ir racionalizuoti institucijų išlaikymą. „Pagrindinis viešojo valdymo reformų tikslas - viešojo sektoriaus efektyvumo, viešojo valdymo modernizavimo sąlygų tobulinimas. Viešojo valdymo reformų struktūroje itin svarbią vietą užima sprendimai, besiremiantys tam tikromis ideologinėmis nuostatomis“ (Raipa, 2009, p. 30). Šio autoriaus manymu, vykstančios reformos „reikalauja iš viešųjų institucijų priimti naujus iššūkius planavimo, sprendimų priėmimo, jų įgyvendinimo koordinavimo, visų rūšių išteklių valdymo srityse (p.24). Raipa teigia, kad laikas yra pagrindinis ir didelę reikšmę turintis faktorius, vykdam reformas, kadangi vykdomų reformų rezultatai, nesvarbu negatyvūs ar pozityvūs, pasirodo tik praėjus tam tikram laikui tarpui.

Tam tikri politinio ir socialinio konteksto ypatumai neabejotinai turi reikšmingos įtakos viešojo valdymo reformų procesams. Tad viešojo valdymo reformas analizuojančioje literatūroje nurodomi įvairūs viešojo valdymo reformos proceso kontekstą formuojantys kintamieji, kurie gali palengvinti reformos rengimą ir įgyvendinimą. Šie kintamieji – tai dažniausiai įvairaus pobūdžio krizės, trikdančios sprendimų priėmimo procesą. Tokios krizės gali būti išryškintos žiniasklaidos arba sąmoningai kuriamos siekiant reformuoti politikos sektorių (Civinskas, Dvorak, Davidonis, 2015, p. 37).

Dažniausiai reformos vykdomos dėl to, kad būtų galima sutaupyti lėšų. O tai galima padaryti tik sumažinus išlaidas. „Nors prisitaikant prie kintančių ekonomikos sąlygų ir reikalavimo efektyviau panaudoti esamus išteklius Europos šalyse buvo vykdomos įvairaus pobūdžio reorganizacinės, pareigybių persikirstymo ir inovacijų diegimo reformos, tačiau jau pirminiame lėšų paskirstymo proceso etape valstybės ėmėsi skirtingų žingsnių efektyvesniam finansinių išteklių panaudojimui.“ (Viešojo administravimo..., 2013, p. 32)

Pasak Raipos (2009, p. 28), „vykdant reformas kyla teorinių ir praktinių problemų, kurių sprendimai yra gana skirtingi. Dalis teoretikų labiau akcentuoja reformų ir modernizavimo normatyvinius standartus, atsakomybę, etikos normas <...>. Kiti autoriai reformų procese siekia išlaikyti klasikines viešųjų organizacijų ir verslo organizacijų sąveikos pozicijas. Jie labiau pabrėžia <...> viešųjų ir nevyriausybinių organizacijų partnerystės reikšmę.“

Civinskas, Dvorak, Davidonis (2015, p. 38) išskyrė 4 kintamuosius, kurie nustato reformos proceso sėkmės sąlygas. Tai „institucijos, idėjos (koncepcijos), individai, nuo kurių priklauso viešojo valdymo reformos sėkmė, laikas, nes reformų paklausa, esant krizinei situacijai, gerokai išauga. Autorių teigimu (p. 38), „sėkmingas viešojo valdymo reformos vykdymas visų pirma priklauso nuo aiškios, vienpusiškos, reflektuojančios nuoseklų siektinų vertybių rinkinį viešojo valdymo reformos koncepcijos. Antra vertus, koordinuoto viešojo valdymo reformų rengimo ir vykdymo organizavimo institucinio aparato bei stipraus vyriausybės centro veiksniai taip pat svarbūs, siekiant sėkmingai įgyvendinti viešojo valdymo reformas. Galiausiai vyresnių valstybės tarnautojų pritarimas viešojo valdymo reformos idėjoms ir politikos lyderių politinė parama bei įsitraukimas į viešojo valdymo reformos procesus laikytini dar viena svarbia viešojo valdymo reformos sėkmės sąlyga.“

„Viešojo sektoriaus reformos šiandien apima ir valstybės tarnautojų motyvavimą, ir švietimo sistemą, ir personalo kvalifikacijos bei jos tobulinimą, ir jų atranką dirbti valstybinio valdymo institucijose <...>, ir darbo santykius bei kitus su tuo susijusius dalykus“ (Minkevičius, Smalskys, 2008, p.25). Taigi vykdant reformas pasiekiami įvairūs tikslai. Sutaupomos valstybės lėšos, pagerinama paslaugų kokybė, valdžios dirba našiau ir kokybiškiau. O kaip jau minėta, pokyčiai yra reformų pagrindas.

1.2. Pokyčių valdymo priešgaisrinėje apsaugoje strateginiai aspektai

„Vienas esminių XXI a. bruožų - nesibaigiantys pokyčiai, kurie, tapę gyvenimo norma, kuo toliau, tuo labiau darosi spartesni. Jų neįmanoma visapusiškai kontroliuoti, negalima jų pradėti ar sustabdyti. Tegalima mėginti suteikti jiems norimą tempą, nukreipti kuria nors kryptimi ar pakeisti“ (Bersėnaitė, 2006). Vykstantys pokyčiai daro įtaką daugeliui aspektų, tokių kaip organizacijos valdymas, darbuotojai, procesai ir t.t. Pokyčiai reikalingi kiekvienai

organizacijai ar įstaigai, tačiau jie turi būti organizuojami efektyviai, taip pat svarbu suprasti pokyčių atsiradimo priežastis, numatyti jų vystymosi kryptis. Pokyčiai gali būti revoliuciniai, vykdomi palaipsniui, jei siekiama ilgalaikių tikslų, taip pat gali būti revoliucinių ir laipsniškai vykdomų pokyčių junginys.

Esminių pokyčių poreikis pabrėžiamas ir Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“. „Todėl šia strategija siekiama paskatinti esminius visuomenės pokyčius ir sudaryti sąlygas formuotis kūrybingai, atsakingai ir atvirai asmenybei,“ (Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030, p. 6).

Taigi pokyčiai skirstomi į planuotus ir neplanuotus. Pasak Vanago (2007), „planuotas pokytis skiriasi nuo kitų pokyčių savo svarba. Šių pokyčių tikslas yra parengti visą organizaciją ar pagrindinę jos dalį prisitaikyti prie didelių organizacijos tikslų ir krypčių pasikeitimų. <...> Neplanuotos permainos dažniau būna susijusios su netektimi, jos ateina netikėtai, žmogus daug negatyviau jas priima, jos būna dažniau susijusios su stresais, konfliktais. Šiuo atveju geriau planuotas pokytis.“

Tačiau kiekvienoje organizacijoje vyrauja skirtingas suvokimas apie pokyčius. Dažniausiai dalis darbuotojų būna prieš juos nusistatę, dalis stebi ir laukia, kokios bus pokyčių pasekmės, o likusi darbuotojų dalis pokyčius netgi palaiko ir juos skatina. „Kadangi lėtiems pokyčiams paprastai organizacijos darbuotojai priešinasi mažiau, tai greiti pokyčiai dažnai sukelia didelį darbuotojų pasipriešinimą. Tačiau organizacijos, norėdamos išlikti konkurencinėje kovoje, teikti savalaikį ir kokybišką produktą/paslaugą, privalo nuolat įgyvendinti pokyčius savo viduje“ (Vanagas, 2007). Paprastai priešinamasi drastiškiems, netikėtiems, neigiamas pasekmės ar netikrumo jausmą žmonėms sukeliantiems pokyčiams, taip pat dėl darbo įpročių bei nesėkmingų ankstesnių vykdytų pokyčių.

Kad pokyčius būtų galima įgyvendinti sėkmingai, būtina naudotis gerosios patirties pavyzdžiais, bei su organizacijos darbuotojais diskutuoti apie pokyčių reikalingumą, supažindinti su numatomų pokyčių planais ir numatytais gauti rezultatais. Kadangi viena pagrindinių pokyčių baimės sritis yra nežinomybė, reikia pateikti aiškią viziją, kas pasikeis įgyvendinus pokyčius. Todėl įgyvendinant pokyčius būtina kalbėti apie pokyčių valdymą. O pokyčių valdymas yra susijęs su strateginiu valdymu, kadangi reikia valdyti bei kontroliuoti pokyčius, kai norima parengti bei įgyvendinti įvairias strategijas.

Pokyčių valdymo sėkmę įtakoja keletas veiksnių, tokių kaip laikas, poreikis, pokyčių valdymo gebėjimai, reikalingi ištekliai. Skiriami tokie strateginių pokyčių tipai, kaip adaptacija, pertvarkymas, evoliucija, ir revoliucija.

Valstybinėje priešgaisrinės apsaugos sistemoje būtų galima taikyti pertvarkymo tipą, kadangi tai pokyčiai, kurie įgyvendinami organizacijos veiklos pertvarkymo tikslais, atsiradus sąnaudų sumažinimo poreikiui, siekiant pagerinti finansinę padėtį.

Valstybinė priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba nėra parengusi atskiro strateginio veiklos plano. Numatomi strateginiai tikslai yra įtraukti į bendrą Lietuvos Respublikos Vidaus Reikalų Ministerijos (toliau VRM) strateginį veiklos planą. Numatyti šio plano strateginiai pokyčiai yra „tarnauti visuomenei garantuojant jos saugumą, veiksmingą ir profesionalų, saugiomis informacinėmis technologijomis pagrįstą viešąjį valdymą, sudarant sąlygas tolygiai, darniai regionų plėtrai, plėtojant kūno kultūrą ir sportą bei formuojant visuomenės poreikius atitinkančią valstybės tarnybą“ (Lietuvos Respublikos Vidaus..., 2015).

LR Vidaus Reikalų Ministrui pavestų valdymo sričių 2013 – 2015 metų veiklos plane viena iš numatytų programų skirta pirmojo strateginio tikslo t.y. viešojo saugumo politikos įgyvendinimui, kad šalies gyventojai jaustųsi saugesni, buvo ir Valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos veiklos vykdymas. Vėliau pateiktoje 2014 metų veiklos ataskaitoje nutarta „tobulinti bendrą dviejų lygių gelbėjimo tarnybų sistemą: persvarstyti priešgaisrinės apsaugos, ekstremaliųjų situacijų valdymo, civilinės saugos ir gelbėjimo funkcijas, parengti sprendimų, padėsiančių kurtis savanoriškosioms ugniagesių formuotėms, projektus“ (Lietuvos Respublikos Vidaus..., 2015).

Taip pat Lietuvos Respublikos Vidaus Reikalų Ministrui pavestų valdymo sričių 2013 – 2015 metų strateginiame veiklos plane vienu iš 2013 metų prioritetų buvo numatyta „sudaryti prielaidas kurtis savanoriškoms ugniagesių formuotėms, ypač kaimo vietovėse – nustatyti savanoriškos ugniagesių veiklos pagrindus (savanorių ugniagesių rinktinių ir jų narių statusą ir jų veiklą), skatinti bendruomenių iniciatyvas, skirtas saugios kaimynystės principams įgyvendinti“ (Lietuvos Respublikos Vidaus..., 2013).

2015 m. kovo 10 d. Pateiktoje LR Vidaus Reikalų Ministerijos 2014 metų veiklos ataskaitoje teigiama, kad „priimtas Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymo Nr. IX-1225 1, 2, 7, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 18 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo V 1 skyriumi įstatymas, kuris aiškiau reglamentuos savanorių ugniagesių veiklą“ (Lietuvos Respublikos Vidaus..., 2015). Per 2015 metus buvo numatyta parengti minėto įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Strateginiai organizacijos pokyčiai yra susiję su naujos strategijos įgyvendinimu, taip pakeisdami jau susiklosčiusią, įprastą tvarką.

Taigi pokyčius lemia įvairios priežastys, tokios kaip aplinka, verslo santykiai, technologija, nauji darbuotojai, o ypač naujas vadovas.

Objektyvius pokyčius organizacijoje lemia išorinės ir vidinės priežastys. Pagal Išoraitę (2012) išorinėmis priežastimis galima įvardinti naujus mokslo atradimus, globalius pasikeitimus visuomeniniuose pasaulio vystymosi procesuose, neprognozuojamus kitų organizacijų ekonominės ir vadybinės veiklos veiksmus, organizacijos personalo kokybinis augimas ir kiekybinis plėtimasis, organizacijos išsigimimas, greiti priežastinių procesų vystymosi tempai.

1.3. Reformų priešgaisrinėje apsaugos sistemoje apžvalga

Priešgaisrinė apsaugos sistema dirba ne tik tam, kad gesintų gaisrus. Ši sistema dirba tam, kad padėtų gaisrų bei kitų nelaimių išvengti. „Gaisrų prevencija vykdoma per statybos kodus, švietimą, informacijos sklaidą bei patikrinimus. Tiesioginis našumas pasiekiamas tada, kai įvykdomas tam tikras patikrinimų bei žmonių švietimo ir informavimo skaičius. <...> Gaisrų prevencijos našumas vertinamas ne tik pagal mažesnę gaisrų skaičių, bet taip pat ir pagal mažesnius prarastų gyvybių bei prarasto turto nuostolius“ (Jaldell, 2002 p. 46). Kiti autoriai, Deng, Hsieh, Yang, Sheu (2006) išskyrė šešis pagrindinius veiksnius, kurie įtakoja priešgaisrinių paslaugų kokybę. Tai greitas reagavimas, pagrindinių priešgaisrinių situacijų supratimas, priešgaisrinių išteklių valdymas, tinkamas elgesys operacijų metu, bei gaisro žalos ir aukų skaičiaus sumažinimas.

Lietuvoje yra sukurta ir veikia dviejų lygių civilinės saugos ir gelbėjimo sistema – valstybės ir savivaldybių. Šią sistemą sudaryto priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos. Pajėgoms priskiriama valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos, savivaldybių priešgaisrinių tarnybų, žinybinės (objektinės) pajėgos ir savanoriškos ugniagesių formuotės.

Lietuvoje priešgaisrinės saugos užtikrinimą bei organizavimą, taip pat priešgaisrinės saugos organizavimo teisinius pagrindus bei visą užtikrinimo sistemą reglamentuoja 2002 m . gruodžio 5 d . Priimtas LR priešgaisrinės saugos įstatymas. Kaip teigiama, šiame įstatyme, priešgaisrinė sauga yra „veikla, kuria įgyvendinama gaisrų prevencija ir jų gesinimas, žmonių ir turto gelbėjimas gaisro metu“, kurios pagrindinis tikslas saugoti žmones ir jų turtą nuo gaisrų, vykdant gaisrų prevenciją, jų gesinimą, bei žmonių ir turto gelbėjimą gaisro metu.

Šioje srityje tam tikras funkcijas atlieka vyriausybė, vidaus reikalų ministerija, priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, kitos ministerijos bei savivaldybės.

Pirmosios priešgaisrinės komandos Lietuvoje pradėjo kurtis XIX a. pradžioje. Taigi 1802 m. gegužės 26 d. įkurta nuolatinė ugniagesių komanda. „Buvo nustatyta ir patvirtinta priešgaisrinės apsaugos tvarka, o iš laisvai samdomų miestiečių suburta gaisrų gesinimo komanda“ (Paulauskas, 2016, p. 7).

Ugniagesių komandų kūrimąsi paskatino kylantys dideli, miestus niokojantys gaisrai. Kadangi nebuvo specialių gesinimo priemonių, o tos, kuriomis buvo naudojamos buvo labai

primityvios, miestai ir gyvenvietės patirdavo labai didelių nuostolių. Profesionalių ugniagesių nebuvo, todėl žmonės pradėjo burtis į savanoriškas komandas. Tačiau valdžia, susibūrusių komandų, finansiškai nerėmė. Paramos buvo sulaukta tik po daugelio metų. Tada buvo pradėti organizuoti ugniagesių kursai, kurie iš pradžių buvo skirti tik gaisrinių vadovams, paskui ir kitiems gaisrininkams.

Tarpukariu Lietuvoje veikė valstybinės, savivaldybės, visuomeninės ir privačios ugniagesių organizacijos. 1941 m. „Lietuvos ugniagesyba perorganizuota pagal Sovietų Sąjungos priešgaisrinės apsaugos sistemą“ (Paulauskas, 2016, p. 9). Sovietiniu laikotarpiu buvo naudojama naudojo vien rusiška gaisrų gesinimo technika, gerokai atsilikusi nuo Vakarų šalių gaisrinių automobilių, įrangos, aprangos. Tačiau augant ir plečiantis miestams, didėjo ir ugniagesių tarnybos darbo apimtis bei darbuotojų skaičius.

„1973 m. įkurtas Priešgaisrinės apsaugos valdybos prie VRM Mokymo punktas“ (Paulauskas, 2016, p. 9). Kiek vėliau, t.y. 1990 m. gegužės 29 d., įsteigiamas Priešgaisrinės apsaugos departamentas, o mokymo punktas 1998 m. reorganizuotas į Ugniagesių rengimo centrą. „1999 m. sausio 7 d. Priešgaisrinės apsaugos departamentas reorganizuotas į Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentą. 2003 m. liepos 1 d. Ugniagesių rengimo centras reorganizuotas į Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Ugniagesių gelbėtojų mokyklą (toliau UGM). 2005 m. sausio 1 d. prie Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prijungtas Civilinės saugos departamentas. 2006 m. liepos 1 d. prie Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prijungtas Bendrasis pagalbos centras.

2008 m. balandžio 1 d. apskričių centrų priešgaisrinių gelbėjimo tarnybų pavadinimai pakeisti į apskrities priešgaisrines gelbėjimo valdybas. Vietoj buvusių tarnybų įsteigtos apskričių priešgaisrinės gelbėjimo valdybos“ (Paulauskas, 2016, p. 9). Tačiau savivaldybių priešgaisrinių tarnybų reforma užtruko.

Kaip ir kiekvienoje gyvenimo srityje, taip ir priešgaisrinės apsaugos sistemoje, reikalingi tam tikri pokyčiai. Priešgaisrinės gelbėjimo reformos reikalauja pokyčių teisinės bazės srityje, vadyboje, funkcijų perorientavime. Pertvarkant priešgaisrines gelbėjimo sistemas turėtų būti skiriamas dėmesys ir tam, jog orientuojantis į naujoves, reikia nepamiršti, kad naujovių įsisavinimas taip pat reikalauja ir naujų gebėjimų ir reikiamos kompetencijos įgijimo (Šlapelytė, 2011, p. 29).

Taigi Šlapelytė (p. 29), cituodama T. Deng, C.H., Hsieh, C. Yang, H. Sheu, išskyrė pokyčius, būtinus reformuojant priešgaisrinių paslaugų teikimo reformai. Tai:

- „tinkama institucijos struktūra kuri įgalintų teikiamų paslaugų lankstumą vietiniu lygmeniu kadangi taip paprasčiau rasti tinkamus būdus problemoms spręsti, negu tą daryti nacionaliniu lygmeniu;
- lanksčios tarnybos sąlygos, kurios leistų sistemoms nariams lengvai judėti tarp skirtingų tarnybų, specializacijos ir funkcijų atitinkamai pagal vietos arba nacionalinius reikalavimus.
- valdymo struktūra, kuri galėtų veikti kaip organinis "permainų variklis", kuris leistų ugniagesių tarnybos augti ir vystytis kaip atsakas į ateities poreikius, siekiant atsižvelgti į vietos geriausią praktiką ir tinkamai reaguoti į naujas technologijas.
- pakeisti nacionaliniu lygmeniu suformuluotą politiką, kuri neatitinka šiandienos poreikių ir orientuotis daugiau į rezultatus nei į sąnaudas.
- pasitelkti lanksčias ir modernias finansavimo priemones.“

1.4. Savanorystė ir jos organizavimas

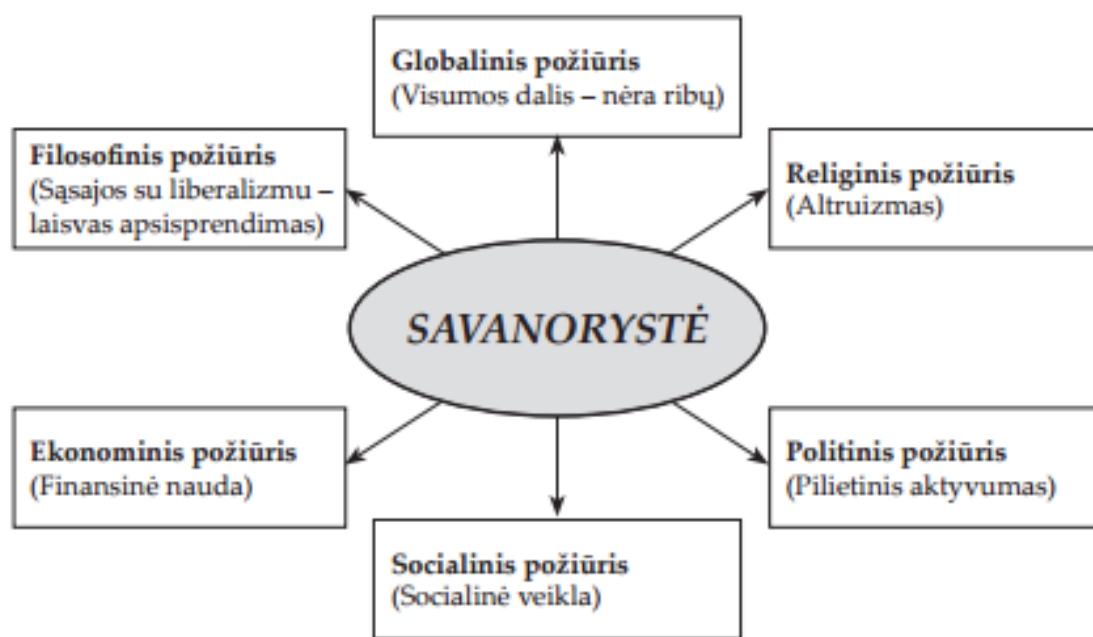
1.4.1. Savanorystės samprata

Pati savanoriška veikla nėra naujas dalykas. Sudėtinga pasakyti, kuri valstybė yra savanorystės pradininkė. Skirtingose šalyse savanorystės raida vyko skirtingai. Tačiau viena iš valstybių, kurioje savanorystė turi ypač galias tradicijas, yra Jungtinės Amerikos Valstijos. Ten XIX a. susiformavo savanorystės sąvoka. Europoje savanoriška veikla išpopuliarėjo po Pirmojo pasaulinio karo, kai 1920 m. jaunų žmonių grupė iš skirtingų Europos šalių susirinko viename Prancūzijos miestelyje tam, kad padėtų atstatyti per karą sugriautus namus. Ilgainiui tokie susitikimai buvo pavadinti savanoriško darbo stovyklomis (*angl. voluntary workcamps*), kurios išplito visoje Europoje. Nors „ES šalių mastu savanorystės rodikliai Lietuvoje yra vieni mažiausių“ (Januškevičienė, 2011, p. 11), tačiau tai nėra naujas reiškinys. Kaip reiškinys savanorystė Lietuvoje siekia net prieškarinio laikų, tačiau tikrasis savanoriškos veiklos atgimimas prasidėjo kartu su atgimimo laikotarpiu. Savanoriškos veiklos įstatymas, apibūdinantis savanorišką veiklą ir šios veiklos programą, Lietuvoje buvo priimtas 2011 metais. Šiame įstatyme *savanoriška veikla* įvardinama kaip „savanorio neatlyginamai atliekama visuomenei naudinga veikla, kurios sąlygos nustatomos savanorio ir šios veiklos organizatoriaus susitarimu.“ Įstatyme apibrėžti pagrindiniai savanoriškos veiklos principai, nurodyti keliama reikalavimai savanoriui, įvardintos savanorio teisės ir pareigos, taip pat nurodyta, kas gali būti savanoriškos veiklos organizatoriais, apibrėžtos savanoriškos veiklos organizatoriaus teisės ir pareigos, taip pat kalbama apie savanorio draudimą ir išlaidų, susijusių su savanoriška veikla kompensavimą.

Taigi savanorystės sąvoka gana plati ir nėra bendro jos apibrėžimo. Skirtingose šalyse savanorystė suprantama skirtingai. Manetti (2015) pateikia Cnaan (1996) savanorystės aiškinimą, pagal kurį „savanorystė yra sudėtingas reiškinys, dėl kurio kyla nemažai problemų.“ Savanorystės apibrėžimas yra permainingas, kadangi pats terminas turi skirtingas reikšmes skirtingose kultūrose bei kontekstuose. Pagal Bacter (2016), savanoriška veikla nepriklauso nuo lyties ar amžiaus, tačiau svarbu paminėti, kad ji labiau paplitusi tarp išsilavinusių žmonių. Savanorystė laikoma kilnia veikla, vykdoma laisva asmens valia, už kurią nemokami pinigai.“

„Savanorystė įvairiose šalyse, taip pat ir Lietuvoje, yra apibrėžiama siekiant, kad į ją įsitrauktų kuo daugiau piliečių, o organizacijos būtų atviresnės. Januškevičienė (2011) savanorystę apibrėžė, kaip susitelkusios visuomenės indikatorių, kadangi visuomenė tada yra žymiai stipresnė, demokratiškesnė, tolerantiškesnė, kūrybiškesnė. Tokia visuomenė gali prisidėti prie iškilusių problemų sprendimo.

Kita autorė, Jezukevičiūtė (2010), savanorystę apibrėžė, kaip reiškinį, „į kurį galima žiūrėti skirtingai, aptarti globalizacijos, religijos, politikos, ekonomikos, filosofijos kontekste“ ir pateikė požiūrių į šį reiškinį schemą. (žr. 1.1 pav.)



1.1.pav. Savanorystės skirtingų požiūrių sąsajos

Šaltinis: Jezukevičiūtė (2015, p. 63)

„Savanorystė dažniausiai suprantama kaip žmogaus, bendruomenės, organizacijos ar visuomenės naudai atliekama veikla, pagrįsta laisva asmens valia ir laisvu apsisprendimu, už kurią negaunama piniginio atlygio“ (Sakalauskas, Čepas, Nikartas, Ūselė, 2012).

Binder (2012, p. 23) teigimu, „skirtingo tipo savanorystė, kuri galėtų būti skatinama ir viešai subsidijuojama (taikomos mokesčių lengvatos ar kitokios paskatos) yra suprantama kaip

socialinis verslumas. <...> Socialinio verslumo kultūros puoselėjimas, teikia naudą tiek gavėjui, tiek aukotojui.“ Autorius savanorystę įvardina, kaip mokymosi galimybę bei vertingą patirtį.

Taigi „siekiant apibrėžti savanorystę, ją galima būtų apibūdinti kaip laisva valia asmens prisiimtas pareigas, atliekant visuomenei naudingą darbą, kuris paprastai būna neapmokamas“ (Europoje vyraujančių savanorystės ..., 2011, p. 6). Remiantis literatūroje pateikiamais savanorystės apibrėžimais, galima išskirti pagrindinius principus, kuriais remiasi savanorystė. Visų pirma, tai yra neatlygintina veikla, už kurią negaunamas finansinis atlygis, tačiau tai yra veikla, kuri atneša naudos kitiems. Taip pat tai yra veikla, kuri ne tik naudinga visuomenei, bet ir padeda tobulėti, realizuoti bei išbandyti save.

1.4.2. Savanorystė kaip pilietinės visuomenės pagrindas

Vis labiau populiarėja nuostata, kad demokratijos sėkmei įtakos turi aktyvus piliečių dalyvavimas visuomeniniame ir valstybiniame gyvenime, ypač pasireiškiantis aktyvia savanoriška piliečių veikla. „Savanorystės pagrindu grindžiama veikla laikoma vienu iš pilietinės visuomenės pagrindų“ (Pilietiškumas ir pilietinė visuomenė, 2012, p. 7). Kadangi „savanoriškos veiklos vaidmuo visuomenėje vis didėja. Tokia veikla tiek nacionaliniu, tiek ir tarptautiniu lygiu yra glaudžiai susijusi su aktyviu pilietiškumu, sudarančiu demokratijos branduolį.

Savanoriška veikla – tai yra tokia pilietiškumo forma, kuri leidžia labai aiškiai pajusti, kad žmogus priklauso savo visuomenei, todėl savanoriška veikla yra esminė ir netgi būtina aktyvaus pilietiškumo sudedamoji dalis. Savanoriškos veiklos dėka skatinamas asmeninis tobulėjimas, vystomas socialinis naudingumas ir bendrieji žmogaus gebėjimai. „Tokiu būdu savanoriams atsiveria daugiau galimybių darbo rinkoje, todėl valstybė turėtų nesudaryti kliūčių savanorystei ir skatinti šią pilietiškumo formą“ (LLRI analizė, 2013).

Pati sąvoka *pilietiškas* „suprantama kaip naudojimasis teisėmis ir atsakomybe, kurios yra susijusios su buvimu arba tapimu tam tikro vieneto <...> nariu. <...> Tai daugiau įsipareigojimas prisiimti teises ir pareigas rūpintis bendruomenės ateitimi, naudotis narystės (valstybėje ar organizacijoje) teikiamomis galimybėmis ir aktyviai dalyvauti“ (Pilietiškumas ir pilietinė visuomenė, 2012, p. 4). Tarptautinio pilietinio ugdymo ir pilietiškumo tyrimo rezultatuose (2009, p. 9) teigiama, kad „sąvoka *pilietiškas* apima žinias ir nuostatas apie dalyvavimą pilietiniame ir visuomeniniame gyvenime ir šio dalyvavimo būdus, žmonių tarpusavio sąveiką, bendruomenių formavimąsi.“ Kiekvienas pilietis, kuris siekia prisidėti prie atviros pilietinės visuomenės kūrimo turi ne tik domėtis aplinka, kurioje gyvena, bet ir aktyviai dalyvauti savanoriškoje veikloje, kuri padeda suvienyti vietos gyventojus, jungtis juos į organizacijas rengti ir įgyvendinti projektus. „Aktyviu pilietiškumu susiejamos įvairios

visuomenės narių tapatybės ir suteikiama jiems galimybė dalyvauti ekonominiame, socialiniame, kultūriniame, pilietiniame ir politiniame šalies gyvenime“ (Integracijos vadovas..., 2010, p. 10).

Taigi savanoriška veikla visuomeniniame gyvenime duoda daug naudos, kadangi skatinamas visuomenės ir vietos valdžios dialogas, sprendžiamos regiono problemos, taip pat užtikrinama, kad priimant politinius sprendimus būtų atsižvelgiama į piliečių nuomonę, skatina bendruomenės kūrybingumą, padeda spręsti konfliktus. „Pilietinio sąmoningumo augimas skatina gyventojus suvokti, kad savanoriškas darbas ir solidarumas telkiant vietos bendruomenę yra vienas iš greičiausių būdų spręsti vietos problemas ir kad tai yra pirmas žingsnis formuojant savanorystės tradicijas bei plėtojant pilietinę visuomenę“ (Pilietiškumas ir pilietinė visuomenė, 2012, p. 9).

1.4.3. Savanorystės organizavimo principai, formos ir nauda

Išskiriami keli principai, kuriais remiasi savanorystė. Visų pirma, savanorystė organizuojama remiantis laisvos valios, naudos visuomenei, pagarbos, žmonių lygybės, teisėtumo, neatlygintinos veiklos principais. LR Savanoriškos veiklos įstatyme be naudos visuomenei ir asmeniui principo, kuris reiškia, jog „dalyvavimas savanoriškoje veikloje sudaro asmenims galimybę aktyviai prisidėti prie visuomenės gerovės kūrimo ir skatina savanorių asmeninę saviraišką ir tobulėjimą“ (LR Savanoriškos..., 2011). Kad nuolatinė savanorystė žymiai padidina visuomenės gerovę teigia ir Binder (2012).

Dar įvardinti bendradarbiavimo bei įvairovės ir lankstumo principai. Bendradarbiavimo principas aiškinamas tuo, kad „savanoriška veikla remiasi savanorių ir savanoriškos veiklos organizatorių tarpusavio bendradarbiavimu, siekiant suderinti savanorių ir savanoriškos veiklos organizatorių poreikius ir galimybes.“ (LR Savanoriškos..., 2011). Įvairovės ir lankstumo principai svarbūs todėl, kad „savanoriška veikla gali būti atliekama įvairiose visuomenei naudingos veiklos srityse. Savanoriškos veiklos organizatorius ir savanoris gali susitarti dėl įvairių savanoriškos veiklos formų ir būdų, taip pat juos keisti“ (LR Savanoriškos..., 2011).

Skiriamos tokios savanoriškos veiklos formos: trumpalaikė savanoriška veikla, ilgalaikė savanoriška ir savanoriška tarnyba. Trumpalaikė savanoriška veikla trunka ne ilgiau nei 3 mėnesius ir gali būti vykdoma tiek individualiai, tiek grupėse, tiek vietiniu lygmeniu, tiek visame pasaulyje. Priklausomai nuo vykdomos savanoriškos veiklos tikslų bei masto. Savanoriai dažniausiai reikalingi konkreitiems darbams atlikti (pagalba renginiuose, stovyklose ar organizacijos praktiniuose darbuose). Trumpalaikė savanorystė naudinga siekiant atrasti tą savanorišką veiklą, kurioje norima savanoriauti.

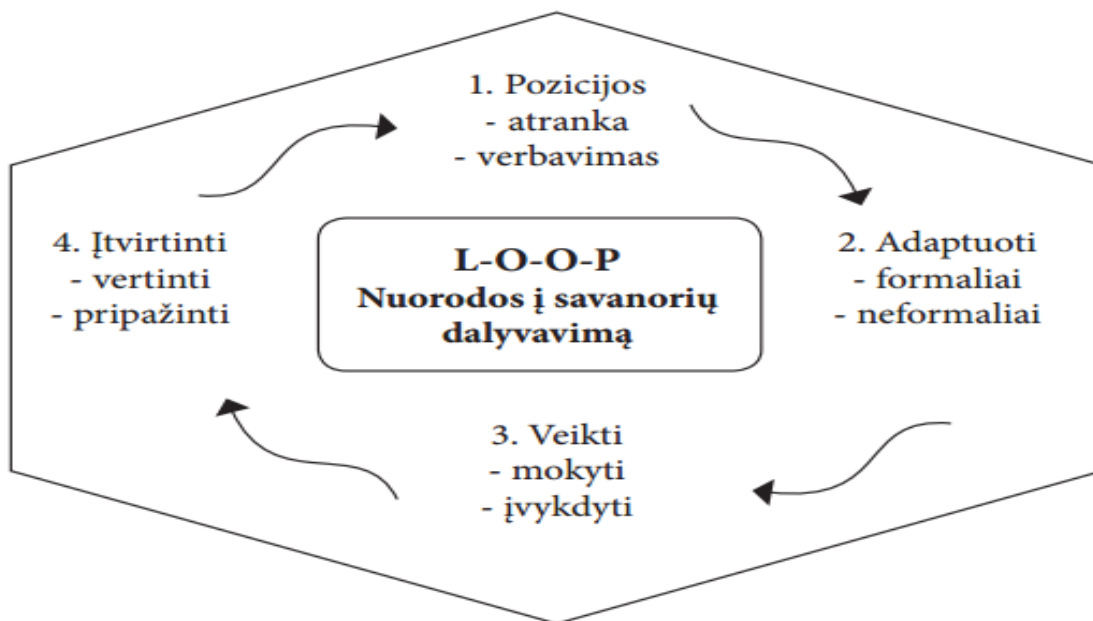
Ilgalaikė savanoriška veikla orientuota į santykius ir procesą, taip pat reikalauja didesnės atsakomybės bei įsipareigojimų. Šiuo atveju, savanoris ilgesniam nei 3 mėnesių laikui įsitraukia į organizacijos veiklą ir daugiau ar mažiau reguliariai dalyvauja joje.

Savanoriška tarnyba – „tai tokia savanorystės forma, kuria siekiama neformaliojo ugdymo(si) tikslų. Savanoriai visą laiką skiria savanoriškam darbui ir ši veikla nėra dubliuojama su apmokamu darbu“ (Gudžinskienė, 2013, p. 45).

Grudžinskienė (2013) savo darbe pateikė E. G. Clary ir M. Snyder (1991) aiškinimą, kodėl žmonės renkasi savanorystę ir išskyrė keturias savanorių motyvų grupes. Tai vertybių išraiškos funkcija (galima atskleisti vertybes, nukreiptas į pagalbą kitam bei norą tarnauti bendruomenei), žinių funkcija (padeda patenkinti intelektinius poreikius: plėsti žinias, įgyti tam tikrų įgūdžių, kurie reikalingi darbe), asmeninių problemų sprendimo funkcija (kai tikimasi išspręsti savo problemas vykdant savanorišką veiklą) ir socialinio prisitaikymo funkcija (kai tikimasi išplėsti savo socialinę erdvę užmezgant naujus kontaktus).

Savanorystė teikia visokeriopą naudą. Ji „ne tik padeda stiprinti šalies ekonomiką, savanoriai suteikia ir būtiniausias sveikatos priežiūros bei visuomenės lavinimo paslaugas.“ (Šimkus, 2015). Kaip jau minėta, savanorystė tiesiogiai susijusi ir su pinigais t.y. išlaidų sumažinimu, kadangi naudojantis savanorių pagalba nereikia mokėti atlyginimų tiesioginiams įstaigų ar organizacijų darbuotojams. Pasak A. Šimkaus (2015) „tinkamas savanorystės žmoniškųjų išteklių valdymas gali sumažinti organizacijos finansines išlaidas. Reikia žinoti, kiek ir kokius darbus gali atlikti organizacijos darbuotojai, o kiek – savanoriai ir kokiai veiklai juos galima pasitelkti.“ Pavyzdžiui, „Lietuvoje savanoriška veikla sukuria iki 1 proc. bendrojo vidaus produkto (BVP). Paskaičiavimas atliktas veiklos vertę prilyginant sumai, kurią organizacija būtų sumokėjusi atlyginimams, jei, užuot naudojusi savanorių pagalbą, būtų samdžiusi darbuotojus. Danijoje savanoriška veikla sudaro 9,6 proc. bendrojo BVP. Estijoje skaičiuojama, kad savanoriai atliko darbų, kurių vertė būtų apie 172,5 mln. eurų, o Didžiojoje Britanijoje ši suma siekia net 22,7 milijardus svarų sterlingų (2009 m. duomenys)“ (Savanorystė: įdomūs faktai ir skaičiai, 2012). Kaip teigia Bice (2000, p. 80), „savanorių naudojamas viešajame sektoriuje dažnai yra reikšmingas valstybės pajamų, skiriamų viešosioms paslaugoms, šaltinis.“

Tačiau norint, kad savanorystė teiktų naudą, svarbu savanorius ne tik suburti, bet ir juos išlaikyti. Todėl, pasak Šimkaus (2015) „labai svarbu turėti strategiją, kaip išlaikyti suburtus savanorius, gebėti jiems vadovauti ir valdyti savanoriškas veiklas.“ Šio autoriaus teigimu, „svarbu maksimizuoti visas savanorių galimybes ir mokėti juos išlaikyti savo organizacijose“. Šimkus savo darbe apie savanorystės žmoniškųjų išteklių valdymą pateikia K. M. Penrod sukurtą L-O-O-P (angl. locating, orienting, operating, perpetuating) modelį, padedantį sėkmingai organizuoti darbą su savanoriais. (žr. 1.2 pav.)



1.2.pav. L-O-O-P modelis
Šaltinis: Šimkus (2015)

Taigi minėtą modelį sudaro keturios dalys, kiekviena iš jų vaizduoja savanorystės žmogiškųjų išteklių valdymo etapus. Rodyklės reiškia, kad šios veiklos yra priklausomos vienos nuo kitų. <...> Vadovas turėtų paskirti savanoriams tokią užduotį, kurią atlikdami jie jaustųsi laimingi, kauptų patirtį ir tobulėtą, o tai savo ruožtu skatintų geresnius veiklos rezultatus“ (Šimkus, 2015).

1.5. Savanorystės principo įgyvendinimas viešojo saugumo srityje

Taigi Šimkaus (2015) teigimu, savanorystė tampa globaliu reiškiniu, įgaunančiu vis didesnę pagreitį (Šimkus, 2015). Savanorystė yra tampa reiškiniu, kuris prisideda prie pridėtinės vertės bei prie valstybės bendrojo nacionalinio produkto kūrimo. Kaip jau minėta, savanoriška veikla egzistuoja visame pasaulyje, tačiau jos reikšimosi formos skiriasi priklausomai nuo kiekvienos šalies ekonominės, politinės bei socialinės situacijos. Jos plėtrai įtakos turi demografiniai, ekonominiai bei socialiniai pokyčiai visuomenėje. Savanorystė plačiai reiškiasi tiek viešajame, tiek privačiame visuomenės sektoriuje.

Savanorišką veiklą galima įvardinti kaip vieną svarbesnių priemonių, prisidedančių prie viešojo saugumo užtikrinimo. „Viešasis saugumas suprantamas kaip nacionalinio saugumo dalis, apimanti žmogaus, visuomenės ir valstybės teisėtų interesų apsaugą nuo nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų, gamtos ar žmogaus sukeltų nelaimių. <...> Viešasis saugumas yra vertybė, kurią kompetentingos valstybės institucijos ir įstaigos turi užtikrinti gyventojams neatsižvelgdamos į valstybės ekonominę gerovę. <...> Viešojo saugumo plėtra turi būti

grindžiama pagarbos konstitucinėms žmogaus teisėms ir laisvėms principu“ (LR Seimas..., 2015). Kalesnikas (2002, p. 47) pateikė dvejopą „viešojo saugumo“ sąvokos aiškinimą. „Pirma, tai visuma visuomeninių santykių, kuriais siekiama įgyvendinti ir apsaugoti pagrindines žmogaus teises ir laisves, gyvybiškai svarbius poreikius ir teisėtus interesus; antra – tai sudedamasis nacionalinio saugumo elementas, apimantis žmogaus ir visuomenės apsaugos sistemą nuo nusikalstamo arba kito neteisėto elgesio, siekiant panaikinti galimus neigiamus socialinius padarinius valstybei pereinant į rinkos ekonomiką.“

Nikarto (2016, p. 1) teigimu, „piliečių dalyvavimas užtikrinant visuomenės saugumą – tai sritis, sulaukianti nemažo dėmesio įvairiose užsienio valstybėse.“ Taigi siekiant užtikrinti visuomenės saugumą, nepakanka vien valdžios įsikišimo, būtinas ir pačių piliečių įnašas.

Mūsų visuomenė nepasižymi dideliu pilietiniu aktyvumu, todėl lyginant su Vakarų šalimis, Lietuvos gyventojai nėra linkę labai aktyviai dalyvauti visuomenės saugumą užtikrinančiose veiklose. Tačiau, siekiant užtikrinti viešąją tvarką, pamažu pastebimas vis didesnis gyventojų aktyvumas įsitraukiant į tokias veiklas, kaip policijos rėmėjai, saugios kaimynystės grupės, savanorių ugniagesių draugijos.

Visos šios veiklos grindžiamos savanorystės principais ir prisideda prie viešosios tvarkos palaikymo, kovos su nusikalstamumu, saugios gyvenamosios aplinkos kūrimo. Tai vienas iš būdų, pasirinkus sau priimtina dalyvavimo formą, turi galimybę prisidėti prie visuomenės saugumo užtikrinimo Lietuvoje.

2015 m. gegužės 7 d. Lietuvos Respublikos Seimo priimtame nutarime „Dėl viešojo saugumo plėtros 2015 – 2025 metų programos patvirtinimo“ numatyta „plėsti nevyriausybinių organizacijų vaidmenį ir didinti gyventojų ir gyvenamųjų vietovių bendruomenių kompetencijas stiprinti gyvenamosios aplinkos saugumą, skatinant jų aktyvumą ir savanorystę“ (LR Seimas..., 2015). Sekančiuose skyriuose apžvelgiamos savanorystės pagrindu veikiančios ir prie viešojo saugumo palaikymo prisidedančios, saugios kaimynystės grupės, policijos rėmėjai bei savanoriai ugniagesiai.

1.6. Savanorystės principas saugios kaimynystės grupėse, policijos rėmėjų ir savanorių ugniagesių

1.6.1. Saugi kaimynystė

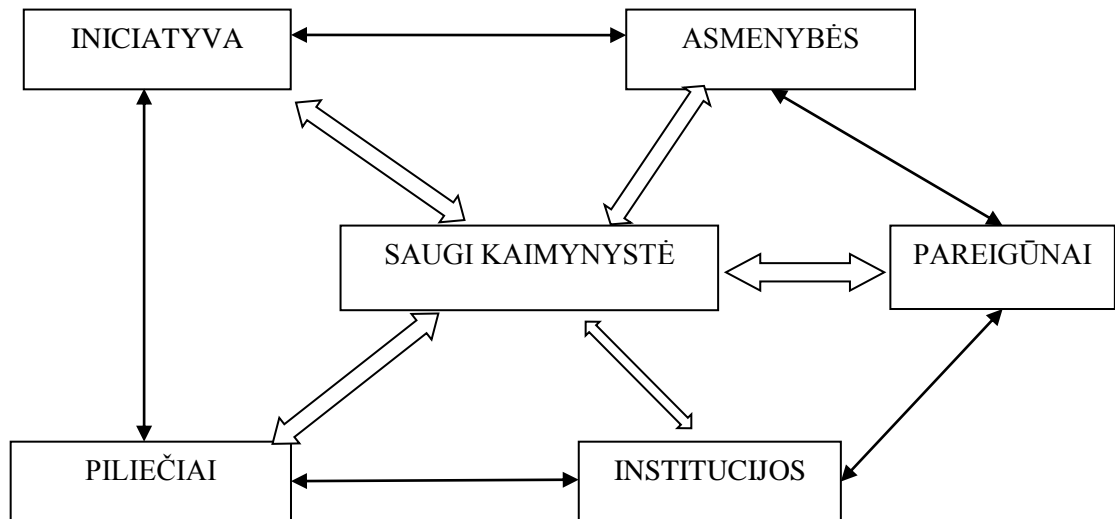
Saugi kaimynystė – tai tokia nusikaltimų prevencijos programa, kuri vienokiu ar kitokiu pavadinimu veikia daugelyje Europos ir Vakarų šalių. „Saugios kaimynystės programa susiformavo Jungtinėse Valstijose kaip priemonė, padedanti įtraukti gyventojus į nusikaltimų prevencijos veiklą. Pagrindinis saugios kaimynystės principas, padedantis mažinti

nusikalstamumą, – gyventojų atliekamas aplinkos stebėjimas ir policijos informavimas apie pastebėtas situacijas, kurias galbūt galėtų sukelti galimi nusikaltėliai. <...> Pasaulyje vykdomos saugios kaimynystės programos gali būti inicijuojamos arba policijos pareigūnų, arba pačių gyventojų. Pirmosios programos, pradėtos Didžiojoje Britanijoje, buvo inicijuotos policijos, tačiau neretai tokia iniciatyva buvo parodyta pačių gyventojų“ (Saugios kaimynystės vadovas, 2015, p. 7). Taigi saugios kaimynystės grupės, pasitelkus bendruomenes, veikia tuo tikslu, kad būtų mažinamas nusikalstamumas. Kol kas nėra aiškaus „saugios kaimynystės“ sąvokos apibrėžimo. Tačiau galima išskirti pagrindinius principus, kuriais remiasi „saugi kaimynystė“. Tai „bendruomenės įtraukimas į visuomenės saugumo veiklą ir glaudus bendradarbiavimas tarp bendruomenės, policijos bei savivaldos institucijų“ (Saugios kaimynystės vadovas, 2015, p. 6).

„Lietuvoje Saugios kaimynystės programos plėtrai pagrindą sudarė 2003 metais patvirtinta Nacionalinė nusikaltimų prevencijos ir kontrolės programa, kurios vienas iš uždavinių – „didinti bendruomenės vaidmenį sprendžiant žmogaus ir visuomenės saugumo problemas“ (Saugios kaimynystės vadovas, 2015, p. 6). Pati programa pradėta plėtoti nuo 2007 metų, veikia daugiau nei 1500 „Saugios kaimynystės“ grupių, tačiau jų skaičius įvairiose apskrityse nevienodas.

Plėtojant „Saugios kaimynystės“ programą, 2013 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis finansuojamas buvo pradėtas vykdyti projektas tam, kad būtų stiprinamas ir palaikomas valdžios bendradarbiavimas su nevyriausybinio sektoriumi. Projekto metu Vilniaus mieste buvo atliekamas „Saugios kaimynystės“ tyrimas, kurio rezultatais bei įžvalgomis remiantis buvo suformuota tinkama bazė įsteigti juridinio asmens statusą turinčią „Saugios kaimynystės“ grupių asociaciją. Šios asociacijos pagrindinis tikslas – bendruomenės pagalba kurti saugesnę aplinką Lietuvoje, didinti visuomenės saugumą, mažinti atotrūkį tarp bendruomenės, savivaldos institucijų bei policijos.

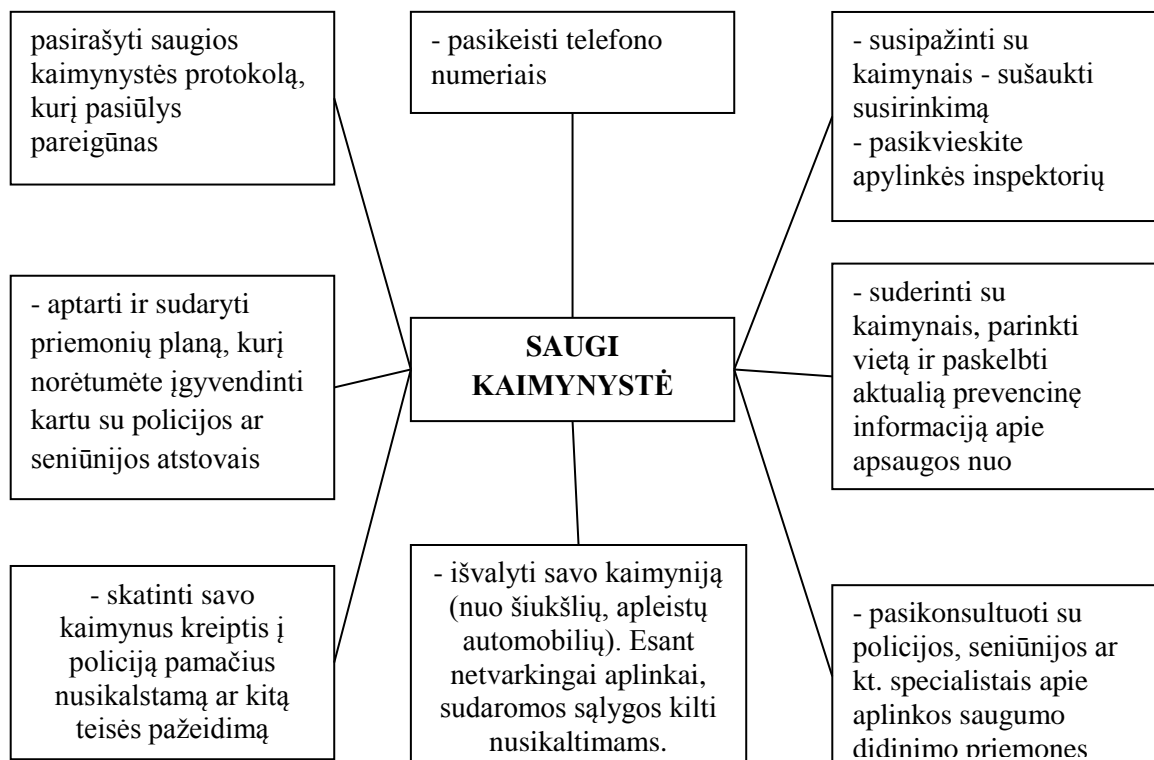
Taigi tam, kad *saugi kaimynystė* realiai veiktų, būtinas aktyvus bendruomenės dalyvavimas. Apibendrinant galima teigti, kad *saugi kaimynystė* susideda iš tokių sudedamųjų dalių (žr. 1.3 pav.), kaip piliečiai, įvairios institucijos, pareigūnai, iniciatyvos, asmenybės. Sąveikaujant visiems šiems elementams siekiama, o remiantis gerąją užsienio šalių patirtimi, ir galima, užtikrinti saugumą.



1.3.pav. Saugios kaimynystės sudedamosios dalys
Šaltinis: sudaryta darbo autorių pagal Saugios kaimynystės vadovas, 2015

Taigi tik bendradarbiaujant tarpusavyje visiems šiems elementams stiprinamas bei užtikrinamas visuomenės saugumas.

Taip pat saugios kaimynystės kūrimui taip pat numatomos veiklos (žr. 1.4 pav.), kurias būtina atlikti gyventojams, siekiant užtikrinti bei palaikyti visuomenės saugumą.



1.4.pav. Saugios kaimynystės kūrimo veiklos
Šaltinis: sudaryta pagal Saugios savivaldybės koncepcija, 2011.

1.6.2. Policijos rėmėjai

Kaip teigia Nikartas (2014, p.151) „policijos rėmėjai yra tam tikra savanorystės policijos institucijoje forma.“ Lietuvoje policijos rėmėjų statusas, funkcijos, teisės, ir pareigos yra nustatyti Lietuvos Respublikos policijos rėmėjų įstatyme. „PR įstatymas vertintinas kaip savanoriškos veiklos policijoje reglamentavimo įstatymas jis apibrėžia policijos rėmėjo statusą ir reikalavimus.“ (Nikartas, 2014, p. 152). *Policijos rėmėjas* – „policijoje ar Lietuvos kariuomenėje netarnaujantis Lietuvos Respublikos pilietis ar Lietuvos Respublikoje nuolat gyvenantis kitos Europos Sąjungos valstybės narės pilietis, kurie šio bei kitų įstatymų ir teisės aktų nustatyta tvarka aktyviais veiksmais savo noru padeda policijai saugoti viešąją tvarką ar kitaip užkerta kelią nusikalstamoms veikoms ir kitiems teisės pažeidimams“ (LR Policijos..., 2015). Policijos rėmėjai, neviršydami įgaliojimų, numatytų LR Policijos rėmėjų įstatyme, padeda policijai „užtikrinti žmogaus teises ir laisves, saugoti viešąją tvarką, prižiūrėti eismo saugumą, užkirsti kelią nusikaltimams <...> ir juos atskleisti, įgyvendinti teisės pažeidimų prevencijos priemones, teikti visokeriopą pagalbą nuo nusikaltimų, kitų teisės pažeidimų <...> nukentėjusiems asmenims <...>, gelbėti žmones ir turtą stichinės nelaimės ar kito ypatingo įvykio <...> kartu su policijos pareigūnais“ (LR Policijos, 2015) ir kita.

Policijos rėmėju gali tapti ne jaunesnis kaip 18 metų Lietuvos Respublikos pilietis, turintis vidurinį išsilavinimą, ir kurio asmeninės bei moralinės savybės tinka būti policijos rėmėju. Pretendentas policijos įstaigos vadovui turi pateikti prašymą, kuriame įsipareigoja vykdyti Policijos rėmėjų įstatyme numatytus reikalavimus. Vienas iš daugelio, policijos rėmėjams keliamų reikalavimų yra būtent savanoriškumas, kadangi „pilietis policijos rėmėju gali tapti laisva valia, niekieno neverčiamas; dėl kokių nors nepriimtinių socialinių motyvų siekiantys materialinės arba kitokios naudos piliečiai neturėtų būti policijos pagalbininkai“ (Nikartas, 2014, p. 152).

Taip pat pretendentas turi atitikti tam tikrus reikalavimus, keliamus policijos rėmėjams. Jei asmuo reikalavimus atitinka, jam organizuojami mokymai, po kurių laikomas egzaminas. „Policijos rėmėjui išduodamas pažymėjimas, atpažinimo ženklas, liemenė su užrašu „Policijos rėmėjas“. <...> Atlikdamas pavestas funkcijas, policijos rėmėjas privalo turėti policijos rėmėjo pažymėjimą, nešioti atpažinimo ženklą ir dėvėti liemenę su užrašu „Policijos rėmėjas“ (LR Policijos..., 2015).

LR Policijos rėmėjų įstatymo 11 straipsnyje numatytos policijos rėmėjų socialinės garantijos. 11 įstatymo straipsnyje teigiama, kad „valstybė išmoka vienkartinę išmoką policijos rėmėjui, kuriam atliekant policijos rėmėjo funkcijas buvo padaryti kūno sužalojimai ir dėl jų nustatytas: sunkus ar vidutinis neįgalumo lygis, – 60 bazinių socialinių išmokų dydžio; lengvas

neįgalumo lygis, – 40 bazinių socialinių išmokų dydžio. Policijos rėmėjo, kuris žuvo atlikdamas policijos rėmėjų funkcijas, šeimos nariams <...> išmokama lygiomis dalimis 120 bazinių socialinių išmokų dydžio vienkartinė išmoka.“

„Policijos rėmėjus vienija 2013 metais įkurta Lietuvos policijos rėmėjų asociacija. Šios visuomeninės organizacijos siekis – kurti saugią aplinką, skatinant asmenis įsitraukti į aktyvią savanorišką veiklą, populiarinti Lietuvos policijos rėmėjo veiklą, formuoti teigiamą požiūrį.“ Pasak Nikarto (2014, p. 151), „policijos rėmėjai yra viena pagrindinių gyventojų dalyvavimo, užtikrinant visuomenės saugumą, formų Lietuvoje.“

1.6.3. Savanoriai ugniagesiai

„Savanorių ugniagesių bendruomenės dažniausiai yra stiprios institucijos“ (Brunet, DeBoer, 2001, p. 27). Thompson (1993, p. 324) teigimu, „pagrindinis jų darbas yra ugnies slopinimas, tačiau savanoriai ugniagesiai reaguoja ir į bet kokio pobūdžio nelaimes.“

Brunet (2001 p. 32) pateikė modelį, kodėl kai kurios JAV bendruomenės priešgaisrinėje apsaugoje pasitiki savanoriais ugniagesiais, kai tuo tarpu kitos bendruomenės pasitiki ugniagesiais profesionalais. Būtent „bendruomenės, kuriose sunku rasti pakankamai savanorių, labiau linkusios naudotis profesionalų ugniagesių paslaugomis.“

Taigi šie autoriai pateikia įrodymus, rodančius, kad savanoriai ugniagesiai turi mažiau išlaidų nei profesionalai ugniagesiai žemesnio lygio priešgaisrinėje apsaugoje. Pasirinkimas tarp savanoriškos ir profesionalios priešgaisrinės apsaugos priklauso nuo santykių tarp pačių savanorių ugniagesių ir profesionalių darbuotojų. „Savanorių ir profesionalų ugniagesių išlaidos skiriasi dėl darbo užmokesčio, įdarbinimo, mokymo ir administravimo sąnaudų. „Bendruomenės, kuriose sunku rasti pakankamai savanorių, labiau linkusios naudotis profesionalų ugniagesių paslaugomis“ (Brunet, DeBoer, 2001, p. 33)

Nutarime „Dėl viešojo saugumo plėtros 2015 – 2025 metų programos patvirtinimo“, atsižvelgiant į tai, kad dėl ugniagesių gelbėtojų trūkumo, nepakankamos gaisrų gesinimo bei gelbėjimo įrangos ir technikos, taip pat dėl nepakankamo priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų materialinio aprūpinimo, nukenčia suteikiamos pagalbos kokybė, numatyta, kad „reikia skatinti gyventojų, savanorių ugniagesių veiklą priešgaisrinės saugos srityje tiek kaimo, tiek miesto gyvenamosiose vietovėse“ (LR Seimas..., 2015).

Savanoriai ugniagesiai Lietuvoje nėra naujiena, kadangi dar „XIX amžiaus pabaigoje Lietuvoje pradėjo kurtis savanorių gaisrininkų draugijos. Jų svarbiausia užduotis buvo suburti, mokyti ir išlaikyti ugniagesių komandas. 1923 m. Lietuvoje buvo 133 veikiančios ugniagesių komandos“ (Parodos ekspozicija, 2013). Kaip teigiama Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento oficialiame tinklalapyje, „savanorija ypač išplito tarpukario Lietuvoje. XX

amžiaus ketvirtajame dešimtmetyje veikė 491 savanorių ugniagesių komanda. Apie pusė visų ugniagesių buvo savanoriai ugniagesiai.“ (Bendra informacija, 2016). Žemiau pateiktame paveiksle (žr. 1.5 pav.) pavaizduota, kokios ugniagesių komandos veikė Lietuvoje XX a. 4 dešimtmetyje. Matyti, kad kiekviename Lietuvos regione tarp visų veikiančių ugniagesių komandų, dominavo savanorių ugniagesių komandos.

LIETUVOS UGNIAGESIŲ KOMANDOS XX a. KETVIRTAJAME DEŠIMTMETYJE					
LIETUVOS REGIONAS	UGNIAGESIŲ KOMANDŲ PAVADINIMAS (RŪŠIS)	KOMANDŲ SKAIČIUS	RIKIŲ UGNIAGESIŲ SKAIČIUS	SIURBLIŲ RANK. MOTOR.	
NEPRIKLAUSOMA LIETUVA	SAVIVALDYBIŲ	3	93	11	13
	SAVANORIŲ ŠAULIŲ	113	4183	217	73
	- BŪRIŲ SKYRIAI	111	2176	0	0
	- KOMANDOS	94	2981	119	8
	GELEŽINKELIŲ	59	760	70	4
	KARIUOMENĖS	27	1148	29	2
	MIŠRIOS	1	133	29	2
	KITOS	3	36	2	1
	IŠ VISO	411	11510	477	108
KLAIPĖDOS KRAŠTAS	SAVIVALDYBIŲ	1	33	0	5
	SAVANORIŲ	38	776	43	7
	GELEŽINKELIŲ	20	153	22	0
	KARIUOMENĖS	3	44	1	0
	KITOS	5	159	1	5
	IŠ VISO	67	1165	67	17
VILNIAUS KRAŠTAS (BE VILNIAUS M.)	SAVANORIŲ	340			
	GELEŽINKELIŲ	13			
	KARIUOMENĖS	28			
	PRAMONĖS	4			
	MOKYKLŲ	4			
	KITOS	6			
	IŠ VISO	395	8424	392	49
LIETUVOJE (BE VILNIAUS M.)		873	21099	936	174

1.5.pav. Savanorių ugniagesių komandos XX a.

Šaltinis: Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie VRM. (2016)

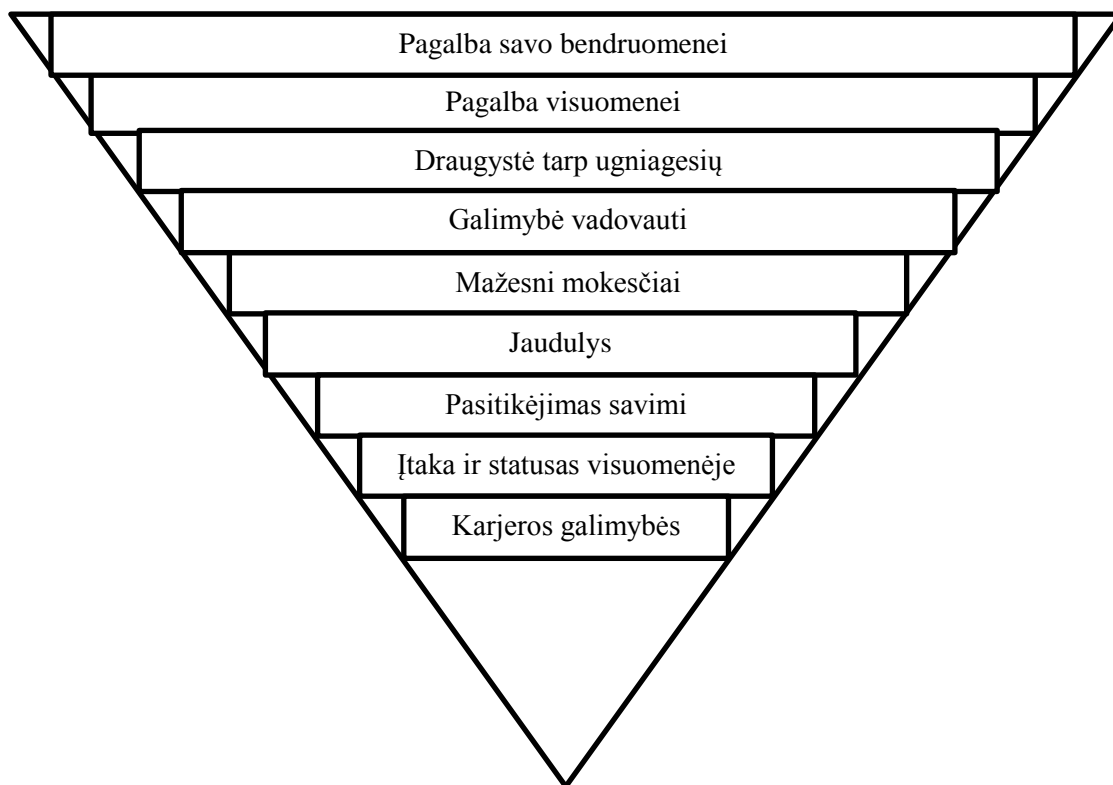
1818 m. savanoriška gelbėjimo draugija, sudaryta iš 70 narių, įkurta Klaipėdoje, kuri kiek vėliau tapo savanoriška gelbėjimo sąjunga. 1913 m. buvo įsteigta savanorių gaisrininkų draugija Kupiškėje. 1921 m. įsteigta Kauno savanorių ugniagesių draugija.

Remiantis XIX a. sėkmingai veikusių savanorių ugniagesių komandomis bei užsienio šalių pavyzdžiais, tikimasi, kad savanorių ugniagesių veiklos atnaujinimas ir įteisinimas taip pat

prisidės prie viešojo saugumo palaikymo. Remiantis LR Vyriausybės nutarimo "Dėl viešojo saugumo plėtros 2015–2025 metų programos įgyvendinimo tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo" projektu (2015) tam, kad būtų sustiprinta apsauga nuo gaisrų, ekstremaliųjų įvykių bei situacijų ir užtikrinta kvalifikuota pagalba gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai, numatyta sustiprinti priešgaisrines gelbėjimo pajėgas bei plėtoti savanorių ugniagesių veiklą. Tuo tikslu siekiama skatinti savanorių ugniagesių skaičiaus augimą, savanorių ugniagesių organizacijų kūrimąsi ir jų vystymąsi, taip pat gyventojų veiklą gaisrų prevencijos srityje. Visa tai siekiama įgyvendinti organizuojant savanorių ugniagesių veiklą propaguojančius renginius, įvairias prevencines akcijas.

Thompson (1993) pateikė keletą savanorių motyvavimo priemonių. Pasak autoriaus (1993, p. 326), „savanorių motyvacija prasideda Markso išvalgomis apie susvetimėjimą. <...> Svarbiausia hipotezė, kodėl piliečiai tampa savanoriais ugniagesiais, yra pastangos kovoti prieš susvetimėjimą, kuris persmelkia šiuolaikinę kapitalistinę visuomenę“.

Taigi Thompson (1993, p.328) išskyrė faktorius, kurie labiausiai motyvuoja tapti savanoriais ugniagesiais. Labiausiai motyvuojančiais faktoriais įvardinama pagalba savo bendruomenei, pagalba visuomenei, draugystė tarp ugniagesių, galimybė vadovauti, mažesni mokesčiai, jaudulys. Mažiausiai – pasitikėjimas savimi, įtaka bei statusas visuomenėje, karjeros galimybės. (žr. 1.6 pav.)



1.6.pav. Faktorai, motyvuojantys tapti savanoriais ugniagesiais
Šaltinis: sudaryta darbo autorių pagal Thompson (1993, p. 328)

Taigi apibendrinant galima teigti, kad vis labiau plintant savanorystės idėjai bei didėjant jos vaidmeniui ir įtaikai viešajame gyvenime, pastebima, kad savanorių dėka labiau užtikrinamas ne tik visuomenės saugumas, bet ir sumažinamos išlaidos. Savanorystė ne tik skatina asmeninį tobulėjimą, gebėjimų ugdymą, bet tuo pačiu atveria ir naujas galimybes darbo rinkoje. O tai reiškia, kad savanorystė teikia visokeriopą, socialinę bei finansinę, naudą. Vykdydami savanorišką veiklą žmonės turi galimybę įgyti patirties bei naujų įgūdžių, kurie yra reikšmingi jų pačių karjerai ir padidina galimybes įsidarbinti. Taip pat dėka savanorių yra vykdomos tam tikros veiklos bei teikiamos tam tikros paslaugos, kurios negali būti teikiamos dėl finansinių sunkumų. Galima teigti, kad savanorystė yra reikšminga, kadangi prisideda prie visuomenės gerovės kūrimo, socialinių ryšių stiprinimo, socialinės atskirties mažinimo, piliečių įtraukimo į aktyvų visuomenės ar vietos bendruomenės gyvenimą. Žmonės turi galimybę ugdyti savo socialinius įgūdžius, naudingus profesinėje srityje. Tačiau „savanorystės plėtrai svarbu nustatyti, kokia Lietuvoje yra tikroji padėtis, siekiant rasti tinkamiausių efektyvinimo priemonių“ (Januškevičienė, 2011, p.11)

2. SAVIVALDYBIŲ UGNIAGESIŲ KOMANDŲ REFORMOS LIETUVOJE ĮGYVENDINIMO TYRIMO METODOLOGIJA

2.1. Tyrimo problemų laukas

Nuo 2016 m. sausio 1 d. įteisinus Priešgaisrinės apsaugos įstatymo pakeitimus, reglamentuojančius savanorių ugniagesių veiklą, pagrindinis tikslas šiuo metu yra savanoriškos ugniagesių struktūros kūrimas. Tačiau šis procesas kelia daug abejonių, kadangi didelio visuomenės dėmesio nesulaukė. Bendruomenės šia savanoriškos veiklos forma didelio susidomėjimo nerodo, rajonų savivaldybės bei seniūnijos šią reformą vertina kaip per daug skubotą. Ir nors reforma pamažu išibėgėja, jau yra parengti poįstatyminiai teisės aktai, tačiau vis dar abejojama, ar sumažinus nestatutinių ugniagesių komandų darbuotojų skaičių, atsiras pakankamai savanorių ugniagesių, ar nekils didesnis pavojus visuomenės saugumui.

Šiuo metu didžiąją savanorių ugniagesių dalį sudaro valstybinių priešgaisrinių gelbėjimo tarnybų pareigūnai bei esami savivaldybių ugniagesių komandų (toliau UK) darbuotojai. Nors ir reglamentuota, tačiau vis dar daug klausimų kyla ir dėl savanorių ugniagesių paruošimo, aprūpinimo reikiama įranga, gyvybės draudimo, apmokėjimo už atliktą darbą, kompensacijų darbdaviams už savanorių išleidimą iš darbo gesinti gaisro.

Taigi nors dauguma šių klausimų jau įteisinti Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento priimtais teisės aktais bei įgyvendinamaisiais teisės aktais, tačiau informacijos, kaip jie yra įgyvendinami nėra pakankamai. Tyrimo problemos formuluotė pateikiama 2.1 lentelėje.

Problemos formuluotė

Nuo 2016 m. sausio 1 d. Lietuvoje įsigaliojo Priešgaisrinės saugos įstatymo pataisos, įteisinančios savanorių ugniagesių statusą, funkcijas ir veiklą. Tokiu būdu, pamažu šalia nestatutinių ugniagesių komandų, kuriose numatyta palikti po vieną darbuotoją, telkiamos savanorių ugniagesių pajėgos. Kadangi nestatutinių ugniagesių išlaikymui reikia nemažai valstybės lėšų, pagrindinė šio plano priežastis – bandymas sutaupyti. Tačiau manoma, kad Lietuva savanorių ugniagesių reformos įgyvendinimui nėra pasiruošusi.

Šiuo darbu siekiama išsiaiškinti, kaip savivaldybių ugniagesių komandų reforma įgyvendinama Lietuvoje.

Siekiant, kad savivaldybių ugniagesių komandų reforma būtų įgyvendinama sėkmingai, šiame magistro darbe bus pateikti siūlymai, kaip galima šią reformą įgyvendinti, pasiūlyti iškilusių problemų sprendimų būdus.

Problemos paieškos schema:

Probleminis klausimas	Problemų lauko klausimai	Tyrimo metodai ir instrumentai
Kokios savivaldybių ugniagesių komandų reformos ugniagesių reformos įgyvendinimo galimybės?	Kokios yra reformų įgyvendinimo koncepcijos ir kaip jas galima pritaikyti Priešgaisrinės apsaugos savanorių ugniagesių reformos įgyvendinimui? Kokia yra Lietuvos valstybės situacija, įteisinant savanorių ugniagesių komandas? Kokie dokumentai reglamentuoja savanorių ugniagesių veiklą bei statusą? Kokia savanorių ugniagesių situacija užsienio valstybėse?	Mokslinės literatūros ir teisės aktų analizė. Užsienio valstybių ir Lietuvos dokumentų, susijusių su priešgaisrine apsauga bei teisės aktų, susijusių su savanorių ugniagesių statuso bei veiklos įteisinimu, analizė.
Kokia Telšių apskrities situacija, įteisinant savanorių ugniagesių komandas ir pamažu mažinant nestatutinių ugniagesių komandas?	Kokie teisės aktai Telšių apskrityje reglamentuoja savanorių ugniagesių veiklą? Savanorių ugniagesių skaičius Telšių apskrityje? Kokios organizacinės priemonės taikomos siekiant pritraukti, kuo daugiau savanorių? Su kokiomis problemomis susiduriama įgyvendinant savanorių ugniagesių reformą?	Mokslinės literatūros ir teisės aktų analizė. Telšių apskrities ugniagesių komandų veiklą reglamentuojančių dokumentų analizė. Interviu ir informacijos analizė.
Kokiomis priemonėmis galima sėkmingai įgyvendinti savivaldybių ugniagesių komandų reformą Telšių apskrityje?	Kokiomis priemonėmis savanorių ugniagesių veikla vykdoma ES šalyse ir Lietuvoje? Ką ir kodėl reikėtų pakeisti Priešgaisrinės apsaugos teisės aktuose, kad savanorių ugniagesių veikla Lietuvoje būtų sėkminga? Kokiomis priemonėmis būtų galima pritraukti kuo daugiau žmonių jungtis prie savanorių ugniagesių pajėgų?	ES šalių, kuriose veikia savanorių ugniagesių pajėgos, analizė, Lietuvos Priešgaisrinės apsaugos dokumentų, tyrimų, prognozių, išvalgų, susijusių su savanorių ugniagesių veiklos įteisinimu ir reglamentavimu analizė. Interviu ir informacijos analizė.

Šaltinis: sudaryta darbo autorių

2.2. Tyrimo strategija

Tam, kad įgyvendinti užsibrėžtus tyrimo tikslus, parengta tyrimo strategijos struktūra, pateikiama 2.2 lentelėje.

2.2 lentelė

Tyrimo strategijos struktūra

Tyrimo tikslas: išnagrinėjus Savivaldybių ugniagesių komandų reformos įgyvendinimo teorinius ir teisinius aspektus, atlikus dokumentų analizę ir empirinį tyrimą apie savanorių ugniagesių reformos įgyvendinimą Telšių apskrityje, suformuoti ir pateikti pasiūlymus, kaip galima šią reformą įgyvendinti, pasiūlyti iškilusių problemų sprendimų būdus .		
Uždavinius atitinkantys tyrimo skyriai	Uždavinių dalis atitinkantys tyrimo poskyriai	Rezultatai
Reformų įgyvendinimas ir pokyčių valdymas bei reformų priešgaisrinėje sistemoje apžvalga.	Priešgaisrinės apsaugos sąvoka.	Parengtas teorinės dalies skyrius ir trys jo poskyriai.
	Reformų įgyvendinimas ir pokyčių valdymas vykdant viešojo sektoriaus reformas.	
	Reformų priešgaisrinėje sistemoje apžvalga ir jų įgyvendinimo sėkmė.	
Savanorystė ir jos organizavimas.	Savanorystės samprata.	Parengtas teorinės dalies skyrius ir penki jo poskyriai.
	Savanorystės organizavimo principai, formos ir nauda.	
	Savanorystė kaip pilietinės visuomenės pagrindas.	
	Savanorystės principo įgyvendinimas viešojo saugumo srityse.	
	Savanorystės principas saugios kaimynystės grupėse ir policijos rėmėjų, savanorių ugniagesių tarpe.	
Savivaldybių ugniagesių komandų reformos įgyvendinimo Lietuvoje, remiantis Telšių apskrities pavyzdžiu, analizė.	Priešgaisrinės apsaugos dokumentų (ataskaitų, įsakymų, nutarimų, įstatymų), reglamentuojančių savanorių ugniagesių statusą bei veiklą, analizė.	Parengtas empirinės dalies skyrius ir penki jo poskyriai.
	Užsienio šalių pavyzdžių analizė.	
	Vidinių veiksmų analizė.	
	SSGG analizė.	
	Interviu analizė.	

Šaltinis: sudaryta darbo autorių

2.3. Tyrimo metodai

Magistro darbe naudoti šie tyrimo metodai:

Kokybinė turinio analizė (angl. *qualitative content analysis*). Magistro darbe pasirinktas vienas iš kokybinių duomenų analizės metodų – kokybinė turinio analizė. Tidikio R. (2003, p. 498) teigimu „bendriausia prasme *kontent* – analizė yra technika, leidžianti, objektyviai ir sistemiškai išnagrinėjus teksto ypatybes, daryti patikimas išvadas.“ Tidikis R. (2003, p. 498) teigia, kad „*kontent*–analizės objektas yra šios dokumentų rūšys: Išskiriamos tokios dokumentų rūšys, kurios yra *kontent* – analizės objektas. Anot Tidikio R. (2003, p. 498) tai „1) rašytiniai dokumentai: a) oficialūs dokumentai (teisės aktai, tarptautiniai dokumentai, archyvinė teismų,

kitų įstaigų medžiaga, įvairios sutartys, organizacijų įstatai, statutai, posėdžių, susirinkimų, forumų, konferencijų medžiaga, protokolai, rekomendacijos, metodiniai nurodymai ir kt.); b) periodiniai leidiniai (mokslo darbai, įvairūs žurnalai, laikraščiai ir kt.); c) mokslinių tyrimų duomenų bankai, mokslinių tyrimų ataskaitos, įvairi statistinė medžiaga, mokslinių tyrimų programos ir tyrimų rezultatų interpretacijos, interviu, anketų, ypač atsakymų į atvirus klausimus, analizė ir kt.; d) asmeniniai dokumentai (dienoraščiai, laiškai, asmeninės, autorinės pastabos, publicistinių pasisakymų konspektai ir kt.); 2) vaizdiniai dokumentai (vaizdo, kino filmai, nuotraukos, paveikslai, skaidruolės, televizijos laidos, kompiuterinis elektroninis paštas, internetas, diskeliai ir kt.); 3) garsiniai dokumentai (radijo, garso, diktofono įrašai, kalbos, dainos ir kt.).

Kardelio K. (2007, p. 224) teigimu, „dauguma žmogaus elgesio ypatumų bei jų nulemiančių veiksnių užfiksuota įvairiuose dokumentuose. Tai leidžia gauti objektyvios informacijos vienu ar kitu klausimu.“ Dokumentai gali būti skirstomi pagal jų dėstymo formą į statistinius ir verbalinius, o pagal bendrą reikšmę į oficialius ir neoficialius. Taigi teisės aktų/dokumentų turinys magistro darbe analizuotas taikant *kontent* - analizės metodą.

Vidinių veiksnių analizės metodas „Išnagrinėjus ir įvertinus išorės veiksnius, vertinami ištekliai (vidaus veiksniai). Tuo tikslu išanalizuojamos šios sritys: teisinė bazė; organizacinė struktūra; žmogiškieji ištekliai (pareigybės, kvalifikacija); planavimo sistema; finansiniai ištekliai; apskaitos tinkamumas; ryšių sistema (informacinės ir komunikavimo sistemos); vidaus kontrolės sistema (taip pat vidaus audito sistema)“ (Lietuvos Respublikos..., 2002).

SSGG (angl. SWOT) analizės metodas. Šis metodas „atspindi stiprybes (ką organizacija yra pajėgi atlikti), silpnybes (ko organizacija negali atlikti), galimybes (potencialiai naudingos sąlygos organizacijai) ir grėsmės (potencialiai nenaudingos sąlygos organizacijai)“ (Bendroji strategija, 2011).

Taigi „išnagrinėjus išorės veiksnius, prognozuojamos galimybės ir grėsmės, kurios nusako pagrindines tendencijas, susijusias su institucijos veikla. <...> Remiantis išteklių analizės rezultatais, nustatomos institucijos stiprybės ir silpnybės. Jų analizė parodo realias institucijos galimybes kovoti su kliūtimis, atsiradusiomis dėl išorės veiksnių. <...> Siekiant nustatyti svarbiausius veiksnius ir kokybiškai atlikti strateginių ryšių analizę, siūloma nurodyti ne daugiau kaip 10 stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių teiginių“ (Lietuvos Respublikos..., 2002).

Pusiau struktūruotas interviu. Interviu – „tai viena iš apklausos rūšių“ (Kardelis, 2007, p.194). Dažnai interviu įvardinamas kaip pokalbis su tiriamuoju, kai siekiama gauti reikalingos informacijos. „Būdingas tiriamojo interviu bruožas ir tas, kad visa informacija gaunama žodžiu“ (Kardelis, 2007, p.195). Interviu naudojamas, kaip pagrindinis informacijos rinkimo metodas,

kuriuo siekiama nusakyti tyrimo problemą bei patikrinti anksčiau gautus duomenis. Interviu skirstomi į struktūruotus, pusiau struktūruotus ir nestruktūruotus.

Magistro darbe naudotas pusiau struktūruoto interviu metodas, kuris remiasi interviu planu bei konkrečiais iš anksto numatytais klausimais. Tačiau tyrimo eigoje gali būti papildomai užduodami į interviu planą neįtraukti klausimai.

3. SAVIVALDYBIŲ UGNIAGESIŲ KOMANDŲ REFORMOS ĮGYVENDINIMO LIETUVOJE TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ

3.1 Situacijos analizė

Sprendžiant klausimus, susijusius su Savivaldybių ugniagesių komandų reformos įgyvendinimu, pagrindinė atsakomybė tenka Lietuvos Respublikos Seimui, Vidaus reikalų ministerijai bei Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos. Apie numatomas Priešgaisrinės apsaugos įstatymo pataisas, įteisinančias savanorių ugniagesių veiklą, kalbėta jau nuo 2011 metų Tačiau tik 2014 m. lapkričio mėn. Seimas šioms pataisoms pritarė. Buvo nuspręsta nuo 2016 metų. Įteisinti savanorių ugniagesių veiklą, naikinat savivaldybių ugniagesių komandas. O per 2015 metus nutarta parengti visus poįstatyminius aktus, kurie reglamentuotų savanorių ugniagesių statusą bei veiklą.

Visi pagrindiniai teisės aktai, susiję su priešgaisrinės apsaugos organizavimu, pateikiami oficialiame Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento tinklapyje www.vpgt.lt. Šiame skyriuje nagrinėjami Lietuvos Respublikos Priešgaisrinės saugos įstatymas, Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymo Nr. IX-1225 1, 2, 7, 10, 11, 14, 16, 17, 18 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo V1 skyriumi įstatymas Nr. XII-1330, Priešgaisrinės saugos įstatymo pakeitimo įgyvendinamųjų teisės aktų, susijusių su savanorių ugniagesių veiklos organizavimu, parengimo planas. Taip svarbūs įgyvendinamieji teisės aktai: Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimas dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymą, Vidaus reikalų ministro įsakymas dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymą, Įsakymas dėl savanorių ugniagesių, dalyvaujančių gaisrų gesinimo darbuose, nemokamų periodinių sveikatos patikrinimų tvarkos aprašo patvirtinimo, Įsakymas dėl savanorių ugniagesių, dalyvaujančių gesinant gaisrus, sveikatos reikalavimų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo, Įsakymas dėl tipinės savivaldybių priešgaisrinių tarnybų veiklos atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo, Įsakymas dėl savivaldybių priešgaisrinių tarnybų veiklos kokybinių ir kiekybinių rodiklių aprašo patvirtinimo, Įsakymas dėl savanorių ugniagesių mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo tvarkos aprašo patvirtinimo, Įsakymas dėl savanorio ugniagesio pažymėjimo, atpažinimo ženklo ir savanorio ugniagesio pažymėjimo ženklo nuostatų patvirtinimo bei Įsakymas dėl savanorių ugniagesių bendrojo fizinio parengtumo reikalavimų ir jų tikrinimo tvarkos.

3.2 Priešgaisrinės apsaugos dokumentų, reglamentuojančių savanorių ugniagesių veiklą, analizė

3.2.1 Lietuvos Respublikos Priešgaisrinės saugos įstatymas

Lietuvoje veikia dviejų lygių, t.y. valstybės ir savivaldybių, civilinės saugos ir gelbėjimo sistema, kurią „sudaro priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos: valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos, savivaldybių priešgaisrinės tarnybos, žinybinės (objektinės) pajėgos ir savanoriškos ugniagesių formuotės.“ (Bendra informacija, 2016).

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas (toliau PAGD) formuoja Lietuvos priešgaisrinės apsaugos politiką ir vadovauja priešgaisrinės apsaugos pajėgoms, sudarytoms iš apskričių centrų priešgaisrinės gelbėjimo tarnybų (toliau PGT), rajonų PGT, PGT pavaldžių komandų ir savivaldybių ugniagesių komandų.

Priešgaisrinės saugos įstatymas yra pagrindinis dokumentas, kuris reglamentuoja priešgaisrinės apsaugos institucijų veiklą Lietuvoje. „Šis įstatymas nustato priešgaisrinės saugos užtikrinimo ir organizavimo Lietuvos Respublikoje teisinius pagrindus, priešgaisrinės saugos užtikrinimo sistemą, valstybės bei savivaldybių institucijų, įstaigų funkcijas, gyventojų, įmonių, įstaigų ir organizacijų teises bei pareigas priešgaisrinės saugos srityje.“ (Parodos ekspozicija, 2013).

LR Priešgaisrinės saugos įstatymas priimtas 2002 m. gruodžio 5 d., įsigaliojo nuo 2003 m. liepos 1 d. Įstatymas sudarytas iš VII skyrių, 22 straipsnių. I skyriuje pateikiamos bendrosios įstatymo nuostatos, t.y. nurodoma įstatymo paskirtis ir pateikiamos pagrindinių sąvokų aiškinimai, Taigi, „šis Įstatymas nustato priešgaisrinės saugos užtikrinimo ir organizavimo Lietuvos Respublikoje teisinius pagrindus, priešgaisrinės saugos užtikrinimo sistemą, valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų funkcijas, gyventojų, įmonių, įstaigų ir organizacijų teises bei pareigas priešgaisrinės saugos srityje.“ (LR Priešgaisrinės saugos..., 2002). Taip pat šiame įstatymo skyriuje išdėstyti priešgaisrinės saugos užtikrinimo sistemos tikslai ir uždaviniai bei asmens teisių ir laisvių apribojimai užtikrinant priešgaisrinę saugą. Kaip nurodyta Priešgaisrinės saugos įstatyme (2002), „pagrindinis priešgaisrinės saugos užtikrinimo sistemos tikslas – apsaugoti žmogų ir turtą nuo gaisrų“, vykdant gaisrų prevencijos organizavimą, priežiūrą, gaisrų gesinimą, bei žmonių ir turto gelbėjimą gaisro metu.

II - ame Priešgaisrinės saugos įstatymo skyriuje išdėstytos valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų funkcijos priešgaisrinės saugos srityje. Nurodytos vyriausybės, vidaus reikalų ministerijos, priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento, ministerijų ir kitų valstybės institucijų bei įstaigų, taip pat savivaldybių institucijų funkcijos.

Gyventojų, įmonių, įstaigų ir organizacijų teisės ir pareigos priešgaisrinės saugos srityje išdėstytos III skyriuje. Viename straipsnyje reglamentuotos gyventojų teisės ir pareigos priešgaisrinės saugos srityje, kitame - įmonių, įstaigų, organizacijų ir jų vadovų teisės bei pareigos priešgaisrinės saugos srityje.

Sekančiame, t.y. IV, įstatymo skyriuje pateikiami reikalavimai, priemonės ir subjektai, kurie užtikrina gaisrų prevencijos įgyvendinimą. Šis skyrius suskirstytas į atskirus straipsnius: gaisrų prevencijos užtikrinimas, pagrindiniai gaisrų prevencijos reikalavimai, valstybinės priešgaisrinės priežiūros įgyvendinimas ir valstybinės priešgaisrinės priežiūros subjektai ir pareigūnai.

V skyriuje kalbama apie gaisrų gesinimo organizavimą. Nurodyta, kas sudaro priešgaisrines gelbėjimo pajėgas, pateikti pagrindiniai gaisrų gesinimo organizavimo bei vadovavimo gesinant gaisrus nurodymai. Ir galiausiai, priešgaisrinės apsaugos įstatymo VI skyriuje reglamentuota valstybinė gaisrų ir gelbėjimo darbų apskaita, taip pat kalbama apie švietimą priešgaisrinės saugos srityje.

LR Priešgaisrinės saugos įstatyme šiek tiek paminėta ir savanorių ugniagesių veikla. Visų pirma įstatymo 7 straipsnyje nurodyta, kad viena iš daugelio priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento funkcijų yra savanorių ugniagesių veiklos skatinimas priešgaisrinės saugos srityje. Taip pat 9 straipsnyje nurodyta, kad prie šios, savanorių ugniagesių, veiklos skatinimo turi prisidėti ir savivaldybių institucijos. 10 straipsnyje, kuriame kalbama apie gyventojų teises ir pareigas, teigiama, kad gyventojai turi teisę dalyvauti užtikrinant priešgaisrinę saugą, kurti ir vienytis į savanoriškas ugniagesių formuotes. 16 įstatymo straipsnyje savanoriškos ugniagesių formuotės įvardijamos, kaip viena priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų sudedamoji dalis. Taip pat pateikiamas aiškinimas, kad „savanoriška ugniagesių formuotė yra asociacija, kurios paskirtis – gesinti gaisrus, gelbėti žmones ir turtą gaisrų metu“ (LR Priešgaisrinės saugos..., 2002).

Taigi nusprendus savivaldybių ugniagesių komandas reformuoti, ir mažinant savivaldybių ugniagesių komandų darbuotojų skaičių, šalia telkti savanorių ugniagesių pajėgas, buvo priimtos LR priešgaisrinės saugos įstatymo pataisos. Šiomis pataisomis reglamentuojama savanorių ugniagesių statusas, funkcijos bei veikla.

3.2.2 Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymo Nr. IX-1225 1, 2, 7, 10, 11, 14, 16, 17, 18 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo VI skyriumi įstatymas Nr. XII-1330

Priešgaisrinės saugos įstatymo pataisos, apibrėžiančios savanorių ugniagesių statusą ir veiklos pagrindus, LR Seime buvo patvirtintos jau 2014 metų lapkritį. Buvo priimtas LR priešgaisrinės saugos įstatymo Nr. IX-1225 1, 2, 7, 10, 11, 14, 16, 17, 18 straipsnių pakeitimo ir

įstatymo papildymo V1 skyriumi įstatymas Nr. XII-1330. Šios įstatymo pataisos įsigaliojo nuo 2016 m. sausio 1 d. Kiti poįstatyminiai teisės aktai, reglamentuojantys savanorių ugniagesių veiklą, buvo rengiami 2015 metais.

Taigi pagal šias pataisas, savanoriai ugniagesiai įsitraukiami į savivaldybių priešgaisrinių tarnybų veikiančią bazę šalia jau funkcionuojančių tarnybų.

Visų pirma, šiek tiek pakeistas I - asis įstatymo straipsnis. Į įstatymo paskirtį įtraukta savanorių ugniagesių statuso ir veiklos nustatymas. Antrasis straipsnis papildytas 11 ir 12 dalimis, pateikiant sąvokų savanoris ugniagesys bei savivaldybės priešgaisrinė tarnyba aiškinimus. Taigi „savanoris ugniagesys – fizinis asmuo, kuris yra pasirengęs savanoriškai dalyvauti gesinant gaisrus ir (ar) aktyviais veiksmais atlikti kitą visuomenei naudingą veiklą priešgaisrinės saugos srityje, atitinka jam nustatytus amžiaus, sveikatos, bendrojo fizinio parengtumo ir kitus reikalavimus ir yra sudaręs rašytinę savanoriškos veiklos sutartį su savivaldybės priešgaisrine tarnyba ar kitu šios savanorių ugniagesių veiklos organizatoriumi“ (LR priešgaisrinės saugos įstatymo..., 2014) Įteisinus šio įstatymo pataisas, 7 straipsnis buvo papildytas 11 punktu, nustatančiu savanorių ugniagesių, kurie dalyvauja gaisrų gesinime, sveikatos bei bendrojo fizinio parengtumo reikalavimus, taip pat mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo tvarką. 7 straipsnis papildytas ir 14 punktu, kuris „nustato tipinę savivaldybių priešgaisrinių tarnybų, savanorių ugniagesių veiklos atlikimo ir savanorių ugniagesių veiklos organizatoriaus funkcijų vykdymo tvarką“ (LR priešgaisrinės saugos įstatymo..., 2014).

11 straipsnis papildytas punktu, kuriame numatyta „atleisti savanorius ugniagesius nuo tarnybos, darbo ar studijų, jeigu jie yra kviečiami dalyvauti gesinti gaisrą ar atlikti gelbėjimo darbus, sudaryti sąlygas savanoriams ugniagesiams tarnybos, darbo ar studijų metu dalyvauti savanorių ugniagesių veiklos organizatoriaus surengtuose planiniuose kvalifikacijos tobulinimo kursuose (mokymuose ir (ar) pratybose)“ (LR priešgaisrinės saugos įstatymo..., 2014).

Taip pat LR Priešgaisrinės saugos įstatymas papildytas V1 skyriumi. Jame nustatyta savanorių ugniagesių ir jų veiklos organizatorių veiklos teisiniai pagrindai, asmenų priėmimo į savanorius ugniagesius ir išbraukimo iš savanorių ugniagesių sąrašo sąlygos, savanorių ugniagesių socialinės ir kitos garantijos, savanorių ugniagesių veiklos organizatoriaus funkcijos, įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas.

Taigi papildytame LR priešgaisrinės saugos įstatyme numatyta, kad savanoriai ugniagesiai gali užsiimti dvejopa veikla. Tai yra dalyvauti gaisrų gesinime arba vykdyti švietėjišką veiklą gaisrų prevencijos srityje. Savanoriais ugniagesiais, dalyvaujančiais gesinant gaisrus, gali tapti 18 - 65 metų Lietuvos Respublikos gyventojai. O vykdančiais visuomenės švietimą gaisrų prevencijos srityje ir kitą veiklą savanorių ugniagesių rinktinėje, gali tapti 14 metų sulaukę Lietuvos Respublikos gyventojai.

Asmuo, norintis tapti savanoriu ugniagesiu, turi pateikti prašymą savivaldybės priešgaisrinės tarnybos arba savanoriškos veiklos srities organizatoriaus vadovui. Pateiktame prašyme pretendentas įsipareigoja vykdyti savanoriui ugniagesiui keliamus reikalavimus, kurie yra nustatyti šiame Įstatyme ir savanoriškos veiklos sutartyje. Pretendentas yra tikrinamas, ar atitinka savanoriams ugniagesiams nustatyti sveikatos, bendrojo fizinio parengtumo ir kitus reikalavimus, kurie yra nustatyti šiame įstatyme. Jei reikalavimai atitinka, organizuojami įvadiniai mokymai, po kurių laikomas egzaminas. Į savanorius ugniagesius priimtas asmuo turi pasirašyti savanoriškos veiklos sutartį 4 metų laikotarpiui. Įvadinių mokymų, kvalifikacijos tobulinimo kursų, pratybų organizavimas šiuo įstatymu pavestas vykdyti savivaldybės priešgaisrinei tarnybai arba savanoriškos veiklos srities organizatoriui. Įvadinių mokymų ir egzamino laikyti nereikia esamiems ir buvusiems savivaldybių priešgaisrinių tarnybų ir Valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos pareigūnams ir darbuotojams. Tapus savanoriu ugniagesiu išduodamas pažymėjimas ir atpažinimo ženklas.

Remiantis 181 straipsniu savanoriai ugniagesiai „padeda savivaldybės priešgaisrinei tarnybai ir kitoms priešgaisrinėms gelbėjimo pajėgoms gesinti gaisrus <...>, telkia savivaldybės vietos gyventojus aktyviau dalyvauti įgyvendinant gaisrų prevencijos priemones, saugant nuo gaisrų žmonių gyvybę, sveikatą, turtą ir aplinką, vykdo savivaldybės vietos gyventojų švietimą gaisrų prevencijos srityje, organizuoja <...> mokymus apie priešgaisrinę saugą, aiškina gaisrų priežastis ir supažindina su priešgaisrinės saugos reikalavimais“ (LR priešgaisrinės saugos įstatymo..., 2014).

183 straipsnyje nustatytos savanorių ugniagesių socialinės ir kitos garantijos. Kaip teigiama įstatyme (2014) „savanoriui ugniagesiui, kuris jo tarnybos, darbo, mokslo ar studijų laiku nustatyta tvarka yra pakviestas ir dalyvauja gesinant gaisrą ar atlieka gelbėjimo darbus, yra išsaugoma tarnybos, darbo, mokslo ar studijų vieta.“ Taip pat nustatyta, jog darbo ar studijų vadovas savanorį ugniagesį privalo išleisti į planinius kvalifikacijos tobulinimo kursus, pateikus tai patvirtinančią pažymą.

Įstatyme nustatyta, kad savanoriams ugniagesiams mokamas „ne didesnis kaip 1 procento Lietuvos statistikos departamento paskutinio paskelbto šalies ūkio darbuotojų vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio dydžio atlyginimas už kiekvieną savanorio ugniagesio sugaištą valandą“ (LR priešgaisrinės saugos įstatymo..., 2014), įskaitant dalyvavimą gaisrų gesinime, dalyvavimą planiniuose kvalifikacijos tobulinimo kursuose ar gelbėjimo darbų ir kitų užduočių atlikimą. Taip pat savanoriams ugniagesiam kompensuojamos išlaidos, kurios yra susijusios su atlikta veikla. Atlyginimo už sugaištą laiką bei išlaidų kompensavimo tvarką nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

Dar LR Priešgaisrinės saugos įstatymo pakeitime nustatyta, kad „savanorių ugniagesių veiklos organizatorius savanorius ugniagesius turi aprūpinti jų veiklai atlikti reikalingomis priemonėmis ir darbo apranga“, taip pat pasirūpinti savanorių ugniagesių sveikatos bei gyvybės draudimu nuo nelaimingų atsitikimų. Savanoriams ugniagesiams, dalyvaujantiems gesinant gaisrus, įstatymo pakeitimas suteikė teisę į nemokamus periodinius sveikatos patikrinimus.

Pagrindinis savanorių ugniagesių veiklos organizatorius – savivaldybės priešgaisrinė tarnyba. Tai „biudžetinė įstaiga, kurios savininkė yra savivaldybė, arba viešoji įstaiga, kurios savininkė ar viena iš dalininkių yra savivaldybės taryba, įsteigtos gesinti gaisrus ir atlikti pirminius žmonių ir turto gelbėjimo darbus, taip pat vykdyti savanorių ugniagesių veiklos organizatoriaus funkcijas“ (LR priešgaisrinės saugos įstatymo..., 2014). Ši tarnyba atlieka daug funkcijų. Visų pirma, priima, taip pat išbraukia, nustatyta tvarka asmenis į savanorius ugniagesius, tvarko savanorių ugniagesių ir jų sugaišto laiko, apskaitą, išduoda savanorio ugniagesio pažymėjimą, atpažinimo ženklą. Rūpinasi savanorių ugniagesių mokymų ir kvalifikacijos tobulinimo kursų organizavimu, sveikatos ir gyvybės draudimu nuo nelaimingų atsitikimų, taip pat moka savanoriams ugniagesiams atlyginimą už numatytos veiklos atlikimą, kompensuoja su jų savanoriška veikla susijusias išlaidas, organizuoja periodinius savanorių ugniagesių sveikatos patikrinimus, aprūpina jų veiklai atlikti reikalingomis priemonėmis, darbo apranga.

3.2.3 Priešgaisrinės saugos įstatymo pakeitimo įgyvendinamųjų teisės aktų, susijusių su savanorių ugniagesių veiklos organizavimu, parengimo planas

Siekiant sėkmingai įgyvendinti Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymo Nr. IX-1225 1, 2, 7, 10, 11, 14, 16, 17, 18 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo V1 skyriumi įstatymą Nr. XII-1330, 2015 m. vasario 10 d. priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas patvirtino priešgaisrinės saugos įstatymo pakeitimo įgyvendinamųjų teisės aktų, susijusių su savanorių ugniagesių veiklos organizavimu, parengimo planą. Plane numatytos ir paskirstytos institucijos, turinčios parengti projektus, priemones, paskirstyti atsakingi asmenys bei nustatytos įvykdymo datos. Taip pat šiame plane numatytos organizacinės priemonės, kurių turi imtis PAGD, apskričių priešgaisrinės gelbėjimo valdybos ir priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos. Numatytų priemonių įgyvendinimui skirti 2015 - ieji metai.

Taigi įgyvendinant Priešgaisrinės saugos įstatymo pakeitimo įgyvendinamųjų teisės aktų, susijusių su savanorių ugniagesių veiklos organizavimu, parengimo planą, 2015 metų eigoje PAGD direktorius paskelbė eilę įsakymų, susijusių su savanorių ugniagesių veiklos įteisinimu.

Žemiau esančioje 3.1 lentelėje, remiantis PAGD tinklapyje <http://www.vpgt.lt> pateiktais įgyvendinamaisiais teisės aktais, pateikiama priimtų nutarimų bei įsakymų seka.

3.1 lentelė

Priimtų nutarimų ir įsakymų seka

Paskelbimo data	Įsakymas	Įsakymo įsigaliojimo data
2015 m. kovo 31 d.	Įsakymas dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymą	
2015 m. balandžio 15 d.	Nutarimas dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymą	
2015 m. gegužės 6 d.	Įsakymas dėl savanorių ugniagesių bendrojo fizinio parengtumo reikalavimų ir jų tikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo	2016 m. sausio 1d.
2015 m. gegužės 21 d.	Įsakymas dėl savanorio ugniagesio pažymėjimo, savanorio ugniagesio atpažinimo ženklo ir savanorio ugniagesio pasižymėjimo ženklo nuostatų patvirtinimo	
2015 m. gruodžio 3 d.	Įsakymas dėl Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministro 2006 m. birželio 9 d. įsakymo NR. 1V – 218 „Dėl valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo	2016 m. sausio 1d.
2015 m. birželio 15 d.	Įsakymas dėl savanorių ugniagesių mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo tvarkos aprašo patvirtinimo	2016 m. sausio 1d.
2015 m. rugsėjo 22 d.	Įsakymas dėl savanorių ugniagesių, dalyvaujančių gesinant gaisrus, sveikatos reikalavimų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo	2016 m. sausio 1d.
2015 m. rugsėjo 22 d.	Įsakymas dėl savanorių ugniagesių, dalyvaujančių gaisrų gesinimo darbuose, nemokamų periodinių sveikatos patikrinimų tvarkos aprašo patvirtinimo	2016 m. sausio 1d.
2015 m. gruodžio 3 d.	Įsakymas dėl Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministro 2006 m. birželio 9 d. įsakymo NR. 1V – 218 „Dėl valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo	2016 m. sausio 1d.
2015 m. gruodžio 23 d.	Įsakymas dėl tipinės savanorių ugniagesių veiklos atlikimo ir savanorių ugniagesių veiklos organizatoriaus funkcijų vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo	2016 m. sausio 1d.
2015 m. gruodžio 29 d.	Įsakymas dėl priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų išsiuntimo į įvykio vietą organizavimo ir jų statusų pakeitimo tvarkos aprašo patvirtinimo	

Šaltinis: sudaryta darbo autorių pagal Priešgaisrinės saugos įstatymo pakeitimo įgyvendinamųjų teisės aktų, susijusių su savanorių ugniagesių veiklos organizavimu, parengimo planas, 2015.

Visų pirma, LR vidaus reikalų ministras 2015 m. kovo 31 d. paskelbė įsakymą dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymą, kuriame

PAGD direktoriui buvo pavesta nustatyti savivaldybių priešgaisrinių tarnybų veiklos kokybinius ir kiekybinius rodiklius bei savanorių ugniagesių nemokamų periodinių sveikatos patikrinimų tvarką. O Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui pavesta prižiūrėti, kaip atliekama savivaldybėms perduota priešgaisrinės saugos funkcija bei kaip vykdomi savivaldybių priešgaisrinėms tarnyboms nustatyti veiklos kokybiniai ir kiekybiniai rodikliai.

Kiek vėliau, 2015 m. balandžio 15 d., priimtas LR Vyriausybės nutarimas dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymą, kuriuo LR vidaus reikalų ministerija įgaliojama nustatyti savanoriams ugniagesiams mokėjimo sąlygas ir tvarką už sugaištą laiką gesinant gaisrus, atliekant gelbėjimo darbus, už dalyvavimą kvalifikacijos tobulinimo kursuose bei už savanoriškos veiklos sutartyse numatytų užduočių atlikimą. Taip pat nustatyti savanorių ugniagesių veiklos kompensuojamų išlaidų sudėtį, kompensavimo sąlygas ir tvarką.

2015 m. gegužės 6 d. priimtas įsakymas dėl savanorių ugniagesių bendrojo fizinio parengtumo reikalavimų ir jų tikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo, kuriame nustatyti savanorių ugniagesių, dalyvaujančių gesinant gaisrus, fizinio parengtumo reikalavimai bei jų tikrinimo tvarka.

Atsižvelgiant į savanorio ugniagesio ar pretendento amžių, keliami skirtingi bendrojo fizinio parengtumo reikalavimai. Skiriamos trys amžiaus grupės: 1-oji grupė – nuo 18 iki 34 metų, 2-oji grupė – nuo 35 iki 49 metų ir 3-ioji grupė – nuo 50 iki 65 metų. Bendrąjį fizinį parengtumą tikrina vertinimo komisija, kurią sudaro savanoriškos veiklos organizatorius. Pretendento ar savanorio ugniagesio atliktų pratimų rezultatai fiksuojami fizinių pratimų atlikimo rezultatų suvestinėje (1 priedas). Nustatyti tam tikri fizinio parengtumo reikalavimai, kuriuos pretendentas arba savanoris ugniagesys turi atitikti. Dirbantiems vidaus tarnybos sistemos darbuotojams ar pareigūnams fizinio parengtumo reikalavimai bei vertinimas nėra taikomi.

Įsakymas dėl savanorio ugniagesio pažymėjimo, savanorio ugniagesio atpažinimo ženklo ir savanorio ugniagesio pasižymėjimo ženklo nuostatų patvirtinimo, priimtas 2015 m. gegužės 21 d., kuriame reglamentuojama Savanorio ugniagesio pažymėjimo, Savanorio ugniagesio atpažinimo ženklo ir Savanorio ugniagesio pasižymėjimo ženklo įteikimo, nešiojimo ir gražinimo tvarka. Savanorio ugniagesio atpažinimo ženklas (2 priedas) ir pažymėjimas (3 priedas) įteikiamas asmenims, kurie pasirašo savanoriškos veiklos sutartį ir yra pasiruošę dalyvauti gaisrų gesinimo bei kituose žmonių gelbėjimo darbuose. Tiek pažymėjimas, tiek atpažinimo ženklas gražinami juos išdavusiam organizatoriui, jei asmuo yra išbraukiamas iš savanorių ugniagesių sąrašo. Praradus pažymėjimą ar atpažinimo ženklą būtina pranešti jį

išdavusiam asmeniui, kad būtų išduodamas naujas pažymėjimas ar atpažinimo ženklas. Vykdamt savanorio ugniagesio veiklą savanoris privalo turėti tiek pažymėjimą, tiek atpažinimo ženklą.

Pasižymėjimo ženklu (4 priedas) asmenys gali būti apdovanojami minint Ugniagesių globėjo šv. Florijono dieną arba baigiant savanorio ugniagesio veiklą. Pasižymėjimo ženklas, skirtingai nei atpažinimo ženklas ir pažymėjimas, nėra gražinamas, taip pat jo nereikia nešioti vykdamt savanorio ugniagesio pareigas.

2015 m. birželio 15 d. patvirtintas *įsakymas dėl savanorių ugniagesių mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo tvarkos aprašo patvirtinimo*. Šiame apraše nustatyta LR savanorių ugniagesių įvadinio mokymo ir tolesnės kvalifikacijos tobulinimo tvarka. Numatyta, kad savanorių ugniagesių mokymas turi būti vykdomas pagal dvi programas. Pagal „Savanorio ugniagesio, dalyvaujančio gesinant gaisrus, įvadinio mokymo programą“ (5 priedas) ruošiami tie savanoriai ugniagesiai, kurie dalyvauja gesinant gaisrus, o pagal „Savanorio ugniagesio, nedalyvaujančio gesinant gaisrus, tačiau vykdančio visuomenės švietimą gaisrų prevencijos srityje, įvadinio mokymo programą“ (6 priedas) ruošiami savanoriai ugniagesiai, vykdamtys visuomenės švietimą gaisrų prevencijos srityje. Nagrinėjant savanorių ugniagesių mokymo ir kvalifikacijos tobulino tvarkos aprašą sudaryta 3.2 lentelė, kurioje išskiriami pagrindiniai mokymo programų bruožai.

Įvadinių savanorių ugniagesių mokymo programų bruožai

Savanorio ugniagesio, dalyvaujančio gesinant gaisrus, įvadinio mokymo programa	Savanorio ugniagesio, nedalyvaujančio gesinant gaisrus, tačiau vykdančio visuomenės švietimą gaisrų prevencijos srityje, įvadinio mokymo programa
<p>1. Tikslas - suteikti teorinių žinių ir praktinių gebėjimų dalyvauti gesinant gaisrus ir atliekant pirminius žmonių ir turto gelbėjimo darbus.</p> <p>2. Baigus Savanorio ugniagesio, dalyvaujančio gesinant gaisrus, įvadinio mokymo programą ir išlaikius egzaminą, asmuo gebės saugiai dirbti su gaisrų gesinimo ir gelbėjimo įranga ir priemonėmis, gesinti gaisrus, vykdyti pirminius žmonių ir turto gelbėjimo darbus.</p> <p>3. Baigus įvadinio mokymo programą, laikomas 2 dalių egzaminas: tikrinamos teorinės žinios ir vertinami praktiniai įgūdžiai.</p> <p>4. Teorinės žinios tikrinamos testu, kuriame yra 40 klausimų.</p> <p>5. Praktinių įgūdžių vertinimo metu demonstruojami praktiniai darbo su gaisrų gesinimo ir gelbėjimo transporto priemonėmis įgūdžiai.</p> <p>6. Savanoriai ugniagesiai privalo kartą per 4 metus ne mažiau kaip 4 val. tobulinti kvalifikaciją kursuose, mokymuose, pratybose.</p>	<p>1. Mokymas neprivalomas</p> <p>2. Tikslas - suteikti teorinių žinių, kad būtų galima vykdyti visuomenės švietimą gaisrų prevencijos srityje.</p> <p>3. Asmuo, baigęs įvadinio mokymo programą ir išlaikęs egzaminą, geba vykdyti visuomenės švietimą bei kitą visuomenei naudingą veiklą gaisrinės saugos srityje.</p> <p>4. Baigus įvadinio mokymo programą, organizuojamas teorinių žinių patikrinimas.</p> <p>5. Teorinės žinios vertinamos 20 klausimų testo pagalba.</p> <p>6. Testas gali būti vykdomas ir nuotoliniu būdu.</p>
Bendra	
<p>1. Savanorių ugniagesių žinios yra vertinamos ne mažesnės kaip trijų asmenų komisijos, į kurios sudėtį įeina valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos ir savanoriškos veiklos organizatoriaus atstovai.</p> <p>2. Išlaikius egzaminus, išduodamas mokymo programos baigimo pažymėjimas (7 priedas) su įrašu, kad „Baigė savanorio ugniagesio, dalyvaujančio gesinant gaisrus, įvadinę mokymo programą ir gali dalyvauti gesinant gaisrus“ arba įrašu, kad „Baigė savanorio ugniagesio, nedalyvaujančio gesinant gaisrus, tačiau vykdančio visuomenės švietimą gaisrų prevencijos srityje, įvadinio mokymo programą ir gali vykdyti visuomenės švietimą gaisrų prevencijos srityje“.</p> <p>3. Savanorių ugniagesių mokymas galima organizuoti ir valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos padaliniuose.</p>	

Šaltinis: sudaryta darbo autorių pagal įsakymas dėl savanorių ugniagesių mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo tvarkos aprašo patvirtinimo, 2015

2015 m. rugsėjo 22 d. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas patvirtino du įsakymus, įsigaliojusius nuo 2016 m. sausio 1d: *dėl savanorių ugniagesių, dalyvaujančių gesinant gaisrus, sveikatos reikalavimų nustatymo tvarkos ir dėl Savanorių ugniagesių, dalyvaujančių gaisrų gesinimo darbuose, nemokamų periodinių sveikatos patikrinimų tvarkos*. Kadangi abiejų įsakymų turinys panašus, sudaryta 3.3 lentelė, kurioje išskirti įsakymo tikslai/paskirtis, panašumai ir skirtumai.

Pagrindiniai įsakymų bruožai

Įsakymas	Tikslas/paskirtis	Skirtumai	Panašumai
Įsakymas dėl savanorių ugniagesių, dalyvaujančių gesinant gaisrus, sveikatos reikalavimų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo	Nustatyti keliamus sveikatos reikalavimus ir sveikatos tikrinimo tvarką savanoriams ugniagesiams ir asmenims, pretenduojantiems tapti savanoriais ugniagesiais.	1. Prieš atliekant pretendentų pirminį sveikatos tikrinimą savanoriškos veiklos organizatorius privalo išduoti ir pagal kompetenciją užpildyti Privalomojo sveikatos patikrinimo medicininę pažymą (F Nr. 047a). 2. Pretendentų pirminio sveikatos tikrinimo išlaidas padengia pretendentas.	1. Savanorių ugniagesių ir pretendentų sveikatos būklę tikrina asmens sveikatos priežiūros įstaiga, turinti sveikatos priežiūros veiklos licenciją. 3. Prieš atliekant savanorių ugniagesių periodinį sveikatos tikrinimą savanoriškos veiklos organizatorius privalo išduoti Asmens medicininę knygelę (F Nr. 048/a). 3. Sveikatos tikrintis nereikia savanoriams, kurie yra valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos pareigūnai ar darbuotojai, dalyvaujantys atliekant gaisrų gesinimo bei gelbėjimo darbus. Šiuo atveju savanoriškos veiklos organizatoriui užtenka pateikti darbdavio patvirtintas Asmens medicininės knygelės pirmojo ir antrojo lapų kopijas bei lapo, kuriame yra įrašas apie paskutinį kartą atliktą sveikatos tikrinimą, kopiją. 3. Išlaidas, susijusias su periodiniu sveikatos patikrinimu, dengia savanoriškos veiklos organizatorius. 4. Savanoris ugniagesys ar pretendentas, sveikatos patikrinimo išvadas gali apskųsti teisės aktų nustatyta tvarka.
Įsakymas dėl savanorių ugniagesių, dalyvaujančių gaisrų gesinimo darbuose, nemokamų periodinių sveikatos patikrinimų tvarkos aprašo patvirtinimo	Nustatyti savanorių ugniagesių, dalyvaujančių gaisrų gesinimo darbuose, nemokamų periodinių sveikatos patikrinimų tvarką.		

Sudaryta: darbo autorių pagal įsakymas dėl savanorių ugniagesių, dalyvaujančių gesinant gaisrus, sveikatos reikalavimų nustatymo tvarkos, 2015. Įsakymas dėl Savanorių ugniagesių, dalyvaujančių gaisrų gesinimo darbuose, nemokamų periodinių sveikatos patikrinimų tvarkos, 2015.

Dar svarbu paminėti tai, kad savanorių ugniagesių, dalyvaujančių gaisrų gesinimo darbuose, nemokamų periodinių sveikatos patikrinimų tvarkos apraše, nustatyta, jog savanorių ugniagesių periodinis sveikatos patikrinimas atliekamas vieną kartą per dvejus metus.

Remiantis 2015 m. balandžio 15 d. LR vyriausybės nutarimu dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymą 2015 m. gruodžio 3 d.

priimtas įsakymas dėl Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministro 2006 m. birželio 9 d. įsakymo NR. 1V – 218 „Dėl valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo. Numatyti pakeitimai skelbia, kad savivaldybėse steigiamos savivaldybių priešgaisrinės tarnybos, sudarytos iš administracijos ir vienos ar daugiau ugniagesių komandų. Taip pat savivaldybės priešgaisrinė tarnyba atsakinga ir už savanoriškos veiklos sutarčių su savanoriais ugniagesiais sudarymą. Šiame įsakyme (2015) numatyta, kad sudarius savanoriškos veiklos sutartis „su savanoriais ugniagesiais, vienoje ugniagesių komandoje turi būti užimta viena skyrininko ir ne mažiau kaip 4 ugniagesių pareigybės.“ Taip pat įsakyme nustatyta, kad savanoriams ugniagesiams turi būti mokamas ne didesnis kaip 1 procento vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio dydžio atlyginimas už kiekvieną savanorio ugniagesio sugaištą valandą ar kitų užduočių, kurios numatytos savanoriškos veiklos sutartyse, atlikimą.

Vienas paskutinių įsakymų, priimtų 2015 metais, *įsakymas dėl tipinės savanorių ugniagesių veiklos atlikimo ir savanorių ugniagesių veiklos organizatoriaus funkcijų vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo įteisintas* 2015 m. gruodžio 23 d. Savivaldybių priešgaisrinės tarnybos privalo vadovautis šiuo aprašu. Šis aprašas (2015) „nustato savanorių ugniagesių veiklos ypatumus, reglamentuoja savanorio ugniagesio ir savanorių ugniagesių veiklos organizatoriau pagrindinius uždavinius, funkcijas, teises ir pareigas“, savanorio ugniagesio veiksmus gesinant gaisrus bei atliekant kitus gelbėjimo darbus, savanorių ugniagesių ir jų veiklos organizatorių veiksmus aliarmavimo procese, taip pat savanorio ugniagesio funkcijas ir pareigas atliekant prevencinį darbą. Kiekvienoje savivaldybės priešgaisrinės tarnybos ugniagesių komandoje paskiriamas atsakingas už savanorių ugniagesių informavimą asmuo, kuris gavęs informaciją apie įvykį iš Bendrojo pagalbos centro pareigūno, telefono pagalba turi ją perduoti savanoriams ugniagesiams. Savanoriai ugniagesiai gavę tokią informaciją turi vykti į nurodytą įvykio vietą.

Taigi šiame apraše numatyta, kad savanoriai ugniagesiai padeda priešgaisrinėms gelbėjimo pajėgoms, skatina gyventojus aktyviau dalyvauti įgyvendinant gaisrų prevencijos priemones, vykdo gyventojų švietimą gaisrų prevencijos srityje bei vykdo ir laikosi visų reikalavimų, įsipareigojimų, kurie numatyti savanoriškos veiklos sutartyje (8 priedas). Savanorišką veiklos sutartį pasirašo savanoriai ugniagesiai, kurie dalyvauja atliekant gelbėjimo darbus, o norintys atlikti prevencinį darbą pasirašo savanoriškos veiklos sutartį gaisrų prevencijos srityje (9 priedas). Savanoriškos veiklos sutartyje bei savanoriškos veiklos gaisrų prevencijos srityje numatytos savanoriškos veiklos organizatoriaus ir savanorio ugniagesio teisės, pareigos bei užduotys.

Priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų išsiuntimo į įvykio vietą ir jų statusų pakeitimo tvarką, kai pajėgas išsiunčia Bendrasis pagalbos centras nustato ir 2015 m. gruodžio 29 d. priimtas įsakymas dėl priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų išsiuntimo į įvykio vietą organizavimo ir jų statusų pakeitimo tvarkos aprašo patvirtinimo. Aprašas nustatyta valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos būdinių paminų skyrių išsiuntimo į įvykio vietą organizavimas ir jų statuso pakeitimas, taip pat savivaldybių priešgaisrinių tarnybų būdinių paminų ir savanoriškų ugniagesių organizacijų išsiuntimo į įvykio vietą organizavimas.

Taigi remiantis Priešgaisrinės saugos įstatymo pakeitimo įgyvendinamųjų teisės aktų, susijusių su savanorių ugniagesių veiklos organizavimu, parengimo planu ir priimtais įgyvendinamaisiais teisės aktais, galima teigti, kad per 2015 metus buvo įgyvendinti LR vyriausybės nutarimų projektai, Vidaus reikalų ministro įsakymų, pavedimų, o taip pat PAGD direktoriaus įsakymų projektai.

3.2.4 Organizacinių priemonių įgyvendinimas

Priešgaisrinės saugos įstatymo pakeitimo įgyvendinamųjų teisės aktų, susijusių su savanorių ugniagesių veiklos organizavimu, parengimo plane taip pat buvo numatytos organizacinės priemonės PAGD, apskričių priešgaisrinėms gelbėjimo valdyboms bei priešgaisrinėms gelbėjimo tarnyboms. 10 priede, darbo autorių sudarytoje lentelėje, remiantis PAGD tinklapyje pateikiama informacija, teisės aktais bei informacija, gauta ir Telšių apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos, pateikiami duomenys apie plane numatytų organizacinių priemonių įgyvendinamą bei vykdymą visos Lietuvos teritorijoje ir kaip šios numatytos priemonės įgyvendinamos Telšių apskrityje.

Informacija apie savanorių ugniagesių veiklą viešinimą oficialiame PAGD tinklapyje <http://www.vpgt.lt>. Paspaudus nuorodą „savanoriai ugniagesiai“ galima rasti nemažai reikalingos informacijos. Šiame skyriuje pateikiama bendra informacija, pristatoma darbo grupės veikla, teisės aktai, reglamentuojantys savanorių ugniagesių veiklą, skelbiami įvairūs pranešimai bei naudingi kontaktai. Taip pat nemažai straipsnių apie savanorius ugniagesius pateikiama žiniasklaidoje.

Telšių apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos tinklapyje <http://www.telsiuapgv.lt/> informacijos apie savanorius ugniagesius nėra nedaug. Pateikiama ta pati nuoroda „savanoriai ugniagesiai“, kuri nukreipia į PAGD tinklapį. Apie savanorių ugniagesių veiklos organizavimą bei įgyvendinimą Telšių apskrityje minėtame tinklapyje informacijos beveik nėra.

Sekanti organizacinė priemonė – tai informacijos (pristatymų), lankstinukų ir pan. rengimas ir pateikimas asmenims atsakingiems už savanorių ugniagesių veiklos skatinimą. PAGD paruošė keletą informacinių priemonių, kuriomis piliečiai raginami prisijungti prie

savanorių ugniagesių. Tai pristatymas „Saugus būstas – saugi šeima“, plakatai „Būk pilietišką – tapk savanoriu ugniagesiu“ (13 priedas), „Padėti Gelbėti Garbinga“ (14 priedas) bei „Kaip tapti savanoriu ugniagesiu“ (15 priedas), taip pat paruoštas lankstinukas (16 priedas) bei 2016 m. kalendorius (17 priedas). Šios priemonės buvo patalpintos PAGD tinklapyje, taip išdalintos asmenims, atsakingiems už savanorių ugniagesių veiklos organizavimą apskrityse.

Viena iš plane numatytų, organizacinių priemonių – metodinės mokomosios medžiagos, skirtos savanoriams ugniagesiams mokytis, parengimas. Taigi 2016 metais išleista Ugniagesių gelbėtojų mokyklos mokymo skyriaus viršininko bei informacijos skyriaus atstovo, Gintaro Paulausko knyga „Savanorio ugniagesio rengimo metodinės rekomendacijos“. Knygoje pateikiama daugiau informacijos nei reikalaujama savanorių ugniagesių mokymo programoje. Taip pat joje gausu praktinių patarimų, ji iliustruota paveikslais bei nuotraukomis, kuriose matyti, kaip ką reikia atlikti teisingai.

Taip pat įgyvendinant numatytas organizacines priemones, kiekvieno rajono savivaldybės priešgaisrinė tarnyba turėjo parengti prioritetinį 3 metų planą perėjimui prie savanorių ugniagesių veiklos. Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinės tarnybos pasirengimo savanorijai plane numatytos priemonės, terminai, likusių darbuotojų skaičius ugniagesių komandose termino pabaigoje ir sutaupytos lėšos, kurias planuojama skirti savanoriams ir technikos atnaujinimui. Pagal Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinės tarnybos pasirengimo savanorijai planą nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2019 m. sausio 1 d. savivaldybių ugniagesių skaičius turėtų sumažėti nuo 46 iki 25. Tai planuojama įgyvendinti nepriimant naujų darbuotojų į laisvas vietas, atleidžiant išeinančius savo noru, neturinčius UGM ir vairuotojų pažymėjimų bei sulaukusius pensinio amžiaus. Taip pat buvo papildyti ir patvirtinti „Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinės tarnybos nuostatus“ pritaikant juos savanorijai. Nuspręsta kiekvienoje ugniagesių komandoje (toliau UK) organizuoti savanorius ugniagesius. Tokiu būdu pamažu etatų skaičius mažinamas visose UK iki 5 etatų. Remiantis Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinės tarnybos pasirengimo savanorijai planu, nuo 2016 metų numatomos lėšos savanoriams ir technikos atnaujinimui turėtų išaugti nuo 20000 eurų per metus iki 90 000 eurų per metus.

Pateiktoje lentelėje matyti, kaip kinta darbuotojų skaičius Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinėje tarnyboje. Tokiu būdu, t.y atleidžiant darbuotojus išeinančius savo noru bei nebeatitinkančius keliamų reikalavimų, ugniagesių skaičius mažinamas iki minimalaus visose Telšių apskrities savivaldybių priešgaisrinėse tarnybose (žr. 3.4 lentelė).

Telšių rajono savivaldybės pasirengimo savanorijai planas

Nr.	Priemonė	Terminas	Likusių darbuotojų skaičius ugniagesių komandose termino pabaigoje	Numatomos lėšos savanoriams ir technikos atnaujinimui
1.	Esantis patvirtintas etatų skaičius Telšių rajono ugniagesių komandose	2015-01-01	46	-
2.	Nepriimame į laisvas vietas darbuotojų,-atleidžiame išeinančius savo noru	2015-01-01 - 2015-06-01	45	2015 m.
3.	Atleidžiame darbuotojus neturinčius UGM ir vairuotojų pažymėjimų - pasiekus terminui visose UK	2015-01-01- 2015-03-31	43	2015 m.-
4.	Nepriimame į laisvas vietas darbuotojų,-atleidžiame sulaukusius pensinio amžiaus	2015-10-01 - 2015-11-31	42	2015 m.-
5.	Papildyti ir patvirtinti „Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinės tarnybos nuostatus“ pritaikant savanorijai	2015-10-01- 2016-01-31	-	-
6.	Kiekvienoje UK organizuojame savanorius ugniagesius	2015-10-01- 2018-12-31	-	-
7.	Mažiname etatų skaičių mažiausiai išvykstančiose 2-ose komandose pagal 5 metų vidurkį (Žarėnų UK , Nevarėnų UK) iki 7 etatų	2016-06-01- 2016-10-30	38	2016 metams 20000 EUR
8.	Mažiname etatų skaičių visose UK iki 7 etatų	2017-06-01- 2017-10-30	35	2017 metams 25000 EUR
9.	Mažiname etatų skaičių visose UK iki 6 etatų	2018-01-01- 2018-06-30	30	2017 metams 45000 EUR
10.	Mažiname etatų skaičių visose UK iki 5 etatų	2018-06-30- 2018-10-30	25	2018 metams 75000 EUR
11.	Visose UK lieka po 5 etatus. Kiekvienoje UK veikia savanoriai ugniagesiai	2019-01-01	25	2019 metams 90000 EUR

Šaltinis: Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinė tarnyba, 2015.

3.3 Užsienio šalių pavyzdžių analizė

Sprendimas savivaldybių ugniagesius gelbėtojus pakeisti savanoriais ugniagesiais nebuvo skubotas. Apie tai buvo kalbama jau keletą metų. Šios idėjos įgyvendinimui remtasi ne tik prieš

daugelį metų Lietuvoje veikusiais savanoriais ugniagesiais, bet ir užsienio šalių, kuriose sėkmingai įgyvendinama ši savanorystės forma, pavyzdžiais. Taigi prieš priimant priešgaisrinės apsaugos įstatymo pataisas, susijusias su savanorių ugniagesių veiklos įteisinimu, ugniagesių gelbėtojų mokyklos (toliau UGM) atstovai 2013 m. balandžio mėn. dalyvavo priešgaisrinės tarnybos savanorių ugniagesių darbo grupės narių susitikime Austrijoje. Susitikime buvo supažindinta su savanorių ugniagesių rengimo sistemomis ir jų veikimo principais skirtingose šalyse.

Taigi remiantis priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento tinklapyje pateikta medžiaga, darbo autorių sudaryta lentelė (18 priedas), kurioje pateikiami duomenys apie savanorių ugniagesių veiklos principus Austrijoje, Bulgarijoje, Danijoje, Estijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Graikijoje, Vengrijoje, Lenkijoje, Rumunijoje, Čekijoje, Olandijoje.

Sekančioje, t.y. 3.5 lentelėje, aiškinama savanorio ugniagesio samprata minėtose valstybėse.

Savanorio ugniagesio samprata užsienio šalyse

Valstybė	Savanorio ugniagesio samprata
Austrija	Savanoris ugniagesys yra vyras/moteris, kuris (-i) visuomeniniais pagrindais dirba savanorių ugniagesių komandoje.
Bulgarija	Savanoris – asmuo, dalyvaujantis savanorių komandoje ir teikiantis pagalbą ekstremaliose situacijose, gesinantis gaisrus ir šalinantis jų padarinius.
Danija	Ugniagesys, kuriam už ugniagesio darbą nemokamas atlyginimas. Jis turi tiek pat žinių ir yra baigęs tuos pačius mokslus kaip ir ugniagesys, kuriam mokamas atlyginimas.
Estija	Savanoris gelbėtojas – asmuo, kuris savanoriškai dalyvauja gelbėjimo darbe arba teisės akto nustatyta tvarka atlieka prevencinį darbą.
Prancūzija	Savanoris yra ugniagesys, turintis oficialų statusą.
Vokietija	Asmuo, atliekantis savanorio ugniagesio užduotis neatlygintinai
Graikija	Savanoris ugniagesys – pilietis, kuris teikia paslaugas priešgaisrinei tarnybai.
Vengrija	Vadovaujantis Priešgaisrinės apsaugos įstatymu, savanorių ugniagesių asociacijos įsteigtos gyvenvietėse gesina gaisrus ir teikia techninę pagalbą.
Lenkija	Savanorių priešgaisrinės apsaugos departamento ugniagesys – pilnateisis departamento narys, kuris vykdo statuto nuostatas, moka nario mokesčių ir duoda priesaiką. Savanorio narystė yra pagrįsta savanorystės pagrindais. Departamento nariai skirstomi: <ol style="list-style-type: none"> 1. eiliniai nariai, tarp jų jaunimo ir moterų ugniagesių komandų atstovai; 2. rėmėjai; 3. garbės nariai.
Rumunija	Tai visuomeninis darbas, kurį savanoriškai atlieka asmenys, dirbantys savanoriškose valstybinėse pagalbos tarnybose ir vadovaujasi tam tikrais teisiniais aktais, kurie skiriasi nuo kitų teisės aktų, reglamentuojančių teisėtą įprastą jų veiklą.
Čekija	Tai savanorių ugniagesių komandos narys, kuriam paprastai nemokamas atlyginimas. Jeigu jis mokamas, tai tik už darbą ne visu etatu.
Olandija	Pilietis – vyras/moteris, paties/pačios noru teikiantis (-i) pagalbą ekstremaliųjų situacijų atvejais, t. y. gesina gaisrus, gelbsti ištikus nelaimėi.

Šaltinis: sudaryta pagal Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie VRM. Pranešimai, 2015

Savanorio ugniagesio samprata visose paminėtose šalyse, yra panaši. Savanoris ugniagesys įvardinamas, kaip asmuo, kuris pilietiškumo pagrindais prisideda prie bendruomenės saugumo užtikrinimo, talkindamas profesionaliems ugniagesiams gaisrų gesinimo, žmonių gelbėjimo darbuose, taip pat atlikdamas prevencinį darbą. Už savanorio ugniagesio darbą minėtose šalyse atlyginimas yra nemokamas. Tačiau savanorio ugniagesio darbas suteikia tam tikros naudos ir privilegijų.

Taigi, pagal 16 priede esančioje lentelėje pateiktus duomenis, Austrijoje ugniagesių brigadų veiklą organizuoja savivaldybės ir bendruomenės. Finansinę paramą teikia atskiros federalinės žemės, tačiau dauguma ugniagesių komandų prisideda savo lėšomis, skirdami pinigų įrangai, draudimui ir renginiams. 2013 metų duomenimis Austrijoje veikia 5405 savanorių

ugniagesių komandos (iš viso net 387 756 ugniagesių). Austrijoje savanorių ugniagesių skaičius vis auga. Šiam augimui įtakos turi aktyvus jaunųjų ugniagesių darbas, o taip pat pavienių suaugusiųjų prisijungimas prie jų. Iš viso yra virš 25 tūkst. jaunųjų savanorių ugniagesių jaunimo komandose. Sulaukę 16 m. ir išklaušę apmokymus, gali prisijungti prie vietos ugniagesių komandų. Jei asmuo, turi ES pilietybę, atitinka sveikatos kriterijus, neturi psichinės ir fizinės negalios, nėra įtrauktas į policijos įskaitą, jis gali tapti savanorių ugniagesiu. Savanoris privalo baigti pagrindinius ugniagesių mokymus, kurių minimali trukmė yra 100 valandų. Tarp mokymų savanoriams ugniagesiams privaloma išklaudyti pirmosios pagalbos kursus vietos ugniagesių komandoje, o vėliau ir rajone.

Bulgarijoje už savanorių ugniagesių komandų organizavimą atsakinga merija. Savanoriams ugniagesiams finansavimas skiriamas iš valstybės biudžeto pinigų. Savanoriai ugniagesiai Bulgarijoje sudaro 25 proc. (2230) visų šalies ugniagesių. Jų skaičius Bulgarijoje po truputį didėja. Per pastaruosius 5 metus jų skaičius padidėjo daugiau nei 10 procentų. Kaip ir Austrijoje, Bulgarijoje galioja tie patys kriterijai asmenims, norintiems tapti savanoriais ugniagesiais, tik jie turi būti sulaukę ne 16, o 18 metų. Savanoriai ugniagesiai privalo išklaudyti mokymus. Tam skiriama 220 pamokų, iš kurių teorijai - 93 pamokos ir 127 pamokos praktiniams užsiėmimams.

Danijoje už savanorių komandų organizavimą atsakingos vietinės apygardos/savivaldybės. Danijoje iš viso yra apie 6 400 ugniagesių, iš kurių 800 profesionalai ir 1 600 savanorių. Visi likę dirba nepilną darbo dieną. Norintiems tapti savanoriais ugniagesiai keliami reikalavimai yra tokie pat kaip ir ugniagesiams profesionalams. Danijoje organizuojami 222 val. trukmės savanorių ugniagesių mokymai. Išklaudyti 74 valandas (t.y. 2 savaitių trukmės.) pagrindinių mokymų, savanoriams jau leidžiama padėti ugniagesiams jų darbo metu.

Estijoje veikia daugiau nei 100 savanorių ugniagesių komandų, nors šioje šalyje savanorių ugniagesių veikla atkurta vos prieš keletą metų. Šioje valstybėje savanorių organizaciniai klausimai sprendžiami per Gelbėjimo valdybą. Žinoma, kad savanorių ugniagesių skaičius - 1 200. Savanorių ugniagesių bei jų komandų skaičius Estijoje auga.

Kandidatai į savanorius ugniagesius turi atitikti psichologinius, fizinius ir sveikatos kriterijus. Taip pat savanoriai ugniagesiai privalo atitikti tokius pačius fizinius reikalavimus kaip ir ugniagesiai profesionalai. Estijoje savanoriams ugniagesiams, kurie gali dalyvauti gelbėjimo operacijose, organizuojami 200 val. trukmės kursai. Prevencinį darbą dirbantys savanoriai turi išklaudyti 16 val. trukmės kursus. O savanoriai, kurie galės savarankiškai dalyvauti gelbėjimo darbuose vadovaujant pareigūnui, privalo išklaudyti 52 val. trukmės kursus.

Prancūzijoje atsakingos valstybės institucijos, kurios rengia teisės aktus, susijusius su savanoriais, jų veikla, įdarbinimu priešgaisrinių tarnybų skyriuose. Profesionalų ugniagesių Prancūzijoje yra 195 200 (t.y. 79 proc. visų ugniagesių) savanorių ugniagesių. Jie atrenkami

pagal medicininius ir fizinius reikalavimus. Savanoriai ugniagesiai privalo išklaudyti mažiausiai 270 valandų trukmės mokymus, kurie vyksta ugniagesių komandose.

Vokietijoje gaisrų gesinimo, gaisrų prevencijos ir techninės pagalbos darbų užduotys priskirtos kaimo bendruomenėms, kadangi „savanorių ugniagesių pajėgos paprastai telkiasi mažuose, iki 100 000 gyventojų turinčiuose, miestuose“ (Kalthöner, 2011). Pinigai renkami taikant specialų mokestį. Ekstremaliųjų įvykių valdymas taip pat iš dalies perduotas bendruomenėms, tačiau jų veiklą finansuoja Vokietijos Federacinė Respublika. Šioje šalyje iš viso yra 1.3 mln. ugniagesių, „iš kurių 96 proc. savanorių, ir tik 4 proc. profesionalų“ (Kalthöner, 2011). Asmuo, norintis tapti savanoriu ugniagesiu turi būti ne jaunesnis nei 18 m., bet ne vyresnis kaip 60 m., būti geros sveikatos, būti bendruomenės pilietis. Fiziniai reikalavimai keliami tik tiems, kurie dirba su kvėpavimo aparatais. Savanoriai ugniagesiai privalo išklaudyti apytiksliai 150 val. trukmės kursus, kurie trunka apie tris mėnesius. Kursai dažniausiai vyksta vakarais arba savaitgaliais.

Skiriami tokie „Vokietijos savanoriškų ugniagesių tarnybų bruožai: darbas yra neapmokamas, laisvu laiku organizuojami mokymai bei pratybos, žinutė savanoriams apie įvykį perduodama į pranešimų gaviklį. Gavęs pranešimą apie įvykį, savanoris ugniagesys gali palikti savo darbo vietą, o darbdavys gauna pinigų iš bendruomenės“ (Kalthöner, 2011).

Graikijoje veikia apie 2000 savanorių ugniagesių ir jų skaičius pastaruosius 5 metus vis auga. Savanorišką ugniagesių veiklą Graikijoje reglamentuoja valstybės teisės aktai. Savanorius ugniagesius reikiama įranga aprūpina Priešgaisrinės apsaugos departamentas ir savivaldybės. Savanoriams ugniagesiams draudimas skiriamas iš draudimo fondo, kuriame jie yra apsidraudę. Tuo atveju, jei savanoris ugniagesys nėra apdraustas, draudimas yra skiriamas iš valstybinio socialinio draudimo fondo. Savanoriu ugniagesiu gali tapti Graikijos arba Europos Sąjungos pilietis, nuo 18 iki 55 m. amžiaus, kuris gyvena šalyje 3 pastaruosius metus. Jis turi turėti bent privalomąjį išsilavinimą, būti geros psichinės ir fizinės sveikatos, rašyti ir kalbėti graikų kalba, neturi būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, nepriklausyti Priešgaisrinės tarnybos ugniagesių komandai ir neturėti 5 metų ugniagesio tarnybos statuso. Savanoriai ugniagesiai privalo išklaudyti 120 val. trukmės mokymus, kurie susideda iš teorijos ir praktikos. Savanoriai yra mokomi tų pačių dalykų kaip ir profesionalai ugniagesiai.

Savanorių ugniagesių pajėgos Vengrijoje naujai atkurtos 19 a. Vengrijoje savanorių ugniagesių komandos įsteigtos savanoriškumo pagrindais. Jų veiklą organizuoja vietos savivaldybė ir apygardos / miesto taryba. Yra žinoma, kad Vengrijoje veikia savanorių priešgaisrinės apsaugos asociacijos, kurios gesina gaisrus ir teikia techninę pagalbą. Šios asociacijos pasirašo sutartis su regioniniu profesionalų Priešgaisrinės apsaugos departamentu. Šalyje yra 384 savanorių ugniagesių asociacijos, kuriose dirba apie 4000 darbuotojų.

Pastaraisiais metais savanorių ugniagesių skaičius šalyje pamažu auga. Kad gautų finansinę paramą įrangai, įrankiams, mokymosi išlaidoms padengti, kreipiamasi į Vidaus reikalų ministeriją. Taip pat finansinę paramą gali teikti savivaldybės priešgaisrinės apsaugos departamentas, galintis paremti asociacijas. Vengrijoje veikiančioms savanoriams ugniagesiams taikomi tam tikri apribojimai. „Jie nebegali dirbti be kelių mokesčių, negali naudoti pavojaus signalo ir jie nebegali naudoti senos įrangos, gaunamos ir profesionalų ugniagesių“ (TaKacs, Matczak, 2013, p. 23). Savanoriams ugniagesiams keliami tik sveikatos būklės reikalavimai, taip pat jie turi išklaudyti 40 val. trukmės mokymosi kursus. „Savanoriškos ugniagesių brigados Vengrijoje vertinamos pagal jų mokymus/pratybas, pasirengimą ir turimą įrangą“ (Hungarian Firefighter..., 2015).

„Savanoriai ugniagesiai Vengrijoje yra naudingi partneriai ne tik gaisrų prevencijos, bet ir gaisrų likvidavimo darbuose. Vienas svarbiausių tikslų Vengrijoje yra bendradarbiavimo tarp ugniagesių profesionalų ir savanorių ugniagesių didinimas. Taip pat siekiama stiprinti savanorių ugniagesių vaidmenį vietos gelbėjimo pajėgose, gerinamos transporto priemonės savanoriams ugniagesiams bei siekiama pritraukti kuo daugiau lėšų. Taip pat daug pastangų dedama siekiant šviesti jaunimą savanorystės ir ugniagesybos srityse“ (Hungarian Firefighter..., 2015).

Lenkijoje veikia daugiau nei 16 tūkstančių savanorių ugniagesių komandų. Šioje šalyje savanorių ugniagesių veikla turi galias tradicijas. Savanorių priešgaisrinės apsaugos departamentas yra nacionalinė asociacija, kurios įsteigimui reikia mažiausiai 15 narių. Valdyba, būdama aukščiausioji valdžia, kurios asamblėja susideda iš draugijos narių, vadovauja savanorių priešgaisrinės apsaugos departamentui. Lenkijos savanorių priešgaisrinės apsaugos departamento asociacija vykdo gaisrų prevenciją, remia įvairaus pobūdžio kultūrinį ir švietimo darbą, prisideda prie istorinių ugniagesių judėjimo pasiekimų viešinimo, vysto meninę ir sportinę veiklą. Savanorių ugniagesių skaičius Lenkijoje stabilus – per pastaruosius 5 metus jų skaičius nepasikeitė. Pagal 1991 m. rugpjūčio 24 d. įsakymą Lenkijos Savanorių priešgaisrinės apsaugos departamento išlaidos dengiamos iš valstybės biudžeto, vietos valdžios biudžetų, draudimo institucijų įplaukų, juridinių ir fizinių asmenų bei individualių subjektų įplaukų. Asmenys, norintys tapti savanoriais ugniagesiais turi būti nuo 18 iki 65 metų amžiaus. Jie privalo turėti galiojančią medicininę pažymą, baigti ugniagesio mokymus, būti apdrausti sveikatos draudimu. Savanorio ugniagesio fizinė būklė bei psichinė sveikata vertinama įstatymo nustatyta tvarka. Lenkijoje savanorių ugniagesių mokymai vyksta 3 žingsniais. Pirmasis trunka 104 val., antrasis – 60 val., trečiasis – 51 val.

Rumunijoje ekstremalių situacijų savanorių tarnybos organizuojamos bendruomenėse, miestuose ir savivaldybėse, kurios yra pavaldžios Vietinei Tarybai. Ekstremaliųjų situacijų savanorių tarnybose dirba darbuotojai ir savanoriai, gesinantys gaisrus, atliekantys žmonių ir

turto gelbėjimo darbus. Šioms savanorių tarnyboms nacionaliniu lygmeniu vadovauja Nepaprastų situacijų generalinė inspekcija, o apygardos lygmeny jos yra kontroliuojamos ekstremaliųjų situacijų inspekcijos. Rumunijoje, remiantis 2012 m. duomenimis, yra 109 632 savanorių ir 27 975 profesionalių ugniagesių. Rumunijos savanorių ugniagesių tarnybų veiklą finansuoja Vietos Tarybos biudžetas, taip pat yra lėšų fondas, į kurį lėšos pervedamos iš apygardos tarybos biudžeto, iš surenkamų mokesčių, įvairiausių paslaugų teikimo projektų. Asmuo, norintis tapti Savanorių ekstremaliųjų situacijų tarnybos savanoriu, turi būti nuo 18 iki 50 metų amžiaus, atitikti sveikatos būklės reikalavimus, dalyvauti specialiuose mokymuose ir turėti tai įrodančius dokumentus, taip pat turi būti nepatruktas baudžiamojon atsakomybėn dėl kriminalinės veiklos. Savanoriai privalo turėti gydytojo patvirtintas pažymas apie jų fizinę ir psichinę būklę. Rumunijoje nereikia išankstinio pasirengimo asmeniui, kuris nori tapti savanoriu Savanorių ekstremaliųjų situacijų tarnyboje. Savanoriams ugniagesiams Rumunijoje suteikiamos tam tikros privilegijos. Visų pirma, įstatymas užtikrina, kad įvykus nelaimingam atsitikimui ar ligos atveju draudimo išlaidas dengia miesto Vietos Taryba. Darbo laiko trukmė, kuri neturi kenkti savanorio sveikatai, psichofiziologijai, nustatoma atsižvelgiant į Darbo kodeksą. Taip pat savanoriams ugniagesiams garantuojama, jog darbo vieta ir atlyginimas institucijoje bus išsaugota, kol vykdomi gaisrų gesinimo ar gelbėjimo darbai, mokymai, varžybos. Savanoriams suteikiama galimybė kartą per metus tikrintis sveikatą nemokamai. Taip pat jie nemokamai naudojami viešuoju transportu, yra aprūpinami jų veiklai atlikti reikalingomis priemonėmis, apsaugos įranga, darbo apranga, gauna nemokamai maisto (jei gelbėjimo ar gesinimo darbai trunka ilgiau kaip 4 val.), per profesinius mokymus, kursus, varžybas apmokama kelionė, apgyvendinimas ir maitinimas bei kompensuojamos išlaidos, susijusios su savanorio ugniagesio atliktais darbais.

Čekijoje savanorių ugniagesių komandas organizuoja ir tvarko savivaldybė. Šioje šalyje veikia 7 000 profesionalių ugniagesių ir net 70 000 savanorių. Čekijoje savanoriams ugniagesiams taikomi tik tam tikri sveikatos reikalavimai, kurie nėra labai griežti. Mokymai savanoriams ugniagesiams trunka 40 val.

Olandijoje savanorių ugniagesių veiklos valdymą ir organizavimą vykdo valstybė per įstatymų leidžiamąją valdžią ir savivaldybės. Vyriausybė ir savivaldybė taip pat rūpinasi Olandijos savanorių ugniagesių finansavimu. Šalyje veikia nacionalinė savanorių ugniagesių draugija, atstovaujanti savanoriams vietos bendruomenės teritorijose, taip pat draugija atsakinga už jų parengimą bei įstatymišką savanorių darbo apibrėžimą. Iš viso Olandijoje yra 21 000 (80 proc.) savanorių ugniagesių. Savanoriams ugniagesiams keliami tokie kriterijai, kaip tam tikras amžius, ūgis, gera fizinė ir psichinė būklė. Asmenims, norintiems tapti savanoriais ugniagesiais, mokymai, kurie vyksta vakarais ir savaitgaliais, trunka net 2 metus.

Taigi apibendrinant lentelėje pateiktus duomenis, galima teigti, kad daugiausiai savanorių ugniagesių yra Vokietijoje. Šioje šalyje veikia apie 1 milijonas savanorių. Apie 16 tūkstančių savanorių ugniagesių komandų, t.y. 700 000 savanorių ugniagesių, veikia Lenkijoje. Apie 200 000 savanorių ugniagesių yra Prancūzijoje, jie sudaro net 79 proc. visų šalies ugniagesių. Kiek daugiau nei 100 000 savanorių veikia ir Rumunijoje. Daugelyje šalių, t.y. Austrijoje, Danijoje, Vengrijoje, Čekijoje, savanorių ugniagesių komandas tvarko ir organizuoja savivaldybės. Kitose šalyse, tokiose kaip Estija, Prancūzija, Graikija, už savanorių ugniagesių organizavimą atsakinga valstybė. Olandijoje šiuo klausimu rūpinasi tiek valstybė, tiek savivaldybės. Priėmimu į savanorių ugniagesių gretas daugumoje šalių rūpinasi priešgaisrinės apsaugos tarnybos atstovas – vadas, prezidentas, valdyba. Tik Bulgarijoje priėmimą vykdo meras, ir savanorių ugniagesių komandų organizavimu rūpinasi merija. Savanorių ugniagesių finansavimas daugumoje šalių skiriamas iš valstybės ar savivaldybių biudžeto.

Norintiems tapti savanoriais ugniagesiais keliami reikalavimai daugelyje šalių panašūs. Daugumoje lentelėje minėtų valstybių kandidatai į savanorius ugniagesius turi būti sulaukę 18 m. amžiaus, neturėti kriminalinės praeities, atitikti fizinės bei psichinės sveikatos kriterijus. Mažiausiai kriterijų savanoriams ugniagesiams keliama Vengrijoje, Čekijoje, Olandijoje, Estijoje. Šiose valstybėse daugiausiai dėmesio skiriama kandidatų sveikatos būklei.

Tam, kad tinkamai vykdytų savo veiklą, savanoriams ugniagesiams organizuojami mokymai. Jų trukmė kiekvienoje valstybėje skirtinga. Ilgiausiai, net 2 metų trukmės, mokymai organizuojami Olandijoje. Trumpiausi mokymai, 40 val. trukmės, organizuojami Čekijoje. Likusiose valstybėse organizuojami mažiausiai 100 val. trukmės kursai/ mokymai būsimiems savanoriams ugniagesiams.

Per pastaruosius 5 metus savanorių ugniagesių skaičius didėjo Austrijoje, Bulgarijoje, Estijoje, Vengrijoje. Graikijoje pastebimas nuolatinis savanorių skaičiaus augimas, o Lenkijoje ir Čekijoje šis skaičius laikosi stabilus, nepakitęs. Savanorių ugniagesių skaičius sumažėjo Danijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Rumunijoje ir Olandijoje.

Tačiau, kad ir kaip sėkmingai minėtose užsienio šalyse, būtų vykdoma savanorių ugniagesių veikla, tačiau kiekviena valstybė susiduria su tam tikromis problemomis, dėl kurių trūksta savanorių ugniagesių. Dažniausiai įvardintos tokios priežastys, kaip problemos pagrindinėse darbovietėse, darbo organizavimo trūkumai, motyvacijos stoka, menka finansinė parama, aukšti pasirengimo reikalavimai, senstanti visuomenė, naujas gyvenimo būdas, biurokratija ir kita.

Taigi remiantis užsienio šalių pavyzdžiais, o ypač Lenkijos bei Vengrijos, Lietuvoje formuojamos savanoriškos ugniagesių pajėgos. Lietuvoje savanorių ugniagesių komandas organizuoja ir tvarko paskirtas savanoriškos veiklos organizatorius.. Savanorius ugniagesius

priima savanorių ugniagesių dalinio vadas arba valdyba. Šiuo metu Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento spalio 1 d. duomenimis savanorių ugniagesių skaičius siekia 1090, iš kurių 905 yra savanoriai ugniagesiai, dalyvaujantys gaisrų gesinime ir 185 savanoriai ugniagesiai, vykdantys visuomenės švietimą gaisrų prevencijos srityje. (žr. 3.6 lentelė)

3.6 lentelė

Savanorių ugniagesių skaičius Lietuvoje

Apskritis	Savanoriai ugniagesiai, dalyvaujantys gaisrų gesinime	Savanoriai ugniagesiai, vykdantys visuomenės švietimą
Šiaulių APGV	114	14
Kauno APGV	184	16
Klaipėdos APGV	65	39
Elektrėnų PGT	28	0
Utenos APGV	65	5
Tauragės APGV	100	3
Alytaus APGV	88	6
Panevėžio APGV	8	24
Telšių APGV	93	15
Marijampolės APGV	85	12
Vilniaus APGV	74	51
Viso:	904	185

Šaltinis: Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, 2016.

Remiantis PAG departamento išvykčių apskaitos sistemos, kurioje kaupiami visi priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų išvykimai, duomenimis, nuo 2016 metų sausio 1 d. iki šių metų gruodžio 1 d. savanoriai ugniagesiai jau dalyvavo atliekant 28 gelbėjimo darbus ir gesino 183 gaisrus“ (Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas, 2016)

Kadangi savanorių ugniagesių veikla tik įsibėgėja, savanorių ugniagesių skaičius auga pamažu. Manoma, kad lėtam savanorių skaičiaus augimui įtakos turi, ilgą laiką neįteisinta savanorių ugniagesių veikla. Taip pat mažėjantis gyventojų skaičius, dideli emigracijos mąstai bei senstanti visuomenė.

Norintiems tapti savanoriais ugniagesiais keliami tokie reikalavimai, kaip atitinkamas amžius, sveikatos būklė, nustatytų fizinių normatyvų atlikimas. Taip pat numatyta vos 2 savaičių trukmės įvadinė mokymo programa tiek savanoriams ugniagesiams, dalyvaujantiems gaisrų gesinime, tiek savanoriams ugniagesiams, dalyvaujantiems švietėjiškoje veikloje.

Savanoriams ugniagesiams garantuojamas sveikatos ir gyvybės draudimas nuo nelaimingų atsitikimų. Savanoriškos veiklos organizatorius rūpinasi savanorių ugniagesių draudimu. Savanoriai ugniagesiai yra draudžiami skirtingomis sąlygomis ir ne vienoje draudimo bendrovėje.

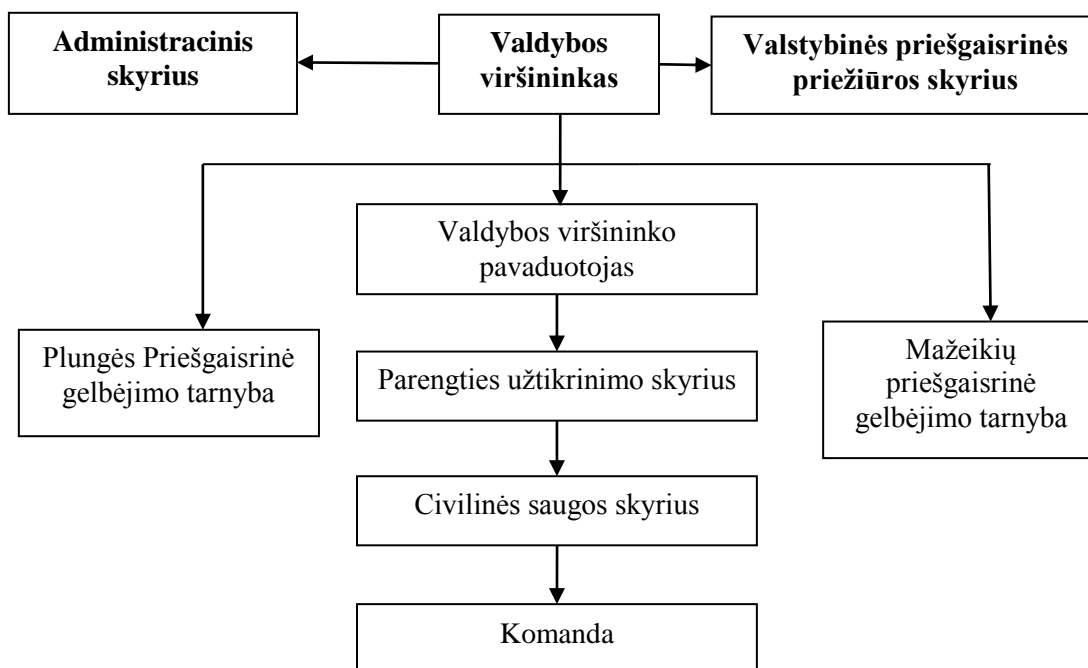
3.4 Telšių apskrityje veikiančių savivaldybių priešgaisrinių tarnybų vidinių veiksmų analizė

Teisinė bazė. Telšių apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba (toliau Telšių apskrities PGV) yra biudžetinė įstaiga, kuri pavaldi Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos. Tai atskaitinga teritorinė nuolatinės parengties įstaiga. „Savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymu, Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymu, Vidaus tarnybos statutu, kitais Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Seimo priimtais teisės aktais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Ministro Pirmininko potvarkiais, vidaus reikalų ministro įsakymais, departamento direktoriaus įsakymais, Telšių apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos nuostatais ir kitais teisės aktais.“ (Telšių apskrities priešgaisrinės..., 2010).

Organizacinė struktūra. „Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos darbo reglamentas <...> nustato Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos <...> darbo tvarką. <...> Departamento struktūrą sudaro valdybos, tarnybos, skyriai, poskyriai ir kiti struktūriniai padaliniai“ (Priešgaisrinės apsaugos ir..., 2007) (19 priedas).

„Apskrities PGV veikla organizuojama vadovaujantis Vidaus reikalų ministro patvirtintu departamento strateginiu veiklos planu ir departamento direktoriaus patvirtintu veiklos priemonių planu. <...> Apskrities PGV struktūriniai padaliniai savo veiklą organizuoja vadovaudamiesi nuostatais, darbo reglamentu ir apskrities PGV viršininko patvirtintomis vidaus tvarkos taisyklėmis, struktūrinių padalinių nuostatais ir vidaus tarnybos sistemos pareigūnų, kitų valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių aprašymais. <...> Apskrities PGV operatyviai pavaldžios visos apskrityje dislokuotos priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos, neatsižvelgiant į jų pavaldumą“ (Telšių apskrities priešgaisrinės..., 2010).

Taigi Telšių apskrities PGV sudaro valdybos viršininkas, jo pavaduotojas, administracinis skyrius ir valstybinės priešgaisrinės priežiūros skyrius, Plungės priešgaisrinė tarnyba, Mažeikių priešgaisrinė tarnyba, parengties užtikrinimo skyrius, civilinės saugos skyrius ir komanda (žr. 3.1 pav.)

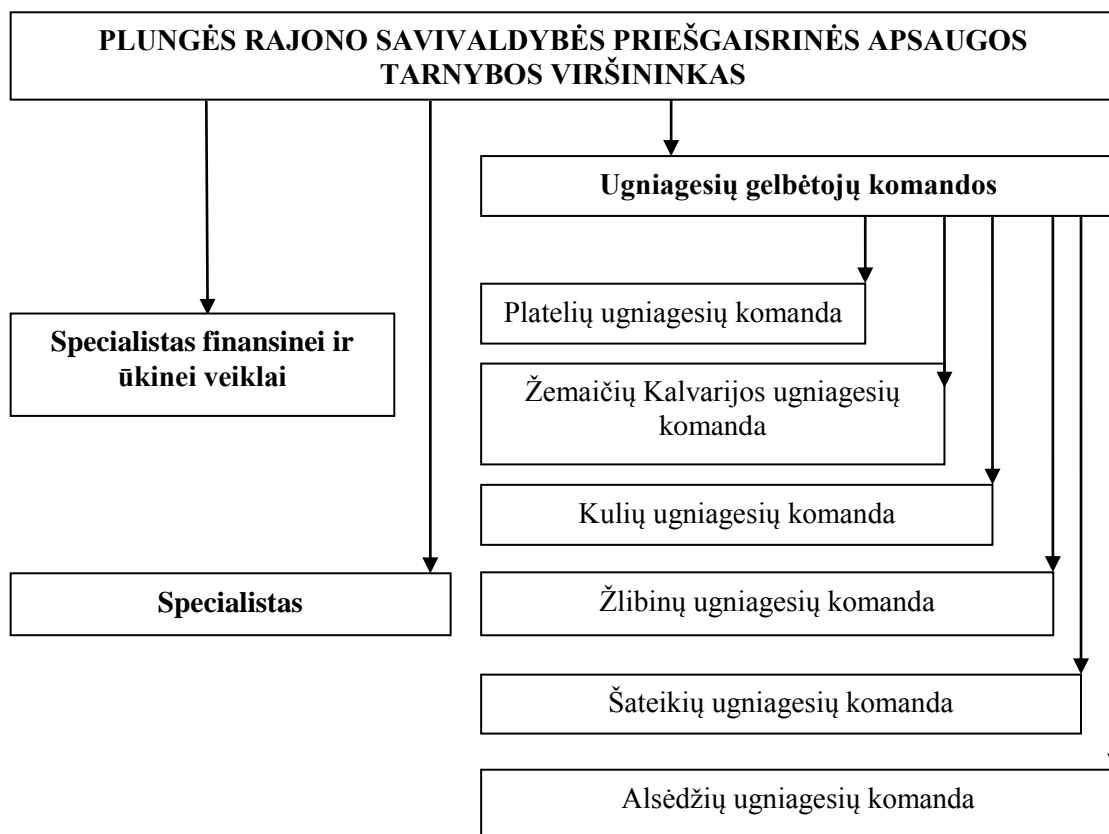


3.1.pav. Telšių priešgaisrinės gelbėjimo valdybos struktūra

Šaltinis: Telšių priešgaisrinė gelbėjimo valdyba. Struktūra. (2014)

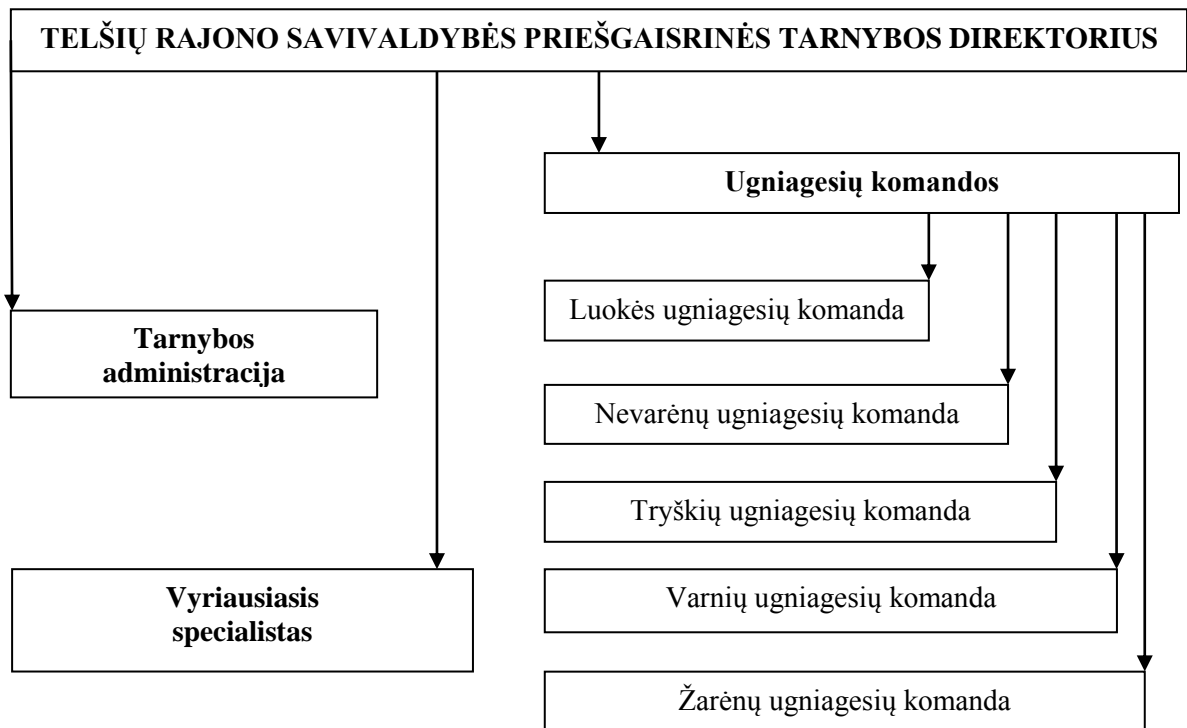
Telšių apskrityje veikia trijų savivaldybių ugniagesių komandos. Tai Plungės rajono savivaldybės priešgaisrinės apsaugos tarnyba, Mažeikių rajono ugniagesių komanda ir Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinė tarnyba.

Plungės rajono savivaldybės priešgaisrinei tarnybai vadovauja viršininkas. Tarnybą sudaro specialistas, specialistas finansinei ir ūkinei veiklai bei 6 ugniagesių komandos – Alsėdžių UK, Kulių UK, Platelių UK, Šateikių UK, Žemaičių Kalvarijos UK ir Žlibinų UK. (žr. 3.2 pav.)



3.2.pav. Plungės rajono savivaldybės priešgaisrinės apsaugos tarnybos struktūra
 Šaltinis: Plungės rajono savivaldybės priešgaisrinės apsaugos tarnyba. Struktūra ir kontaktai. (2016)

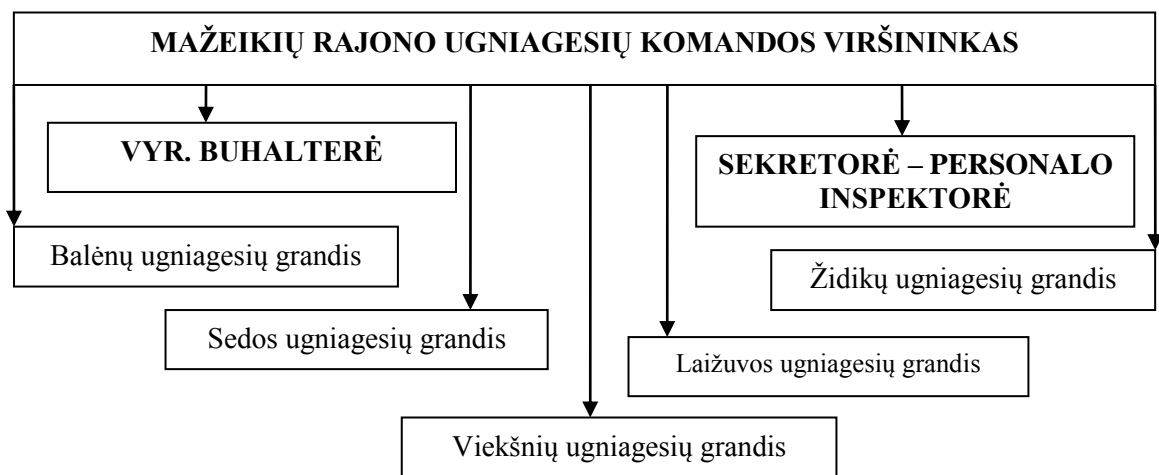
Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinę tarnybą sudaro tarnybos direktorius, tarnybos administracija, vyriausiasis specialistas ir 5 ugniagesių komandos – Luokės UK, Nevarėnų UK, Tryškių UK, Varnių UK ir Žarėnų UK. (žr. 3.3 pav.)



3.3.pav. Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinės tarnybos struktūra

Šaltinis: sudaryta darbo autorių pagal Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinės tarnybos nuostatus (2016)

Mažeikių rajono ugniagesių komandos nuostatuose teigiama, kad „įstaigą sudaro įstaigos administracija ir penki įstaigos padaliniai – Vieکشnių ugniagesių grandis, Židikų ugniagesių grandis, Balėnų ugniagesių grandis, Laižuvos ugniagesių grandis ir <...> Sedos ugniagesių grandis.“ (Mažeikių rajono..., 2009). (žr. 3.4 pav.).

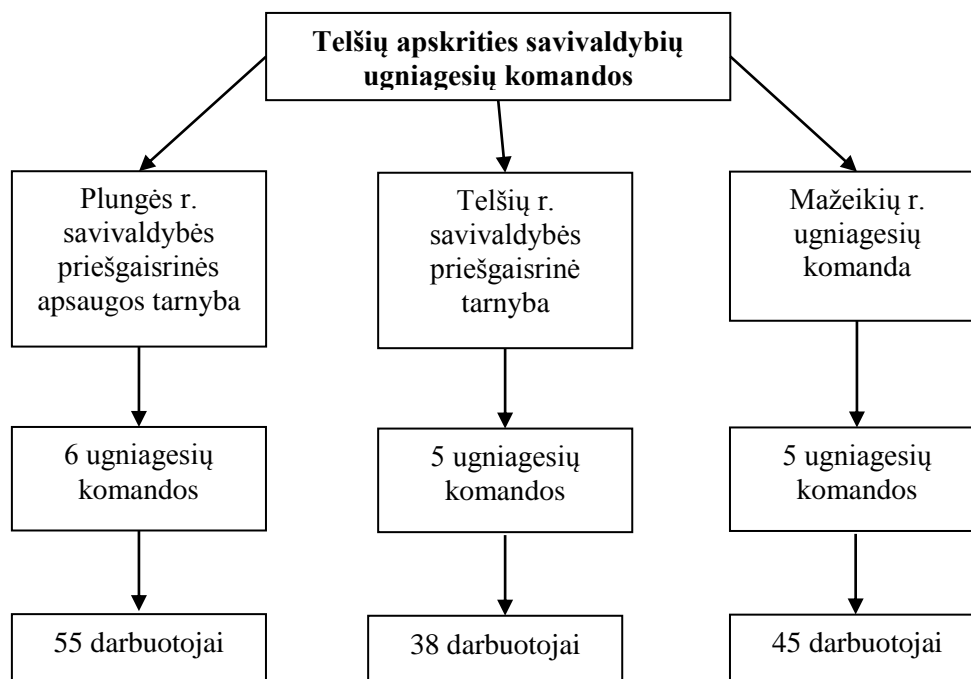


3.4.pav. Mažeikių rajono ugniagesių komandos struktūra

Šaltinis: Mažeikių rajono ugniagesių komandos nuostatai (2015)

Žmogiškieji ištekliai. „Šiuo metu Lietuvoje veikia 277 savivaldybių priešgaisrinių tarnybų ugniagesių komandos. <...> Savivaldybių priešgaisrinėse tarnybose finansuojama 2581 pareigybė, iš jų 88 administracijos darbuotojai.“ (Priešgaisrinės apsaugos..., 2014).

Taigi Telšių apskrityje yra trys savivaldybių priešgaisrinės tarnybos, veikia 16 savivaldybių ugniagesių komandų, iš viso dirba 138 darbuotojai. (žr. 3.5 pav.).



3.5.pav. Telšių apskrities savivaldybių ugniagesių komandų struktūra
Šaltinis: sudaryta darbo autorių

Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinės apsaugos „tarnybą sudaro administracija ir 5 ugniagesių komandos. <...> Tarnybai vadovauja direktorius“ (Telšių rajono savivaldybės..., 2016). Taigi Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinėje tarnyboje iš viso dirba 38 darbuotojai. „Tarnyba savo veikloje vadovaujasi LR Konstitucija, LR vietos savivaldos įstatymu, Civilinės saugos įstatymu, Priešgaisrinės saugos įstatymu, LR Seimo, Vyriausybės nutarimais, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos metodiniais nurodymais, Telšių rajono savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisijos vadovo rekomendacijomis ir nurodymais, Savivaldybės tarybos sprendimais, mero potvarkiais, Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymais, kitais teisės aktais priešgaisrinės, civilinės saugos ir ESK nuostatais“ (Telšių rajono savivaldybės..., 2016).

Plungės rajono savivaldybės priešgaisrinę „tarnybą sudaro administracija ir 6 ugniagesių komandos“ (Plungės rajono savivaldybės..., 2015). Iš viso tarnyboje dirba 55 darbuotojai. „Tarnybai vadovauja viršininkas. <...> Tarnybos darbuotojai, be Tarnybos darbo tvarkos

taisyklių, tarnyboje vadovaujasi Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos ir kitų valdžios institucijų įsakymais, nurodymais, nuostatais ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais darbuotojų pasirengimą ir ekstremalių įvykių padarinių likvidavimo darbus bei jų atlikimo eigą“ (Plungės rajono savivaldybės..., 2015).

Mažeikių rajono ugniagesių komandą sudaro taip pat 5 ugniagesių grandys, iš viso 45 darbuotojai, iš kurių 1 viršininkas, 1 vyr. buhalterė, 1 personalo inspektorė, 5 vyr. vairuotojai ir 39 ugniagesiai. „Ugniagesių komandos darbuotojai savo darbe vadovaujasi LR Vidaus reikalų ministerijos, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos metodiniais nurodymais, kitais teisiniais aktais, reglamentuojančiais profesinį parengimą ir incidentų likvidavimo tvarką, vidaus darbo tvarkos taisyklėmis“ (Mažeikių rajono..., 2015).

Finansiniai ištekliai. Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinės tarnybos nuostatuose (2016) bei Plungės rajono savivaldybės priešgaisrinės apsaugos tarnybos nuostatuose (2015) teigiama, kad tarnybos lėšų šaltiniai yra „valstybės biudžeto lėšos; savivaldybės biudžeto lėšos; lėšos ir turtas, gaunami kaip parama, dovana; lėšos, gautos už teikiamas paslaugas; kitos teisėtai įgytos lėšos. Tarnybos biudžetinės ir nebiudžetinės lėšos gali būti naudojamos tik šiuose nuostatuose numatyti veiklai vykdyti.“

Žemiau esančioje, 3.7 lentelėje, pateikiami duomenys, kaip buvo paskirstytos lėšos Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinėje tarnyboje 2016 m.

3.7 lentelė

Telšių r. savivaldybės priešgaisrinei tarnybai skirtų lėšų paskirstymas 2016 m.

Eil. Nr.	SPT lėšų paskirstymas	Suma, tūkst. eurų
1	SPT valstybės dotacijos 2016 m.	378,5
	iš jų:	
1.1	SPT veiklos organizavimas	346,5
	iš jų:	
1.2.1	Darbo užmokesčio išlaidos	246,1
1.2.2	Soc. draudimo įmokų išlaidos	76,2
1.2.3	Kitos išlaidos	24,2
1.2	Savanoriškos veiklos organizavimas	32
	iš jų:	
1.2.1	Savanorių atlyginimo išlaidos	20
1.2.2	Savanorių kompensuojamos išlaidos	12
2	Savivaldybės lėšos, skirtos 2016 m.	22
3	Kita _____ 2% _____	0,9236
VISO patvirtintas SPT 2016 m. biudžetas		401,4236

Šaltinis: Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinė tarnyba, 2016.

Mažeikių rajono ugniagesių komandos nuostatuose numatyta, kad „įstaigos lėšų šaltiniai yra <...> valstybės lėšos; savivaldybės biudžeto lėšos; parama; kitos teisėtai įgytos lėšos“ (Mažeikių rajono..., 2015). Lėšos gaunamos iš valstybės bei savivaldybės biudžeto gali panaudojamos tik tai veiklai vykdyti, kuri numatyta nuostatuose. Finansinę įstaigos kontrolę turi

vykdyti „įgaliotos valstybės institucijos ir Mažeikių rajono savivaldybės administracijos centralizuotas savivaldybės vidaus audito skyrius bei Mažeikių rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba“ (Mažeikių rajono..., 2009).

3.5 Savivaldybių ugniagesių komandų reformos įgyvendinimo Telšių apskrityje SSGG analizė

Įgyvendinant savivaldybių ugniagesių komandų reformą Telšių apskrityje, galima išvelgti tiek silpnąsias, tiek stipriąsias reformos puses. Todėl siekiant išsiaiškinti reformos stiprybes, silpnąsias, grėsmes bei galimybes atlikta SSGG analizė (žr. 3.8 lentelė).

3.8 lentelė

SSGG analizė

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Parengta teisinė bazė. • Gyvybės draudimas savanoriams. • Sutaupomos lėšos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Savanorišką ugniagesių struktūrą reikia sukurti, o ne atkurti. • Skubotas procesas, pasyvi visuomenė, pilietiškumo stoka. • Neaiškūs kai kurie įstatymai. • Mokymo programos trukmė – 2 savaitės.
GRĖSMĖS	GALIMYBĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Kyla grėsmė atokesnių gyvenviečių saugumui. • Nepakankamas savanorių ugniagesių skaičius. • Savanoriai ugniagesiai be patirties. • Bedarbių skaičiaus didėjimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Iš sutaupytų lėšų atnaujinti techniką, gelbėjimo darbams reikalingą įrangą. • Galimybė patiems žmonėms prisidėti prie visuomenės saugumo užtikrinimo. • Kokybiškesnio ugniagesių tinklo sukūrimas.

Šaltinis: sudaryta darbo autorių

Savivaldybių ugniagesių komandų reformos įgyvendinimo Telšių apskrityje stiprybės. Parengta teisinė bazė. Remiantis Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento patvirtintais teisės aktais, kiekviena Telšių apskrities savivaldybė parengė ir patvirtino teisės aktus, reglamentuojančius savanorių ugniagesių statusą bei veiklą. Tai savanorių apmokėjimo už gaisrus, už patirtas išlaidas, fizinio parengtumo tikrinimo, sveikatos patikrinimo, savanorių ugniagesių mokymo, veiklos atlikimo, ugniagesių išskvietimo tvarkos aprašai, savanorio ugniagesio atpažinimo ženklo nuostatai, savanorių ugniagesių, vykdančių prevencinę veiklą, tvarka.

Gyvybės draudimas. Savanoriams ugniagesiams numatytos tam tikros garantijos, t.y. visi savanoriai ugniagesiai, dalyvaujantys gaisrų gesinimo ir gelbėjimo darbuose, yra draudžiami privalomuoju gyvybės draudimu.

Taip pat kaip ir visoje Lietuvoje, taip ir Telšių apskrityje, įgyvendinus savivaldybių ugniagesių komandų reformą, tikimasi sutaupyti valstybės lėšų, kurios skiriamos savivaldybių priešgaisrinėms tarnyboms.

Savivaldybių ugniagesių komandų reformos įgyvendinimo Telšių apskrityje silpnybės. Nors savanoriai ugniagesiai Lietuvoje nėra visiškai naujovė, kadangi tarpukario laikotarpiu veikė apie 400 savanorių ugniagesių komandų, o ir dabar šalia ugniagesių gelbėtojų veikia savanorių ugniagesių draugijos, tačiau Telšių apskrityje savanorių ugniagesių pajėgas kuriamos nuo pradžių. Apskrityje iki šiol nebuvo formuojamos jokios savanoriškos ugniagesių pajėgos, nesteigtos savanoriškos ugniagesių draugijos.

Kaip ir daugelyje Lietuvos savivaldybių, taip ir Telšių apskrities savivaldybėse, savivaldybių ugniagesių komandų reforma vertinama kaip skubotas procesas, nors apie tai kalbėta jau nuo 2008 metų. Tačiau savivaldybės, seniūnijos, bendruomenės vis dar išlieka pasyvios.

Nors tarpukariu gyvavusios savanorystės tradicijos turėjo gilius šaknis, tačiau šiuolaikinėje visuomenėje gali būti sudėtinga tas tradicijas atgaivinti ir dėl pilietiškumo trūkumo. Visuomenė nepasižymi itin dideliu pilietiškumu. Žmonės nėra aktyvūs ir nelabai noriai dalyvauja visuomenės gyvenime, pradedant rinkimais. Tai galima patvirtinti, remiantis Pilietinės visuomenės instituto *Lietuvos visuomenės pilietinės galios indekso tyrimu*, atliktu 2015 metais, „Lietuva vis dar neranda ar plačiai nepritaiko efektyvaus recepto pilietinei visuomenei stiprinti. Apskaičiuota 2015 m. pilietinės galios indekso vidutinė reikšmė yra 33,4 balo iš 100 galimų ir rodo stagnuojančią pilietinės galios būklę“ (Pilietinės visuomenės institutas, 2015).

Viena silpnybių, galima įvardinti teisės aktų, reglamentuojančių savanorių ugniagesių veiklą, nelankstumas. Pavyzdžiui, savanorių ugniagesių atsakomybės klausimas. Ar savanoriui ugniagesiui privaloma dalyvauti gaisro gesinime ar kitokio pobūdžio gelbėjimo operacijoje? Savanoriška veikla pasižymi laisvos valios principu. Tačiau, kas bus atsakingas, jei nukentės žmonės. Taigi tai dar viena priežastis, dėl ko žmonės neišreiškia didelio noro dalyvauti šioje savanoriškoje veikloje.

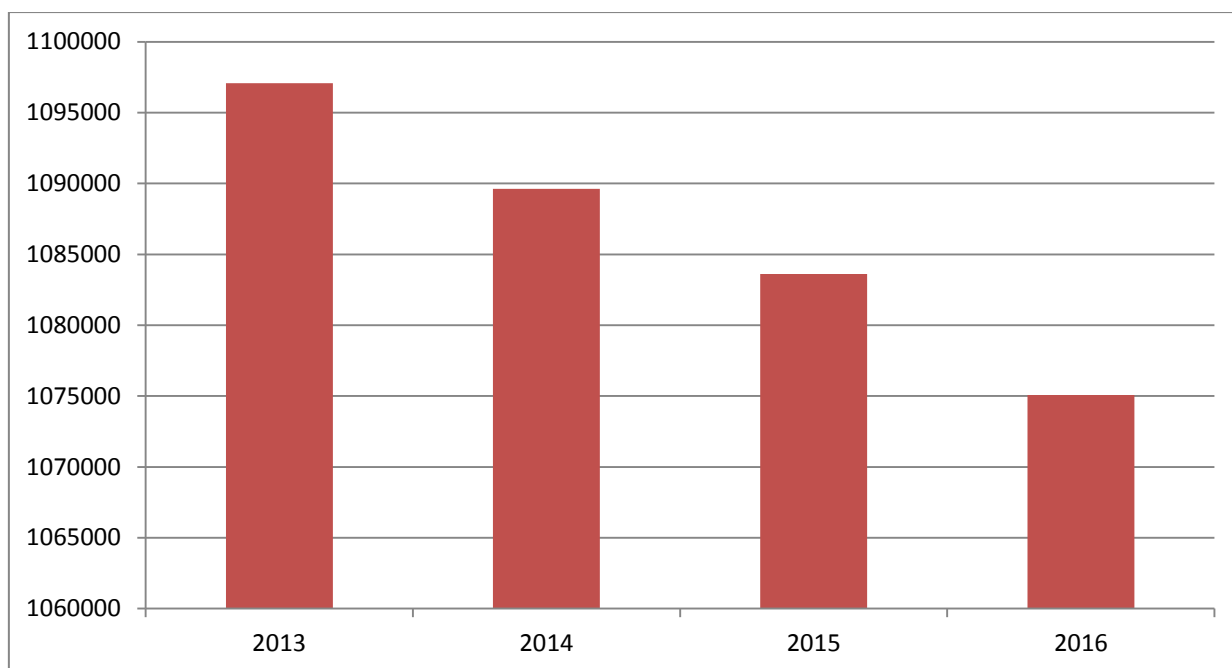
Savanorių ugniagesių paruošimo mokymų programos trukmė – 2 savaitės. Nors parengta metodinė mokomoji medžiaga, kuria vadovaujantis ruošiami savanoriai ugniagesiai, tačiau mokymo programos trukmė tik 2 savaitės. Pats savanorių ugniagesių mokymas gali būti organizuojamas taikant ir tradicinius mokymo metodus, t.y. organizuojamos paskaitos ir pratybos. Taip pat teoriniai mokymai gali būti vykdomi nuotoliniu būdu, o praktiniai tam skirtose vietose.

Savivaldybių ugniagesių komandų reformos įgyvendinimo Telšių apskrityje grėsmės. Kyla grėsmė atokesnių gyvenviečių saugumui. Sumažinus savivaldybių ugniagesių komandų

darbuotojų skaičių iki minimalaus ir sutelkus savanorių ugniagesių pajėgas, atsiranda tikimybė, kad į nuošalesnes gyvenvietės bei kaimus gali nepavykti suteikti reikiamos pagalbos laiku.

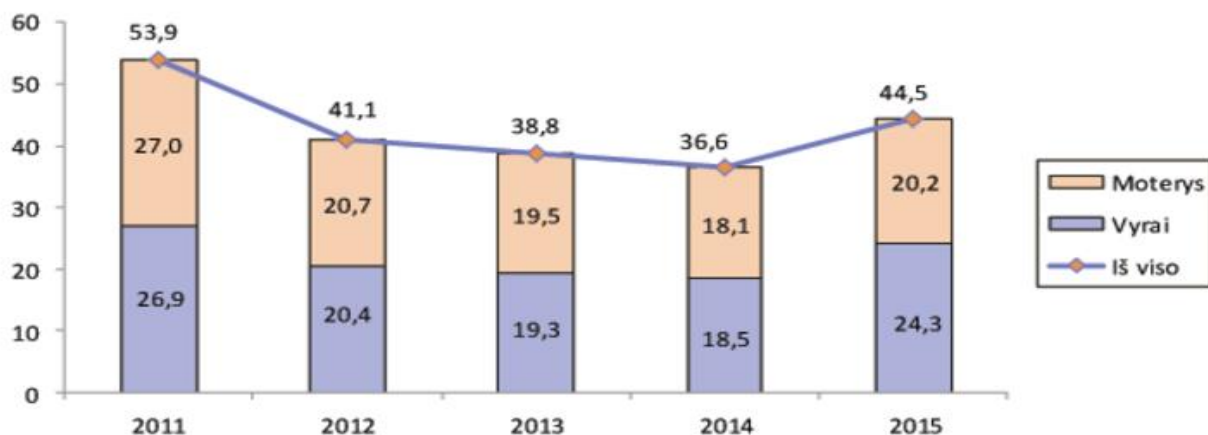
Nepakankamas savanorių ugniagesių skaičius, kuriam įtakos turi gyventojų skaičiaus mažėjimas, lemiamas tokių veiksnių, mirimai, pokyčiai dėl migracijos, senėjimas.

Savanoriams ugniagesiams taikomi tam tikri amžiaus, sveikatos, fizinio pasirengimo reikalavimai. O kaip teigiama Juozulyno, Jurgelėno, Filipavičiūtės ir kt. autorių (2010) moksliniame straipsnyje „Lietuva nenumaldomai sensta. Senstanti visuomenė yra tokia, kurioje vyresni nei 65 m. žmonės sudaro 7 proc. visų gyventojų. Lietuvos miestuose tokių žmonių yra 8,6 proc., kaime 16,3 proc.“ Taigi daugelyje kaimo vietovių gyvena vyresnio amžiaus žmonės, nebeatitinkantys savanorio ugniagesio kriterijų. 3.6 paveiksle pateikiami duomenys apie gyventojų skaičiaus kitimą kaimo vietovėse Telšių apskrityje 2013 – 2016 metais. Pagal Oficialiosios statistikos portalo pateikiamus duomenis, matyti, kad gyventojų skaičius kaimo vietovėse mažėja.



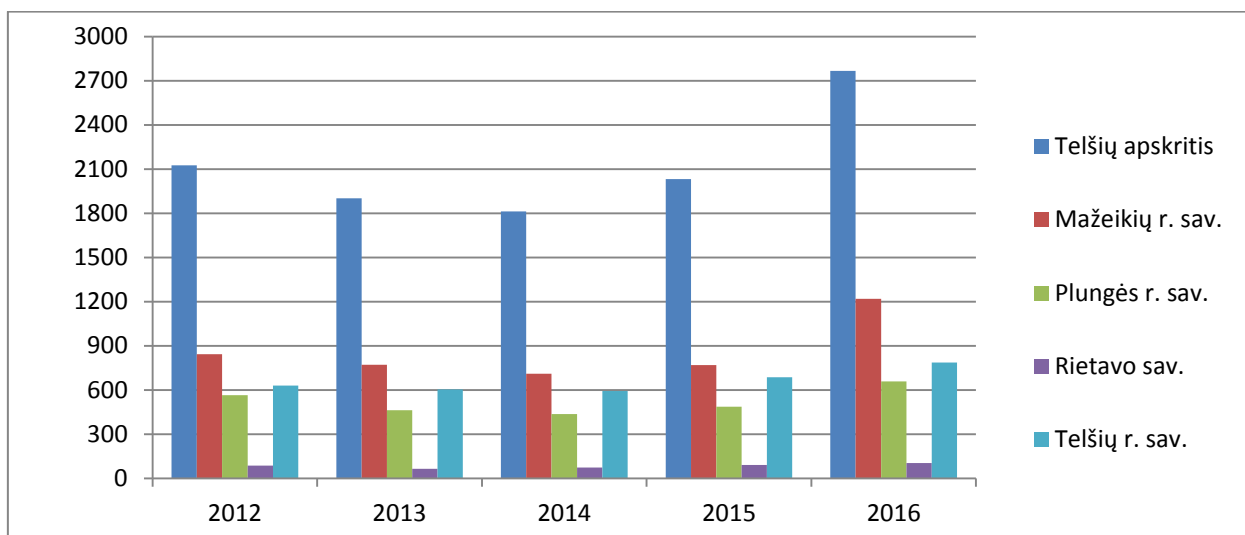
3.6.pav. Gyventojų skaičiaus kitimas kaimo vietovėse Telšių apskrityje 2013 – 2016 m.
Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas (2017)

Taip pat lėtam savanorių ugniagesių skaičiaus augimui įtakos turi ir sparčiai didėjantys emigracijos mastai. Statistikos departamento duomenimis „2015 m. iš Lietuvos emigravo 44,5 tūkst. žmonių, tai 7,9 tūkst. (21,6 proc.) žmonių daugiau negu prieš metus. <...> 2015 m. emigravo 24,3 tūkst. (54,6 proc. visų emigrantų) vyrų ir 20,2 tūkst. (45,4 proc.) moterų, t. y. vyrų emigravo 4,1 tūkst. daugiau negu moterų. Palyginti su 2014 m., emigravusių vyrų skaičius padidėjo 1,3 karto, moterų – 11,7 proc“ (Oficialiosios statistikos..., 2016) (žr. 3.7 pav.).



3.7.pav. Emigrantų skaičius pagal lytį 2011 – 2015 m.
Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas (2016)

Telšių apskrityje gyventojų skaičiaus mažėjimui taip pat turi įtakos emigracija. 3.8 paveiksle pavaizduotas gyventojų skaičiaus kitimas Telšių apskrityje dėl emigracijos.



3.8.pav. Emigrantų skaičius Telšių apskrityje 2012 – 2015 m..
Šaltinis: Oficialiosios statistikos portalas (2017)

Kita grėsmė – neužtikrinamas visuomenės saugumas, kadangi tiek Telšių apskrityje, tiek visos Lietuvos teritorijoje savivaldybių ugniagesių komandų materialinis aprūpinimas prastas: seni pastatai, technikos parkas bei gaisrų gesinimo įranga. O taip pat, kadangi savanoriai ugniagesiai nuolat nebudės vietoje, manoma, kad sunku bus suteikti pagalbą nuošalesnėse vietovėse.

Be to įgyvendinant šią reformą naikinamos darbo vietos, kai šalies nedarbo lygis jau yra pakankamai didelis.

Savanoriai ugniagesiai be patirties. Savanorių ugniagesių darbas gali būti neefektyvus, kadangi, daugelį metų dirbę ir didelę patirtį turintys, ugniagesiai pamažu bus pakeisti

savaniais, kurie galimai neturės didelės praktinės patirties, nors bus išklause 2 savaičių trukmės mokymo kursą.

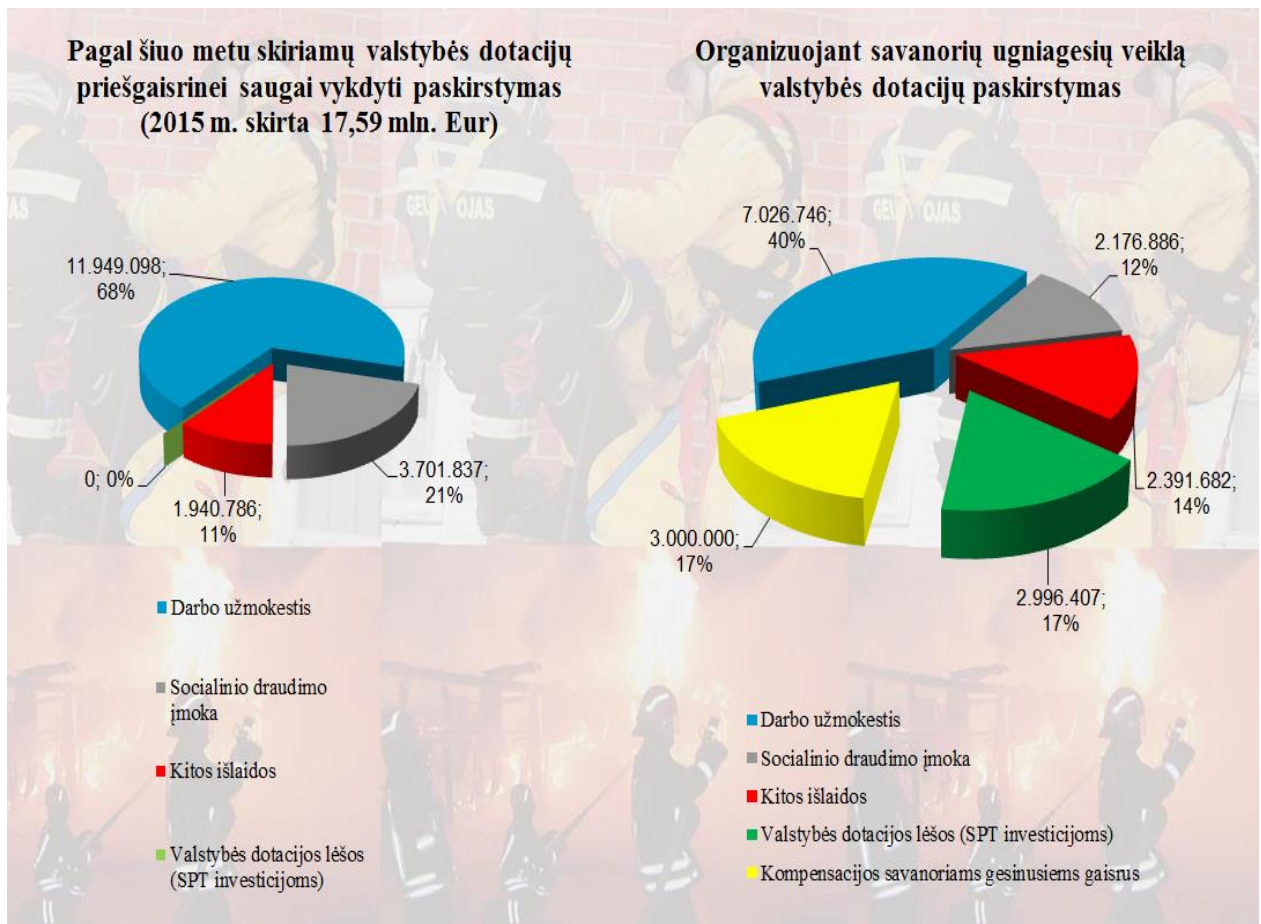
Savivaldybių ugniagesių komandų reformos įgyvendinimo Telšių apskrityje galimybės. 2016 metais įsigaliojus Priešgaisrinės apsaugos įstatymo pataisoms, kuriomis įteisinta savanorių ugniagesių veikla, savivaldybių ugniagesių komandų darbuotojų pajėgas, kuriose paliekamas 1 darbuotojas, papildoma savanoriai ugniagesiai. Pagrindinė tokio plano priežastis – galimybė sutaupyti valstybės lėšų, kadangi savivaldybių ugniagesių komandų išlaikymas valstybei kainuoja gana daug.

3.9 paveiksle pateikiami duomenys, kiek lėšų iš Lietuvos Respublikos biudžeto buvo skirta savivaldybių priešgaisrinėms tarnyboms 2009 – 2015 metais.

	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	Planuojamas 2016m.
Bendras finansavimas	13,87 mln. €	14,15 mln. €	14,15 mln. €	14,53 mln. €	15,83 mln. €	16,12 mln. €	17,396 mln. €	19,120 mln. €
Vienai komandai tenkantis finansavimas	55,327 €	46,094 €	46,857 €	52,259 €	56,946 €	58,188 €	63,738 €	69,275 €

3.9.pav. LR biudžeto lėšos savivaldybių priešgaisrinėms tarnyboms 2009 – 2015 m.
Šaltinis: Kurkulis (2015)

3.10 paveiksle pateikiamas savivaldybės priešgaisrinės tarnybos ir savanorių ugniagesių finansavimo struktūros palyginimas.



3.10 pav. Savivaldybės priešgaisrinės tarnybos ir savanorių ugniagesių finansavimo struktūros palyginimas
Šaltinis: Kurkulis (2015)

Pagal duomenis, pateikiamus 3.10 paveiksle, matyti, kad organizuojant savanorių ugniagesių veiklą, lėšų užtenka darbo užmokesčiui, socialinio draudimo įmokoms, padidėja suma skiriama kitoms išlaidoms, taip pat ryškiai padidėja valstybės dotacijų lėšos (SPT t.y. savivaldybių priešgaisrinių tarnybų, investicijoms), bei atsiranda suma, skirta kompensacijoms savanoriams ugniagesiams, gesinusiems gaisrus.

Taigi įteisinus savanorius ugniagesius, sutaupytų lėšų dėka planuojama atnaujinti pasenusią techniką, pastatus, aprūpinti savanorius reikalingomis darbo priemonėmis. Situacija žvelgiant į materialinę savivaldybių priešgaisrinių tarnybų aprūpinimą yra panaši tiek Telšių apskrityje, tiek visos Lietuvos teritorijoje. Ugniagesių komandų darbuotojai naudojami sena gelbėjimo darbams reikalinga įranga arba jos trūksta, darbo rūbai neatnaujinami laiku, taip pat senas automobilių parkas „Apie 84% automobilių cisternų yra pagaminta buvusioje Sovietų Sąjungoje ar NVS šalyse. Eksploatacijos vidurkis 29,3 m. <...> Dėl seno automobilių parko vis pasitaiko įvykių, kai sugenda ar sudega gaisrų gesinimo ir gelbėjimo automobiliai, vykdami į įvykio vietą arba net atlikdami gaisrų gesinimo ar gelbėjimo darbus.“ (Kurkulis, 2015).

Remiantis užsienio šalių bei tarpukario Lietuvoje veikusių savanorių ugniagesių pavyzdžiais, manoma, kad Lietuvoje pavyks atgaivinti savanorystės idėją. Ir prie savivaldybių ugniagesių komandų sutelkus savanorių ugniagesių pajėgas, tikimasi sukurti kokybiškesnį ugniagesių gelbėtojų tinklą. Tokiu būdu priešgaisrines gelbėjimo pajėgas būtų galima tolygiau paskirstyti savivaldybės teritorijoje.

Taip pat atsiranda galimybė patiems žmonėms prisidėti prie visuomenės saugumo užtikrinimo. Manoma, kad pradėjus telkti savanorių ugniagesių pajėgas, aplinka taps saugesnė, žmonės daugiau dėmesio skirs vieni kitų sveikatos, gyvybių ir turto išsaugojimui bei apsaugai.

Taigi apibendrinant įgyvendinamos savivaldybių ugniagesių komandų reformos SSGG analizę, galima teigti, kad nors silpnybių ir grėsmių netrūksta, tačiau reforma Lietuvoje reikalinga. Ir pakankamai sėkmingai gali būti įgyvendinama atsižvelgiant į mažėjantį gyventojų, ypač atokesnėse vietovėse, skaičių. Tuštėjant gyvenvietėms bei kaimams, mažės kylančių gaisrų statistika ir paprasčiausiai nebebus kam teikti pagalbą. Todėl išlaikyti savivaldybių ugniagesių komandas iš tiesų darysis nuostolinga.

3.6 Pusiau struktūruoto interviu analizė

Pusiau struktūruotas interviu buvo atliekamas 2016 metų gruodžio 8 – 21 dienomis. Pusiau struktūruoto interviu respondentai – tai specialistai, dirbantys priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo sistemoje, kurie daugiau ar mažiau yra susiję su įgyvendinama savivaldybių ugniagesių komandų reforma.

Tyrimo metu buvo apklausti 5 respondentai. Tai parengties užtikrinimo viršininkas, priešgaisrinės gelbėjimo valdybos viršininko pavaduotojas, valstybinės priešgaisrinės priežiūros poskyrio viršininkas ir du valstybinės priešgaisrinės priežiūros poskyrio inspektoriai. Atrenkant respondentus dėmesys buvo kreipiamas į tai, kad jų veikla būtų susijusi su savanorių ugniagesių veiklos įgyvendinimu. Visi respondentai skirtingo amžiaus, nuo 25 iki 50 metų. Visi kalbinti respondentai sutiko dalyvauti interviu. Pokalbis su respondentais truko iki 45 minučių. Interviu metu respondentams buvo pateikiama 13 klausimų. (20 priedas)

Respondentams pageidaujant, užtikrinamas respondentų konfidencialumas, todėl dalis informacijos, tokios kaip respondentų vardas pavardė, tiksli darbovietė darbe nėra pateikiama. Nurodomas tik respondentų amžius, pareigybė ir metų, kiek dirba priešgaisrinės apsaugos sistemoje, skaičius.

Atliekant interviu analizę respondentai buvo užkoduoti nuo R1 iki R5. Visi pusiau struktūruotame interviu dalyvavę asmenys vyrai, visi dirbantys priešgaisrinės apsaugos sistemoje. Interviu respondentų charakteristika pateikiama 3.9 lentelėje.

Pusiaus struktūro interviu respondentų charakteristika

Respondento kodas	Pareigybė	Amžius	Darbo stažas	Išsilavinimas
R1	Parengties užtikrinimo skyriaus viršininkas	48 m.	22 m.	Auštasis universitetinis
R2	Priešgaisrinės gelbėjimo valdybos viršininko pavaduotojas	50 m.	25 m.	Auštasis universitetinis
R3	Valstybinės priešgaisrinės priežiūros poskyrio inspektorius	26 m.	2m. 6mėn.	Auštasis universitetinis
R4	Valstybinės priešgaisrinės priežiūros poskyrio viršininkas	35 m.	10 m.	Auštasis universitetinis
R5	Valstybinės priešgaisrinės priežiūros poskyrio inspektorius	25 m.	1 m.	Auštasis universitetinis

Šaltinis: sudaryta darbo autorių

Interviu metu respondentų buvo paklausta, ar jie pritaria savanoriškos priešgaisrinės apsaugos atsiradimui, taip pat paprašyta savo atsakymą pagrįsti. Sekančioje, t.y 3.10 lentelėje, pateikiami respondentų atsakymai. Keturi, iš visų interviu dalyvavusių respondentų, t.y R1, R2, R3 ir R4 pritaria savanoriškos savanorių ugniagesių struktūros kūrimui. Respondentas R5 šiuo klausimu neturi aiškios nuomonės, ir nei pritaria, nei nepitaria. R5 respondento nuomone, „savanoriai reikalingi prijungiant juos į pagalbą, bet panaikinti savivaldybės ugniagesių komandas iš miestelių būtų rizikinga, kadangi profesionaliems ugniagesiams iš miesto į atokų rajono kraštą atvažiuoti prireiktų nemažai laiko, ko pasekoje nelaimės mastas gali padidėti.“ R1 ir R2 respondentai, kaip vieną iš šios struktūros kūrimo plusų įvardino lėšų sutaupymą. Kad savanorių ugniagesių struktūros kūrimas turėtų skatinti visuomenę tapti pilietiškėse mano R1 ir R4 respondentai. R3 respondento nuomone, tai prisidėtų ir prie ugniagesio gelbėtojo profesijos populiarinimo.

Savanoriškos priešgaisrinės apsaugos struktūros pasekmės

Pasekmė	Patvirtinantis teiginys
Sutaupomos lėšos	R1 – „Visame pasaulyje tokia veikla vystoma, sutaupoma daug biudžeto lėšų.“ R2 – „Atsilaisvins lėšų, tuo pačiu bus galima pagerinti materialinę – techninę UK bazę.“
Visuomenės pilietiškumo skatinimas	R1 – „taip pat dėka šios veiklos bus keliamas visuomenės sąmoningumas.“ R4 – „Nes reikia skatinti žmonių pilietiškumą padėti nelaimėje
Ugniagesio gelbėtojo profesijos populiarinimas	R3 – „Taip bus populiarinama ugniagesio gelbėtojo profesija, taip pat skleidžiamos priešgaisrinės saugos žinios dideliu mastu.“

Šaltinis: sudaryta darbo autorių

Respondentų buvo paprašyta įvertinti, kas trukdo organizuoti savanorių ugniagesių veiklą. Šiuo klausimu respondentų nuomonės taip pat išsiskyrė. Atsakymai pateikiami sekančioje lentelėje. (žr. 3.11 lentelė).

Savanorių ugniagesių veiklos organizavimo kliūtys

Kliūtis	Patvirtinantis teiginys
Rizikos faktorius	R1 – „Dar trukdo tai, kad neturime gilių savanorystės tradicijų.“ R5 – „Dėl visuomenės pasyvumo, kyla rizika, kad savanoriai ugniagesiai gali tiesiog nepasiteisinti.“
Visuomenės nusiteikimas ir abejingumas	R1 – „Mūsų visuomenė nusiteikusi skeptiškai, todėl tai gali būti vienas iš trikdžių dėl ko reforma stringa.“ R4 – „Labiausiai trukdo žmonių išsilavinimo, socialinių įgūdžių stoka, taip pat žemas pragyvenimo lygis.“ R5 – „Lietuvoje reformos sunkiai prigyja todėl, kad trukdo visuomenės baimė.“
Kliūčių nėra	R2 – „Didelių trukdžių kaip ir nėra.“ R3 – „Manau, kad tikrai niekas netrukdo organizuoti savanorių ugniagesių veiklos, viskas vyksta pakankamai sklandžiai.“

Šaltinis: sudaryta darbo autorių

Įvardindami šiuo metu įgyvendinamos savivaldybių ugniagesių reformos trūkumus, respondentai įvardino skirtingus dalykus. R1 respondento teigimu, „reikėtų SPT UK išlaikyti esamus etatus ir prie jų kurti naujus savanorius.“ Respondento manymu, „vykdant šia reformą, kol kas lėšų sutaupyti nepavyks.“ R2 respondento manymu, „įgyvendinant reformą labiausiai trūksta švietėjiškos veiklos.“ Respondentai R4 ir R5 trūkumu įvardino per menką finansavimą. Kaip teigia R5 respondentas, „didžiausi trūkumai – tai per mažas finansavimas, per mažai organizuojama pratybų, vykdoma menka informacijos sklaida visuomenėje.“

Kalbant apie savivaldybių ir bendruomenių įsijungimą į savivaldybių ugniagesių komandų reformos įgyvendinimą, visų respondentų nuomonė gana panaši. „Norėtuši, kad savivaldybės ir

bendruomenės daugiau prisidėtų ir būtų aktyvesnės, tačiau su laiku viskas turėtų keistis.“ (R1) Tuo labiau, kad ne visos savivaldybės pasyvios. Respondento R2 manymu, „viskas priklauso nuo bendruomenių, todėl vienur jos gana aktyviai prisideda prie reformos įgyvendinimo, kitur lieka pasyvesnės.“

Įgyvendinant reformą buvo sudarytas organizacinių priemonių įgyvendinimo planas, kuriuo vadovaujantis vykdoma SPT ugniagesių komandų reforma. Respondentai, paklausti apie labiausiai pasiteisinusias organizacines priemones, išskyrė praktinį ugniagesių darbo ypatumų demonstravimą (R2) bei visuomenės supažindinimą su ugniagesių gelbėtojų darbu savivaldybių, seniūnijų ir bendruomenių renginių metu (R1), reklamą (R3), įvairias agitacines priemones, kurios atkreipia visuomenės dėmesį (R4), taip pat atsakingų asmenų, kurie rūpinasi savanorių ugniagesių skaičiaus didinimu, pastangas (R5).

Taip pat interviu metu respondentų buvo paprašyta įvardinti keletą priemonių, kuriomis, jų manymu, būtų galima pritraukti kuo daugiau savanorių ugniagesių. 3.12 lentelėje pateikiami respondentų atsakymai.

3.12 lentelė

Priemonės savanorių ugniagesių skaičiui didinti

Priemonė	Patvirtinantis teiginys
Informacijos sklaida	R1 – „Per mažai informacijos pateikiama visuomenei, todėl reiktų kuo daugiau skleisti informacijos apie savanorius ugniagesius.“ R3 – „Tačiau vien švietimo neužtenka, trūksta reklamos televizijoje, radijuje, socialiniuose tinkluose, darbo biržoje. Būtų galima vykdyti įvairias socialinių grupių integravimo į darbo rinką programas ir pan.“ R5 – „Reikėtų plačiau skleisti informaciją apie savanorius ugniagesius, nes mano manymu, informacijos sklaida nėra pakankama.“
Bendravimas su visuomene	R1 – „Reikia organizuoti susitikimus su visuomene, siekiant pritraukti kuo daugiau savanorių.“ R2 – „Įvairių renginių metu kuo daugiau bendrauti su žmonėmis, taip supažindinti visuomenę su ugniagesių gelbėtojų darbu.“
Švietimas/Pilietiškumo ugdymas	R3 – „Pritraukti savanorių būtų galima šviečiant visuomenę.“ R4 – „Nėra vieningo atsakymo, reiktų daug ko. Visų pirma vaikai nuo mažens šeimose, vėliau mokyklose ir visose kitose švietimo įstaigose turi būti auklėjami būti dorais, atsakingais, pilietiškais.“
Garantijų suteikimas	R4 – „Taip pat būtina keisti valstybės ekonomikos politiką, siekti pagerinti žmonių pragyvenimo lygį.“ R5 – „Taip pat derėtų padidinti valandų kompensavimą, aprūpinti savanorius ugniagesius šiuolaikine būtina įranga bei kostiumais, kurie reikalingi gelbėjimo darbams vykdyti.“

Šaltinis: sudaryta darbo autorių

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento 2016 m. spalio 1 d. duomenimis Telšių apskrityje yra 93 savanoriai ugniagesiai, dalyvaujantys gaisrų gesinime ir 15 savanorių ugniagesių, vykdančių švietėjišką veiklą. Atsižvelgdami į susiklosčiusią padėtį Telšių apskrityje respondentai pasiūlė priemones, kuriomis savanorių ugniagesių skaičius didėtų. Tai mokestinių lengvatų suteikimas (R1), nuolatinis bendravimas su visuomene ir jos švietimas (R4), savanorio

ugniagesio įvertinimas, pavyzdžiui, atlikus darbą, jo paminėjimas viešojoje erdvėje, padėkos, orus atlygis (R5), savanorių ugniagesių, dalyvaujančių švietėjiškoje veikloje, pajungimas reklamos sklaidai (R3) bei materialinis savanorių ugniagesių skatinimas (R2).

Paprašius įvardinti problemas, su kuriomis susiduriama įgyvendinant savivaldybių ugniagesių reformą Telšių apskrityje, respondentai nebuvo labai atviri. Įdomu tai, kad respondentai R2, R3, R4, R5 teigė, jog problemų nepastebėjo, su jomis nesusidūrė arba jų manymu, problemų tiesiog nėra. Tačiau respondento R1 teigimu didžiausia problema, organizuojant savanorių ugniagesių darbą Telšių apskrityje, yra ta, kad „kaimo vietovėse mažai fiziškai aktyvių žmonių. Emigracija padarė savo, kadangi dėl jos kaimo vietovėse pagrinde gyvena pagyvenę žmonės. Dėl to savanorių skaičius apskrityje ir nėra labai didelis. Didžiąją dalį savanorių sudaro priešgaisrinėje tarnyboje dirbantys ugniagesiai gelbėtojai arba savivaldybių ugniagesių komandų darbuotojai“

Priešgaisrinės apsaugos teisės aktai paruošti savanorių ugniagesių veiklos įteisinimui. Tačiau respondentų buvo paklausta, gal jie dar pastebėjo, kad būtų galima pakeisti, kad savanorių ugniagesių pajėgos veiktų sėkmingai. Visų respondentų atsakymai buvo skirtingi. (žr. 3.13 lentelė)

3.13 lentelė

Pasiūlymai, ką reiktų pakeisti Priešgaisrinės apsaugos teisės aktuose, kad savanoriai ugniagesiai veiktų sėkmingai

Respondentas	Pasiūlymas
R1	„Gal reiktų mokestinių lengvatų. Pavyzdžiui, jei jaunuoliai taptų savanoriais ugniagesiais ir jais prabūtų kokius 4 – 5 metus, būtų galima užskaityti karinę tarnybą.“
R2	„Ką reikėjo, ta jau pakeitė, ir nieko keisti nebereikia.“
R4	„Manau kol kas teisės aktuose nieko keisti nebereikia.“
R3	„Manau, kad dar anksti daryti išvadas, nes neturime pakankamai pavyzdžių ir gaisrų, kuriuose dalyvavo ugniagesiai savanoriai. Kaip ir minėjau, tiek Priešgaisrinės saugos įstatymas, tiek Savanoriškos veiklos įstatymas, tiek pati savanoriškos veiklos sutartis pakankamai aiškiai apibrėžia savanorio ugniagesio padėtį, sąlygas, sugaišto laiko ir kitų išlaidų finansavimo klausimus ir pan. Prieš pasirašant savanoriškos veiklos sutartį būsimasis savanoris ugniagesys turėtų aptarti jam rūpimus klausimus su savanoriškos veiklos organizatoriumi.“
R5	„Manau, kad problema yra jau pačių SPT ugniagesių komandų naikinimas.“

Šaltinis: sudaryta darbo autorių

Daugelyje Europos valstybių priešgaisrinės apsaugos sistema remiasi savanorių ugniagesių pajėgomis. Daugumoje šalių, savanorių ugniagesių komandų yra netgi daugiau nei profesionalų. Todėl respondentų buvo paklausta, kaip jie vertina situaciją, susiklosčiusią

Lietuvoje. Ar Lietuva yra pasirengusi pasikliauti savanoriais ugniagesiais ugniagesybos srityje? Ir nors tarpukariu Lietuvoje savanorių ugniagesių netrūko ir jų veikla buvo pakankamai gerai išvystyta, tačiau visų respondentų nuomone, Lietuvoje savanorystės tradicijos nėra pakankamai išvystytos. Respondentų atsakymai šiuo klausimu pateikiami 3.14 lentelėje.

3.14 lentelė

Lietuvos pasiruošimas įgyvendinti savivaldybių ugniagesių reformą

Respondentas	Situacijos Lietuvoje vertinimas
R1	„Lietuvoje, kai nuspręsta atgaivinti savanorystės idėją, praėjo labai mažas laiko tarpas. Mes neturime nusistovėjusių tradicijų, o ir gyventojai į savanorystę tokioje atsakingoje, su visuomenės saugumu susijusioje, srityje žiūri su nepasitikėjimu.“
R2	„Nors Lietuvai dar toli iki tokio savanorystės išsivystymo lygio kaip Europoje, tačiau einama teisinga linkme ir dabar jau tik laiko klausimas, kada pasieksime Europos lygį.“
R3	„Lietuvoje nėra tokių gilių savanorystės tradicijų, kaip Vokietijoje ar Lenkijoje. Tačiau džiugu, kad savanoriška veikla ugniagesybos srityje pradama vystyti valstybiniu lygiu (parengti įstatymai, reglamentuota veikla. Terpė tradicijai vystytis jau yra.“
R4	„Kaip ir neturiu nuomonės šiuo klausimu.“
R5	„Lietuvoje savanorių ugniagesių reforma dar tik įgyvendinama, ji juda labai lėtu tempu, nes jaučiasi atsargumas ir šioks toks neapsisprendimas reformos vykdytojų. Todėl tikrai prireiks nemažai laiko, kad tai taptų įprastu reiškiniu – matyti savanorius ugniagesius, padedančius ištikus nelaimėi.“

Šaltinis: sudaryta darbo autorių

Respondentų buvo paklausta, kaip jie vertina savivaldybių ugniagesių reformos įgyvendinimo galimybes tiek Telšių apskrityje, tiek visoje Lietuvoje. Respondentai R1, R2, R3, R4 įgyvendinimo galimybes vertina palankiai. Kaip teigia respondentas R1, „nuo 2016 m. sausio 1 d. įsigaliojusias Priešgaisrinės saugos įstatymo pataisas, liečiančias SPT ugniagesių komandas, vertinu itin palankiai.“ „Savanorystė tik išibėgėja, kol tvirtai susiformuos savanorių ugniagesių pajėgos dar reikia, kad praeitų nemažai laiko. Apskrityje, iš visų esančių savivaldybių, labiausiai pažengusi Telšių r. savivaldybė. Jau sudaryta 50 sutarčių su savanoriais ugniagesiais, dalyvaujančiais gaisrų gesinime ir 15 sutarčių su savanoriais, vykdančiais švietėjišką veiklą.“ (R1) Kiek skiriasi R5 respondento nuomonė. Jo teigimu, „savivaldybės ugniagesiai turi išlikti, tik esant tam tikrai situacijai jiems turėtų pagelbėti savanoriai ugniagesiai. Manau, noras atnaujinti savivaldybės ugniagesių komandų turimą techniką, įrangą jokia būdu neturėtų remtis į etatų mažinimą.“

Galiausiai respondentų paprašyta įvardinti, kodėl visgi verta tapti savanoriu ugniagesiu. Respondentų manymu, savanoriu ugniagesiu verta tapti dėl naujų galimybių atsiradimo, dėl grįžtamojo ryšio, dėl galimybės jaustis naudingam visuomenei, taip pat ir dėl socialinių garantijų. (žr. 3.15 lentelė)

Nauda asmeniui, tapus savanoriu ugniagesiu

Nauda	Patvirtinantis teiginys
Grįžtamasis ryšis	R1 – „Vadovaujuosi principu, jei tu šiandien kam nors pagelbėsi, rytoj gal tau kas pagelbės. Todėl ir verta. Būtent dėl grįžtamojo ryšio gavimo.“
Naujos galimybės	R3 – „Be to, atsiranda naujos galimybės, pavyzdžiui galimybė įgyti naujų įgūdžių, galimybė susipažinti ir iš arčiau pamatyti ugniagesių gelbėtojų darbą.“
Pagalba visuomenei/naudingumo jausmas	R2 – „Buvimas savanoriu – tai galimybė padėti visuomenei.“ R4 – „Verta tapti dėl moralinių vertybių, pagalbos artimam.“ R5 – „Būti savanoriu ugniagesiu verta ir dėl pagalbos kitam realizavimo.“
Garbė/ privilegijos	R3 – „Manau, kad tai labai garbinga.“ R5 – „Verta dėl to, kad buvimas savanoriu ugniagesiu suteikia tam tikrų socialinių garantijų, kompensuojamas darbo laikas.“
Užimtumas	R3 – „Taip pat buvimas ugniagesiu savanoriu tam tikra užimtumo forma. Galimybė jaustis reikalingu visuomenei, prisidėti prie jos gerovės kūrimo, saugumo užtikrinimo.“

Šaltinis: sudaryta darbo autorių

Taigi apibendrinant gautuos duomenis, galima teigti, kad vykdoma savivaldybių ugniagesių komandų reforma sulaukia pritarimo ir priešgaisrinės sistemos darbuotojų yra vertinama teigiamai. Šiek tiek daugiau derėtų investuoti į reklamą ir savanorių ugniagesių veiklos viešinimą, pažymint privalumus bei naudą, kurią gauna asmenys įstoję į savanorių gretas. Ir nors daugelyje spaudoje bei viešojoje erdvėje viešinamų straipsnių formuojamas neigiamas visuomenės požiūris į vykdomą reformą, darbo autorių nuomone, reformą vykdyti buvo būtina, tik šiuo metu reikalingas laikas ir įdirbis, kad savanorių ugniagesių gretos pilnėtų.

IŠVADOS

- Atlikus teorinių šaltinių apie reformų įgyvendinimą ir pokyčių valdymą analizę, nustatyta, kad pokyčiai yra reformų pagrindas. Todėl sparčiai besikeičiant bei tobulėjant visoms gyvenimo sritims, ne išimtis yra ir viešasis sektorius, kuriam taip pat būtinos reformos. tam, kad būtų užtikrinamas kokybiškas paslaugų tiekimas. Siekiant užtikrinti kokybiškesnį paslaugų tiekimą būtina reformuoti ir priešgaisrinės apsaugos sistemą. Ir nors apie savivaldybių ugniagesių komandų reformą buvo kalbama ne vienus metus, jos įgyvendinimas pradėtas tik nuo 2016 m. Taip pat teorinių šaltinių analizė atskleidė, jog savanorystės principas gali būti sėkmingai pritaikomas viešojo saugumo srityje. Policijos rėmėjai, saugios kaimynystės grupės veikia vadovaudamiesi savanorystės principu, todėl ir sumažinus savivaldybių ugniagesių komandų skaičių bei sukūrus savanorišką priešgaisrinės apsaugos struktūrą būtų galima užtikrinti visuomenės saugumą, reikia tik pilietiškai nusiteikusių žmonių.
- Atlikus dokumentų bei teisės aktų, reglamentuojančių savanorių ugniagesių veiklą, analizę, paaiškėjo, kad per 2015 m. parengti visi teisės aktai yra pakankamai išsamūs. Teisės aktuose numatytos socialinės savanorių ugniagesių garantijos, darbo apmokėjimas, su darbo išlaidomis susijusių išlaidų kompensavimas, patvirtinti fiziniai reikalavimai būsimiems savanoriams ugniagesiams, numatytas aprūpinimas darbo apranga bei reikalingomis priemonėmis. Tuo turi pasirūpinti savanorių ugniagesių veiklos organizatoriai. Taip pat parengtas reformos organizacinių priemonių įgyvendinimo planas, paskirstytos atsakomybės, paskirti savanoriškos veiklos organizatoriai, koordinuojantys savivaldybių ugniagesių reformos įgyvendinimą apskrityse. Nors ir pamažu, tačiau savivaldybių ugniagesių komandų reforma, įgyvendinama.
- Savanorių ugniagesių veiklos užsienio šalyse pavyzdžiai rodo, kad priešgaisrinės apsaugos sistema gali remtis savanoriškomis ugniagesių struktūromis ir vykdyti sėkmingą veiklą, taip užtikrinant visuomenės saugumą ir gerovę. Tačiau daugelyje Europos valstybių lyginant su Lietuva vyrauja gilios savanorystės tradicijos, ką šiuo metu Lietuvoje reikia atgaivinti. Būti savanoriu ugniagesiu yra garbės reikalas.
- Atlikus vidinių veiksnių analizę, parodyta šiuo metu egzistuojanti priešgaisrinės apsaugos sistema, paaiškėjo, savivaldybių priešgaisrinių tarnybų ugniagesių komandų struktūra Telšių apskrityje, šiuo metu veikiančių ugniagesių komandų bei darbuotojų skaičius.
- SSGG analizė atskleidė, kad kaip ir kiekviena įgyvendinama reforma, taip ir savivaldybių ugniagesių komandų reforma turi savų plusų ir minusų. Viena svarbiausių stiprybių,

įgyvendinus šia reforma, tai galimybė sutaupyti lėšų, kurios bus skiriamos turimos ugniagesių komandų technikos bei įrangos atnaujinimui.

- Remiantis pusiau struktūruoto interviu analize, nustatyta, kad savivaldybių ugniagesių reformai įgyvendinti reikalingas laikas. Vienas didžiausių minusų įgyvendinant reformą, tai savanorių trūkumas, kurį lemia gyventojų skaičiaus mažėjimas dėl emigracijos, atokesnėse ir kaimo gyvenvietėse lieka vyresnio amžiaus gyventojai, nebeatitinkantys savanoriams ugniagesiams keliamų reikalavimų. Taip pat trūksta reklamos ir savanorių ugniagesių veiklos viešinimo socialiniuose tinkluose, televizijoje, spaudoje.
- Taigi vykdoma savivaldybių ugniagesių komandų reforma turi aspektų, kuriuos reikia tobulinti, tačiau pati reforma reikalinga ir ją toliau vykdyti būtina dedant kuo daugiau pastangų. Pagal numatytą reformos įgyvendinimo planą, įgyvendinus reformą, sutaupytos lėšos bus skiriamos technikos, įrangos, pastatų, darbo aprangos atnaujinimui. Ugniagesių tinklas tolygiai bus paskirstytas visoje savivaldybės teritorijoje, dėl ko teikiamos pagalbos kokybė bus užtikrinama.

REKOMENDACIJOS

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos:

- **Garantuoti privilegijas.** Savanoriams ugniagesiams suteikti tam tikras privilegijas, nes tai taip pat smarkiai motyvuojantis veiksnys. Tokios privilegijos, kaip, pavyzdžiui, pirmenybė medicininiam tyrimams bei paslaugoms, pirmenybė eilėje vizitams pas gydytojus sveikatos priežiūros bei gydymo įstaigose, galėtų būti smarkiai motyvuojantis veiksnys. Kadangi suteiktų galimybę savanoriui pasijausti svarbesniu, įtakingesniu. Taip pat, kaip ir statutiniams valstybės tarnautojams, taip ir savanoriams ugniagesiams, dalyvaujantiems gesinant gaisrus, suteikti nemokamas medicininės reabilitacijos paslaugas.

Savanoriškos veiklos organizatoriui:

- **Patenkinti garbės poreikį.** Labai svarbu patenkinti psichologinės kilmės poreikius, iš kurių vienas yra garbės poreikis, skatinantis žmogaus norą veikti. Taigi savanorį ugniagesį, dalyvavusį gaisro gesinime ar atlikusį kitokio pobūdžio gelbėjimo darbus, o taip pat ir jo darbdavį, suteikusį savanoriui ugniagesiui galimybę palikti darbo vietą ištikus nelaimei, savanoriškos veiklos organizatorius galėtų paminėti apie tai viešojoje erdvėje, pvz, vietinės televizijos laidoje, spaudoje ar socialiniame tinkle, bendruomenės susirinkime, įteikti jiems padėkos raštą, apdovanojimą. Tokiu būdu motyvacija stoti į savanorių ugniagesių gretas žymiai padidėtų. Taip pat ir darbdaviai palankiau vertintų faktą, kad savanoris ugniagesys bet kuriuo metu gali palikti savo darbo vietą.
- **Rengti agitacines akcijas mokyklose.** Siekiant pritraukti daugiau savanorių ugniagesių, savanoriškos veiklos organizatoriai, remdamiesi Krašto apsaugos savanorių pajėgų pavyzdžiu, turėtų organizuoti agitacines akcijas mokyklose, kurių metu būtų pristatoma savanorių ugniagesių veikla, demonstruojama turima įranga, darbo priemonės, apranga. Tokiu būdu būtų skatinamas didesnis susidomėjimas savanorių ugniagesių veikla.

Švietimo ir mokslo ministerijai:

- **Į mokymo programas integruoti savanorišką veiklą.** Ugdyti savanoriškos veiklos svarbą visuomenei švietimo įstaigose. Supažindinti vaikus su įvairiomis savanorystės formomis nuo pat pradinių klasių ne tik teoriškai, bet ir praktiškai, stengtis įtraukti moksleivius į savanorišką veiklą mokyklos ar vietos miestelio bendruomenėje.
- **Gerinti pilietiškumo ugdymo kokybę.** Remiantis atliktais tyrimais, pilietiškumo ugdymas, skatina dalyvavimą visuomenės gyvenime. Tačiau kaip rodo Pilietinės visuomenės instituto atliktas *Pilietiškumo būklės kokybinis tyrimas*, pilietinis ugdymas yra nuvertinamas ir laikomas vienu mažiausiai reikalingų dalykų sistemoje. Todėl derėtų

didesnį dėmesį skirti pilietinio ugdymo programų rengimui, kvalifikacijos programų tobulinimui, užtikrinti, kad pilietinis ugdymas būtų pavestas profesionaliems mokytojams, įtraukiantiems mokinius į aktyvią pilietinę veiklą.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Mokslinė literatūra

1. Backūnaitė, E. (2006). Administracinių reformų viešajame sektoriuje raida: konvergencijos ir divergencijos paieškos. Prieiga per internetą: <https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/12785/2332-4987-1-SM.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. (Žiūrėta 2016-12-14)
2. Bacter, C, Marc, C. (2016). Students involvement in social volunteering. // Bulletin of the Transilvania University of Braşov Series VII: Social Sciences. Nr. 9 (58). Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=0ce3bc38-b4c9-4204-a6a2-9f2494a20f58%40sessionmgr107&vid=1&hid=123>. (Žiūrėta 2016-12-08)
3. Bersėnaitė, J., Šaparnis G., Šaparnienė, D. (2006). Pokyčių valdymas besimokančioje organizacijoje: darbuotojų nuomonių raiška. Prieiga per internetą: <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2006~1367154085804/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>. (Žiūrėta 2015-11-20)
4. Bice, D.C., Hoyt, W.H. (2000). The impact of mandates and tax limits on voluntary contributions to local public services: An application to fire protection services. // National Tax Journal. Nr. 55(1). Prieiga per internetą: <https://www.ntanet.org/NTJ/53/1/ntj-v53n01p79-104-impact-mandates-tax-limits.pdf>. (Žiūrėta 2016-12-04)
5. Binder, M., Freytag, A. (2012). Volunteering, Happiness and Public Policy. Prieiga per internetą: <https://papers.econ.mpg.de/evo/discussionpapers/2012-07.pdf>. (Žiūrėta 2016-12-20)
6. Brunet, A., Deboer, L., McNamara, K. T. (2001). Community Choice between Volunteer and Professional Fire Departments. Prieiga per internetą: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.497.2453&rep=rep1&type=pdf>. (Žiūrėta 2016-12-20)
7. Civinskas, R., Dvorak, J., Davidonis, R. (2015). Lietuvos viešojo valdymo reformų institucinė sandara 2009 – 2012m. Prieiga per internetą: <http://journals.ku.lt/index.php/RFDS/article/viewFile/977/pdf>. (Žiūrėta 2016-12-14)
8. Deng, T. J., Hsieh, C. H., Yang, C., Sheu, H. J. (2006). A conceptual framework for improving fire-fighting service quality of a public fire department. // International Journal of Public Administration. Prieiga per internetą:

- https://www.researchgate.net/publication/233069446_A_conceptual_framework_for_improving_fire-fighting_service_quality_of_a_public_fire_department. (Žiūrėta 2016-12-12)
9. Gudžinskienė, V., Kurapkaitienė, N., Januškevičiūtė, A. (2013). Savanorystės multikultūrinėje aplinkoje vadovas: projekto patirtis. Prieiga per internetą: http://tja.lt/images/stories/dokumentai/EIF2012/vadovas_visas.pdf. (Žiūrėta 2015-09-10)
 10. Išoraitė, M. (2012). Teoriniai strateginių pokyčių aspektai. Prieiga per internetą: https://www.mruni.eu/upload/iblock/063/010_isoraite.pdf. (Žiūrėta 2015-12-01)
 11. Jaldell, H. (2002). Essays on the Performance of Fire and Rescue Services. Prieiga per internetą: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/2939/1/gupea_2077_2939_1.pdf. (Žiūrėta 2016-12-18)
 12. Januškevičienė, J. (2011). Savanorystės plėtros tendencijų Lietuvoje tyrimas (magistro darbas, Mykolo Riomerio universitetas). Prieiga per internetą: https://www.lcc.lt/academic-conference/files/AAC_book_2011.pdf#page=97. (Žiūrėta 2016-09-01)
 13. Jezukevičiūtė, D., Skirmantienė, J. (2015). Savanoriškos veiklos metu įgytų kompetencijų svarba darbo rinkoje: darbdavių nuomonė. *Socialinis darbas. Patirtis ir metodai*, 61 – 83. Prieiga per internetą: https://eltalpykla.vdu.lt/bitstream/handle/1/30967/ISSN2029-5820_2015_T_15.N_1.PG_61-83.pdf?sequence=1&isAllowed=y. (Žiūrėta 2015-08-08)
 14. Juozulynas, A., Jurgelėnas, A., Filipavičiūtė, R., Butkienė, B., Alekna, V., Savičiūtė, R. (2010). Gyvenimo kokybės prognozavimo galimybė senstančioje visuomenėje. Prieiga per internetą: http://www.gerontologija.lt/files/edit_files/File/pdf/2010/nr_3/2010_141_147.pdf. (Žiūrėta 2016-12-08)
 15. Kalesnykas, R. (2002). Policijos funkcijos įgyvendinimo efektyvumas: viešųjų ir privačių interesų derinimo problema // *Jurisprudencija*. Nr. 24(16). Prieiga per internetą: https://www.mruni.eu/upload/iblock/e97/004_kalesnikas.pdf. (Žiūrėta 2015-12-01)
 16. Kardelis, K. (2007). Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. Šiauliai
 17. Kaziliūnas, A. (2009). Strateginis projektų valdymas: vadovėlis. Prieiga per internetą: http://wdn.ipublishcentral.net/association_lithuania_serials/viewinside/25158919405965. (Žiūrėta 2015-11-29)
 18. Kalthöner, M. (2011). Training of German Fire Officers. Prieiga per internetą: <http://www.brandweervlaanderen.be/Portals/BVV/Documenten/Kennisdossiers/Vorming%20en%20Opleiding/Duitsland.pdf>. (Žiūrėta 2016-12-02)

19. Knutsen, W. L., Chan, Y. (2015). The Phenomenon of Staff Volunteering: How Far Can You Stretch the Psychological Contract in a Nonprofit Organization? Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=18ea54f0-7c90-4d71-9777-e84582c0118f%40sessionmgr120&vid=1&hid=123>. (Žiūrėta 2016-12-02)
20. Manetti, G., Bellucci, M., Como, E., Bagnoli, L. (2015). Investing in Volunteering: Measuring Social Returns of Volunteer Recruitment, Training and Management Prieiga per internetą: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=13048d4e-c48f-430e-9b22-fdf582d361b4%40sessionmgr102&vid=1&hid=123>. (Žiūrėta 2016-12-02)
21. Minkevičius, A., Smalskys, V. (2008). Valstybės tarnyba užsienio šalyse: raida ir tendencijos
22. Nikartas, S. (2014). Gyventojų dalyvavimas užtikrinant saugumą bendruomenėse: kriminologinės ir teisinės prielaidos. Prieiga per internetą: http://teise.org/wp-content/uploads/2016/07/Gyventoju-dalyvavimas-uztikrinant-sauguma_Monografija.pdf. (Žiūrėta 2016-10-20)
23. Nikartas, S. Piliečių dalyvavimo formos užtikrinant visuomenės saugumą Lietuvoje. Prieiga per internetą: http://old.teise.org/data/Simonas_Nikartas.pdf. (Žiūrėta 2016-10-20)
24. Raipa, A. (2009). Šiuolaikinio viešojo valdymo pokyčių kryptys ir tendencijos. // Viešoji politika ir administravimas. Nr. 30, p. 22-32. Prieiga per internetą: <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2009~1367169776073/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>. (Žiūrėta 2016-12-14)
25. Sakalauskas, G., Čepas, A., Nikartas, S., Ūselė, L. (2012). Savanorystė probacijos sistemoje: prielaidos ir galimybės. Prieiga per internetą: <http://www.teise.org/data/Savanoryste-probacijos-sistemoje.pdf>. (Žiūrėta 2015-11-15)
26. Šimkus, A. (2015). Savanorystės žmogiškųjų išteklių valdymas: nevyriausybių organizacijų Lietuvoje patirtis. // Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai. Prieiga per internetą: <http://ejournals.vdu.lt/index.php/management-organizations/article/viewFile/535/470>. (Žiūrėta 2015-11-12)
27. Šlapelytė, I. (2011). Priešgaisrinės apsaugos sistemos ir jų pertvarkos Lietuvoje ir Turkijoje (magistro darbas, Vytauto Didžiojo universitetas)
28. TaKacs, V., Matczak P. (2013). Country study: Hungary. Analysis of civil security systems i Europe. Prieiga per internetą: http://anvil-project.net/wp-content/uploads/2013/12/Hungary_v1.0.pdf. (Žiūrėta 2015-11-12)

29. Tidikis, R. (2003). Socialinių mokslų tyrimų metodologija
30. Thompson III, A. M., Bono B. A. (1993). Work without wages: The Motivation for Volunteer Firefighters. Prieiga per internetą: https://www.jstor.org/stable/3487155?seq=1#page_scan_tab_contents. (Žiūrėta 2016-12-10)
31. Vanagas, R. (2007). Pokyčių valdymo modeliai Lietuvos Respublikos savivaldybėse. Prieiga per internetą: http://www.su.lt/bylos/mokslo_leidiniai/ekonomika/7_9/vanagas.pdf. (Žiūrėta 2015-11-18)

Dokumentai ir kiti šaltiniai

32. Bendroji strategija. (2011). Prieiga per internetą: <http://www.verslas.in/ssgg-swot-analize/>. (Žiūrėta 2015-11-30)
33. Europoje vyraujančių savanorystės modelių analizė. (2011). Prieiga per internetą: http://www.3sektorius.lt/docs/Savanorystes_analize_2011_2013-01-17_15_54_38.pdf. (Žiūrėta 2016-08-20)
34. Hungarian Firefighter Association. (2015). Prieiga per internetą: <http://www.tuzoltoszovetseg.hu/letoltes/document/145-145-ev-toretlenul-mtsz-jubileumi-kiadvany-%E2%80%93-angol-nyelvu.pdf>. (Žiūrėta 2016-12-02)
35. Integracijos vadovas politikos kūrėjams ir vykdytojams. (2010). Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/migrant-integration/index.cfm?action=media.download>. (Žiūrėta 2015-12-01)
36. Įsakymas dėl Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministro 2006 m. birželio 9 d. įsakymo NR. 1V – 218 „Dėl valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo. (2015). Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ce406a20998b11e58fd1fc0b9bba68a7>. (Žiūrėta 2016-09-10)
37. Įsakymas dėl priešgaisrinės saugos įstatymo pakeitimo įgyvendinamųjų teisės aktų, susijusių su savanorių ugniagesių veiklos organizavimu, parengimo plano patvirtinimo. (2015).
38. Įsakymas dėl priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų išsiuntimo į įvykio vietą organizavimo ir jų statusų pakeitimo tvarkos aprašo patvirtinimo. (2015). Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/16d767c0adf011e5b12fbb7dc920ee2c>. (Žiūrėta 2016-09-09)
39. Įsakymas dėl savanorio ugniagesio pažymėjimo, savanorio ugniagesio atpažinimo ženklo ir savanorio ugniagesio pasižymėjimo ženklo nuostatų patvirtinimo. (2015). Prieiga per

- interneta: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/beb10440ffab11e488da8908dfa91cac>.
(Žiūrėta 2016-09-10)
40. Įsakymas dėl savanorių ugniagesių bendrojo fizinio parengtumo reikalavimų ir jų tikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo. (2015)
41. Įsakymas dėl savanorių ugniagesių, dalyvaujančių gesinant gaisrus, sveikatos reikalavimų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo. (2015). Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/5b4bc280611411e589fccd6fa118e11c>. (Žiūrėta 2016-09-09)
42. Įsakymas dėl savanorių ugniagesių, dalyvaujančių gaisrų gesinimo darbuose, nemokamų periodinių sveikatos patikrinimų tvarkos aprašo patvirtinimo. (2015). Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/badaa680611411e589fccd6fa118e11c>. (Žiūrėta 2016-09-09)
43. Įsakymas dėl savanorių ugniagesių mokymo ir kvalifikacijos tobulinimo tvarkos aprašo patvirtinimo. (2015). Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/7ffeb250133911e58569be21ff080a8c>. (Žiūrėta 2016-09-09)
44. Įsakymas dėl tipinės savanorių ugniagesių veiklos atlikimo ir savanorių ugniagesių veiklos organizatoriaus funkcijų vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo. (2015). Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f0875a70ad4111e5b12fbb7dc920ee2c>. (Žiūrėta 2016-09-09)
45. Kurkulis, V. (2015). Pranešimas. Savanorių ugniagesių veiklos atkūrimas Lietuvoje.
46. Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“.
47. Lietuvos Respublikos Policijos rėmėjų įstatymas. (2015). Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/af38d1500b4a11e5b0d3e1beb7dd5516?jfwid=-wd7z8hjjs>. (Žiūrėta 2016-06-15)
48. Lietuvos Respublikos Priešgaisrinės saugos įstatymas. (2002). Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9CBB77180BFE/aVKAwPNSTC>. (Žiūrėta 2015-11-15)
49. Lietuvos Respublikos Priešgaisrinės saugos įstatymo Nr. IX-1225 1, 2, 7, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 18 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo V¹ skyriumi įstatymas. (2014). Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=488107&p_tr2=2. (Žiūrėta 2015-11-15)
50. Lietuvos Respublikos Savanoriškos veiklos įstatymas. (2011). Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.402802?jfwid=-wd7z8hjqs>. (Žiūrėta 2016-02-14)

51. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas. (2015). Dėl viešojo saugumo plėtros 2015 – 2025 metų programos patvirtinimo. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ea944da0f95d11e4927fda1d051299fb>. (Žiūrėta 2016-02-14).
52. Lietuvos Respublikos Vidaus Reikalų Ministerija. (2013). Lietuvos Respublikos Vidaus Reikalų Ministrui pavestų valdymo sričių 2013 – 2015 metų strateginis veiklos planas
53. Lietuvos Respublikos Vidaus Reikalų Ministerijos 2014 metų veiklos ataskaita. (2015). Prieiga per internetą: http://www.fntt.lt/uploads/docs/2014_VRM_ATASKAITA.pdf. (Žiūrėta 2015-11-18)
54. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas. (2002). Dėl strateginio planavimo metodikos patvirtinimo. Prieiga per internetą: https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A6665E0FB4EC/TAIS_352953. (Žiūrėta 2015-11-25)
55. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas. Dėl viešojo saugumo plėtros 2015–2025 metų programos įgyvendinimo tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo". (2015). Prieiga per internetą: <https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/2ed26db03bff11e59cf1cfda14b526c5?jfwid=2pdfkqfsb>. (Žiūrėta 2016-02-14).
56. LLRI analizė: Savanoriškos veiklos teisinės aplinkos vertinimas. (2013). Prieiga per internetą: www.3sektorius.lt/docs/LLRI_analize_savanoriska_veikla_2013-01-17_15_37_26.doc. (Žiūrėta 2016-10-20)
57. Mažeikių rajono savivaldybės taryba. (2015). Mažeikių rajono ugniagesių komandos nuostatai.
58. Oficialiosios statistikos portalas. (2017). Gyventojų skaičius metų pradžioje. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=11780c30-c232-4e05-aa75-8099d1aee303>. (Žiūrėta 2016-12-20)
59. Oficialiosios statistikos portalas. (2016). Gyventojų tarptautinė migracija. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=4257542>. (Žiūrėta 2016-12-20)
60. Oficialiosios statistikos portalas. (2017). Neto tarptautinė migracija, emigrantai, imigrantai. Prieiga per internetą: <http://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=a35ac279-8e36-4fe8-a229-f4b5a1402edf>. (Žiūrėta 2016-12-20)
61. Paulauskas, G. (2016). Savanorio ugniagesio parengimo metodinės rekomendacijos

62. Pilietiškumas ir pilietinė visuomenė. (2012). Prieiga per internetą: http://www.3sektorius.lt/docs/Pilietiskumas_analize_final_2013-01-17_16_00_54.pdf. (Žiūrėta 2016-10-20)
63. Pilietinės visuomenės institutas. (2015). Pagrindiniai Lietuvos visuomenės pilietinės galios indekso rodikliai. Prieiga per internetą: http://www.civitas.lt/wp-content/uploads/2016/03/PGI2015_rezultatu-apibendrinimas.pdf. (Žiūrėta 2016-10-20)
64. Pilietinės visuomenės institutas. (2012). Pilietiškumo būklės tyrimas. Prieiga per internetą: http://www.civitas.lt/wp-content/uploads/2015/07/Kokybinis_pilietiskumo_tyrimas_summ_rekom_final_07.16.pdf. (Žiūrėta 2016-12-30)
65. Plungės rajono savivaldybės priešgaisrinės apsaugos tarnybos nuostatai. (2015). Prieiga per internetą: <http://www.prspat.istaiga.lt/turinys/nuostatai/lt>. (Žiūrėta 2016-12-15)
66. Plungės rajono savivaldybės priešgaisrinės apsaugos tarnyba. Struktūra ir kontaktai. (2016). Prieiga per internetą: <http://www.prspat.istaiga.lt/turinys/struktura-ir-kontaktai/lt>. (Žiūrėta 2016-12-15)
67. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie VRM. Pranešimai. (2015). Prieiga per internetą: <http://www.vpgt.lt/go.php/lit/Praneimai/1184>. (Žiūrėta 2016-10-20)
68. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie VRM ir jam pavaldžios įstaigos. (2016). Prieiga per internetą: <http://www.vpgt.lt/index.php?1163080152>. (Žiūrėta 2016-12-15)
69. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos. 2014 m. gruodžio 11 d. Remigijaus Baniulio pranešimas. (2014). Prieiga per internetą: <file:///C:/Users/Namai%20201511/Downloads/RemigijusBaniulispranesimas20141211.pdf>. (Žiūrėta 2015-11-15)
70. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos darbo reglamentas. (2007).
71. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas. Bendra informacija. (2015). Prieiga per internetą: <http://www.vpgt.lt/go.php/Savaniai-ugniagesiai441371623264907>. (Žiūrėta 2015-11-15)
72. Reglamentuoti savanoriškos ugniagesių veiklos pagrindai. (2014). Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=4445&p_k=1&p_d=152507. (Žiūrėta 2015-11-15)
73. Saugios kaimynystės vadovas. (2015). Prieiga per internetą: https://vrm.lrv.lt/uploads/vrm/documents/files/LT_versija/Naujienos/Saugios%20kaiminystes%20vadovas_.pdf. (Žiūrėta 2016-05-15)

74. Saugios savivaldybės koncepcija. (2011). Prieiga per internetą: http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2011_Saugios_savivaldybes_koncepcija.pdf. (Žiūrėta 2016-12-15)
75. Savanorystė: įdomūs faktai ir skaičiai. (2012). Prieiga per internetą: <http://www.pazinkeuropa.lt/galimybes-jaunimui/visos-temos/savanoryste-100/savanoryste-idomus-faktai-ir-skaiciai-104>. (Žiūrėta 2015-11-15)
76. Tarptautinio pilietinio ugdymo ir pilietiškumo tyrimas. Rezultatai. (2009). Prieiga per internetą: http://www.nec.lt/failai/1811_Pilietinio_ugdymo_ir_pilietiskumo_tyrimas_ICCS_2009_Rezultatai_NEC.pdf. (Žiūrėta 2016-12-18)
77. Telšių priešgaisrinė gelbėjimo valdyba. Struktūra. (2014). Prieiga per internetą: <http://www.telsiuapgv.lt/turinys/struktura/lt>. (Žiūrėta 2016-11-18)
78. Telšių apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos nuostatai. (2010). Prieiga per internetą: http://www.telsiuapgv.lt/system/plugins/Tinymce/jscripts/tiny_mce/plugins/imagemanager/files/TAPGV/Nuostatai/Telsiu_APGV_nuostatai_2010.pdf. (Žiūrėta 2016-11-18)
79. Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinės tarnybos nuostatai. (2016). Prieiga per internetą: file:///C:/Users/Namai151227/Downloads/-var-www-html-telsiai-subsystems-meet-documents-484_040_Priesgaisrin%20tarnybos%20direkt%20r.pdf. (Žiūrėta 2016-12-18)
80. Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinės tarnybos organizavimo funkcijai 2016 metais skirtų lėšų paskirstymas. (2016)
81. Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinės tarnybos pasirengimo savanorijai planas. (2015)
82. Viešojo administravimo tobulinimo tendencijos: Lietuvos ir Europos šalių vertinimas. (2013). Prieiga per internetą: <file:///C:/Users/Namai151227/Downloads/VA%20tobulinimo%20tendenciju%20Europoje%20studijos.pdf>. (Žiūrėta 2016-12-14)

PRIEDAI

1 priedas

(Fizinių pratimų atlikimo rezultatų suvestinės forma)

(organizacijos pavadinimas)

FIZINIŲ PRATIMŲ ATLIKIMO REZULTATŲ SUVESTINĖ

(sudarymo vieta)

Eil. Nr.	Data	Savanorio ugniagesio ar pretendento vardas ir pavardė	Amžiaus grupė	Išvada apie atitiktį / neatitiktį reikalavimams	Komisijos pirmininko parašas	Savanorio ugniagesio ar pretendento parašas	Pastabos

SAVANORIO UGNIAGESIO ATPAŽINIMO ŽENKLAS



SAVANORIO UGNIAGESIO PAŽYMĖJIMO FORMA

(savivaldybės priešgaisrinės tarnybos ar kito savanorių ugniagesių veiklos
organizatoriaus pavadinimas, jo vadovo vardas ir pavardė)

SAVANORIO UGNIAGESIO PAŽYMĖJIMAS

Nr. _____

(data)

Nuotraukos

Vieta.....

(savanorio ugniagesio vardas ir pavardė)

Pažymėjimo išdavimo data: _____

Įsakymo numeris: _____

(vadovo pareigos) (parašas) (vardas ir pavardė)

A.V.

SAVANORIO UGNIAGESIO PASIŽYMĖJIMO ŽENKLAS



SAVANORIO UGNIAGESIO, DALYVAUJANČIO GESINANT GAISRUS, ĮVADINIO MOKYMO PROGRAMA

Temų pavadinimai	Vandų skaičius	
	teorijai	praktiniam mokymui
1.Lietuvos Respublikos, apskrities ir rajono ugniagesybos istorija. Priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos, esančios apskrityje ir savivaldybėje	0,5	
2.Darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimai gesinant gaisrus, evakuojant žmones ir vykdant pirminius žmonių ir turto gelbėjimo darbus	1	
3.Ryšio tarp priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų organizavimas	0,5	
4.Gaisro gesinimo organizavimas	0,5	
5.Degimo teorijos pagrindai	0,5	
6.Degimo nutraukimo būdai	0,5	
7.Pavojingi gaisro veiksniai, apsauga nuo jų	0,5	
8.Statybinių konstrukcijų ir medžiagų pokyčiai gaisro metu. Konstrukcijų atsparumas ugniai	0,5	
9.Gaisro žvalgyba. Situacijos vertinimas	0,5	
10.Žmonių paieškos gaisravietėje principai, evakavimo būdai	0,5	
11.Gaisro gesinimas gyvenamuosiuose pastatuose	1	
12.Gaisro gesinimas žemės ūkio objektuose	1	
13.Gaisro gesinimas esant nepalankioms gamtinėms sąlygoms	0,5	
14.Gaisro gesinimas miškuose, durpynuose, dideliuose plotuose	0,5	
15.Įrangos, turinčios įtampą, gesinimas, elektros laidų kirpimo ypatumai, naudojamos apsaugos nuo elektros priemonės	0,5	
16.Vandens šaltiniai, kuriuos naudoja priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos	0,5	
17.Gaisrų gesinimo ir gelbėjimo transporto priemonės, jų techninės ir taktinės charakteristikos, klasifikavimas, paskirtis, sutartinis žymėjimas	0,5	
18.Gaisrinių žarnų paskirtis, klasifikacija, techniniai parametrai, panaudojimo būdai	0,5	
19.Gaisriniai vandens švirkštai, jų klasifikavimas, paskirtis, taktinės ir techninės charakteristikos	0,5	
20.Ugniagesio apsauginiai drabužiai. Paskirtis, sudėtinės dalys, priežiūros ypatumai. Apsirengimas ugniagesio apsauginiais drabužiais		1
21.Darbas su gaisrine ir gelbėjimo įranga, kuri yra komandoje		1
22.Gaisrinės kopėčios. Pakilimas ištraukiamosiomis kopėčiomis		2
23.Gaisrų gesinimo ir gelbėjimo transporto priemonės pastatymas prie atvirojo vandens šaltinio		1
24.Gaisrų gesinimo ir gelbėjimo transporto priemonės pastatymas prie gaisrinio hidranto		1
25.Pajėgų ir priemonių išdėstymas tiekiant vandenį B tipo švirkštu		2
26.Susipažinimas su ugniagesių komandos gaisrų gesinimo ir gelbėjimo transporto priemonėmis ir įranga: 26.1.Susipažinimas su automobiline cisterna 26.2.Apsirengimas ugniagesio apsauginiais drabužiais 26.3.Pajėgų ir priemonių išdėstymas tiekiant vandenį B tipo švirkštu 26.4.Automobilinės cisternos pastatymas prie atvirojo vandens šaltinio 26.5.Automobilinės cisternos pastatymas prie gaisrinio hidranto 26.6.Darbas su B tipo vandens švirkštu 26.7.Darbas su ištraukiamosiomis kopėčiomis, tiekiant vandenį ant stogo B tipo švirkštu		8
27.Baigiamasis egzaminas	1	2
Iš viso:	14	16

**SAVANORIO UGNIAGESIO, NEDALYVAUJANČIO GESINANT GAISRUS, TAČIAU
VYKLANČIO VISUOMENĖS ŠVIETIMĄ GAISRŲ PREVENCIJOS SRITYJE,
ĮVADINIO MOKYMO PROGRAMA**

Temų pavadinimai	Valandų skaičius	
	teorijai	praktiniam mokymui
1. Lietuvos Respublikos, apskrities ir rajono ugniagesybos istorija. Priešgaisrinės gelbėjimo pajėgos, esančios apskrityje ir rajone	0,5	
2. Lietuvos Respublikoje kilusių gaisrų statistiniai duomenys. Pagrindinės gaisrų kilimo priežastys	0,5	
3. Gaisrinę saugą reglamentuojantys teisės aktai. Bendrosios gaisrinės saugos taisyklės	1,5	
4. Gaisrinės saugos organizavimas	1	
5. Priešgaisrinė įranga	1	
6. Gaisro gesinimo organizavimas. Veiksmai kilus gaisrui	2	
7. Atsakomybė už gaisrinę saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus	1	
8. Baigiamasis testas	0,5	
Iš viso:	8	

(Savanorio ugniagesio įvadinio mokymo programos baigimo pažymėjimo formos pavyzdys)

MOKYMO VYKDYTOJO PAVADINIMAS

(Juridinių asmenų registras, kodas, adresas, telefonas, faksas, el. paštas)

SAVANORIO UGNIAGESIO ĮVADINIO MOKYMO PROGRAMOS BAIGIMO PAŽYMĖJIMAS

(data)

(sudarymo vieta)

_____, gim. _____ - _____ - _____,
(asmens vardas ir pavardė) (gimimo data)

baigė _____ valandų mokymą pagal Savanorio ugniagesio, _____
(trukmė, val.)

_____ įvadinio mokymo programą ir
(programos pavadinimas)

gali _____.

Mokymo įstaigos direktorius.....(Parašas).....(Vardas ir pavardė)

A.V.

SAVANORIŠKOS VEIKLOS SUTARTIS Nr.

Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinė tarnyba, juridinio asmens kodas 302443296, kurios registruota buveinė yra Lygumų g. 47, Telšiai, duomenys apie įstaigą kaupiami ir saugomi Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registre, atstovaujama direktoriaus Rimo Radavičiaus, veikiančio pagal įstaigos nuostatus (toliau – Organizatorius), ir _____

(vardas ir pavardė, asmens kodas, deklaruota gyvenamoji vieta, kontaktinis telefono numeris) (toliau – savanoris ugniagesys) sudaro šią savanoriškos veiklos sutartį (toliau – sutartis).

I. Sutarties objektas ir paskirtis

Ši sutartis nustato savanoriškos veiklos atlikimo ypatumus, savanorių ugniagesių veiklos organizatoriaus ir savanorio ugniagesio (toliau – šalys) teises, pareigas ir užduotis. Šalys savanoriškai sutinka pagal kompetenciją stiprinti ir plėsti tarpusavio bendradarbiavimą.

II. Šalių teisės ir pareigos

2.1. Organizatorius įsipareigoja:

- 2.1.1. kartu su savanoriu ugniagesiu aptarti galimas veiklas;
- 2.1.2. informuoti savanorį ugniagesį apie savanoriškos veiklos pobūdį ir mastą, jos eigą, esančius ir galimus rizikos veiksnius sveikatai ir saugai, kurie gali iškilti savanoriškos veiklos metu, ir apsaugos priemonių nuo jų panaudojimą;
- 2.1.3. aprūpinti savanorį ugniagesį savanoriškai veiklai reikalingomis priemonėmis, darbo apranga;
- 2.1.4. užtikrinti savanoriui ugniagesiui savanoriškai veiklai atlikti sąlygas ir teikti konsultacinę ir techninę pagalbą;
- 2.1.5. drausti savanorio ugniagesio sveikatą ir gyvybę draudimu nuo nelaimingų atsitikimų;
- 2.1.6. mokėti savanoriui ugniagesiui atlyginimą už sutartyje numatytos veiklos atlikimą;
- 2.1.7. organizuoti periodinius savanorio ugniagesio, dalyvaujančio gaisrų gesinimo darbuose, sveikatos patikrinimus;
- 2.1.8. pagal poreikį organizuoti savanorių ugniagesių susitikimus ir atvejų, susijusių su savanoriška veikla, analizes;
- 2.1.9. kompensuoti savanoriui ugniagesiui dėl atliekamos veiklos patirtas išlaidas;
- 2.1.10. savanoriui ugniagesiui, gesinančiam gaisrus ar atliekančiam gelbėjimo darbus, dalyvaujančiam planiniuose kvalifikacijos tobulinimo kursuose (mokymuose ir (ar) pratybose), atliekančiam kitas užduotis, nustatytas šioje rašytinėje savanoriškos veiklos sutartyje, yra mokamas _____ procento (ne didesnis kaip 1 procento) Lietuvos statistikos departamento paskutinio paskelbto šalies ūkio (be individualių įmonių) darbuotojų vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio dydžio (bendrųjų pajamų, iš kurių atskaitytos išlaidos (Neto), atlyginimas už kiekvieną savanorio ugniagesio sugaištą valandą.

2.2. Savanoris ugniagesys įsipareigoja:

- 2.2.1. sąžiningai vykdyti savanorišką veiklą;
- 2.2.2. laikytis nustatytų savanoriškam darbui atlikti savanoriškos veiklos atlikimo tvarkos ir saugos reikalavimų;
- 2.2.3. informuoti organizatorių apie savanoriškai atliekamos veiklos eigą ir problemas;

- 2.2.4. iš anksto informuoti organizatorių, jei pasikeis aplinkybės, turėsiančios įtakos savanoriškai veiklai atlikti (pvz.: apie negalėjimą dalyvauti savanoriškoje veikloje, gyvenamosios vietos, kontaktinių duomenų pasikeitimą ir kt.);
- 2.2.5. nedelsdamas pranešti organizatoriui apie aplinkybes, kurios trukdo vykdyti savanorišką veiklą;
- 2.2.6. būti blaivus (negirtas) ir (ar) neapsvaigęs nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų svaigiųjų medžiagų;
- 2.2.7. vykdyti funkcijas, nustatytas įstatyme, Savanorių ugniagesių veiklos atlikimo ir savanorių ugniagesių veiklos organizatoriaus funkcijų vykdymo tvarkos apraše ir kituose teisės aktuose;
- 2.2.8. vykdyti kitas užduotis: _____

- 2.2.9. Savanoris ugniagesys šioje sutartyje nurodytas funkcijas vykdo _____ vietovėje.
- 2.3. Organizatorius turi teisę:
- 2.3.1. atsižvelgdamas į savanoriškos veiklos pobūdį ir teisės aktų nustatytus reikalavimus, iš savanorio ugniagesio reikalauti tokiai veiklai reikalingų dokumentų;
- 2.3.2. teisės aktų nustatyta tvarka laikinai išbraukti savanorių ugniagesių iš dalyvaujančių gėsinant gaisrus sąrašų.
- 2.4. Savanoris ugniagesys turi teisę:
- 2.4.1. būti informuotas apie savanoriškos veiklos mastą, esamus ir galimus rizikos veiksnius sveikatai, saugai, kurie gali kilti savanoriškos veiklos vykdymo metu;
- 2.4.2. gauti savanoriškai veiklai atlikti reikalingas priemones, informaciją, mokymus, konsultacinę ir techninę pagalbą;
- 2.4.3. gauti dokumentą, patvirtinantį savanorio ugniagesio atliekamą savanorišką veiklą, jos turinį.

III. Sutarties galiojimas

- 3.1. Sutartis, kurią sudaro du lapai, Šalių pasirašyta Telšiuose ir įsigalioja nuo _____ m. _____ . ____ d.
- 3.2. Sutartis įsigalioja nuo jos pasirašymo dienos ir galioja iki _____ m. _____ . ____ d.
- 3.3. Esant Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatyme (toliau – įstatymas) nustatytiems pagrindams, sutarties galiojimas pratęsiamas 4 (ketveriems) metams.
- 3.4. Sutartis gali būti nutraukta Šalių sutarimu arba teisės aktų nustatyta tvarka.

IV. Baigiamosios nuostatos

- 4.1. Bet kokie nesutarimai ar ginčai, kylantys tarp Šalių dėl šios Sutarties, sprendžiami draugiškomis abiejų Šalių pastangomis. Šalims nepavykus susitarti, bet kokie ginčai, nesutarimai ar reikalavimai, kylantys iš šios Sutarties ar susiję su ja, jos pažeidimu, nutraukimu ar galiojimu ir neišspręsti Šalių sutarimu, sprendžiami kompetentingame Lietuvos Respublikos teisme pagal Organizatoriaus buveinės vietą.

4.2. Atliekant savanorišką veiklą, Organizatoriui ar savanoriui ugniagesiui padaryta žala atlyginama Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

4.3. Sutartis sudaryta turinčiais tokią pat juridinę galią dviem egzemplioriais, kurių vienas įteikiamas savanoriui ugniagesiui, o kitas lieka Organizatoriui.

Sutarties šalių parašai:

_____ Organizatorius

_____ Savanoris ugniagesys

Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinė tarnyba

Direktorius Rimas Radavičius

(vardas ir pavardė)

(vardas ir pavardė)

(parašas)

(parašas)

A.V.

Įrašas apie sutarties nutraukimą

(pagrindas, įsakymo Nr., data, sutarties nutraukimo data)

SAVANORIŠKOS VEIKLOS GAISRŲ PREVENCIJOS SRITYJE SUTARTIS Nr.

Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinė tarnyba, juridinio asmens kodas 302443296, kurios registruota buveinė yra Lygumų g. 47, Telšiai, duomenys apie įstaigą kaupiami ir saugomi Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registre, atstovaujama direktoriaus Rimo Radavičiaus, veikiančio pagal įstaigos nuostatus (toliau – Organizatorius), ir _____

(vardas ir pavardė, asmens kodas, deklaruota gyvenamoji vieta, kontaktinis telefono numeris) (toliau – savanoris ugniagesys) sudaro šią savanoriškos veiklos sutartį (toliau – sutartis).

I. Sutarties objektas ir paskirtis

Ši sutartis nustato savanoriškos veiklos gaisrų prevencijos srityje atlikimo ypatumus, savanorių ugniagesių veiklos organizatoriaus ir savanorio ugniagesio (toliau – šalys) teises, pareigas ir užduotis. Šalys savanoriškai sutinka pagal kompetenciją stiprinti ir plėsti tarpusavio bendradarbiavimą.

II. Šalių teisės ir pareigos

2.1. Organizatorius įsipareigoja:

- 2.1.1. kartu su savanoriu ugniagesiu aptarti galimas veiklas;
- 2.1.2. informuoti savanorį ugniagesį apie savanoriškos veiklos pobūdį ir mastą, jos eigą, esančius ir galimus rizikos veiksnius sveikatai ir saugai, kurie gali iškilti savanoriškos veiklos metu, ir apsaugos priemonių nuo jų panaudojimą;
- 2.1.3. aprūpinti savanorį ugniagesį savanoriškai veiklai reikalingomis priemonėmis;
- 2.1.4. užtikrinti savanoriui ugniagesiui savanoriškai veiklai atlikti sąlygas ir teikti konsultacinę pagalbą;
- 2.1.5. pagal poreikį organizuoti savanorių ugniagesių susitikimus ir atvejų, susijusių su savanoriška veikla, analizes;

2.2. Savanoris ugniagesys įsipareigoja:

- 2.2.1. sąžiningai vykdyti savanorišką veiklą gaisrų prevencijos srityje;
- 2.2.2. laikytis nustatytų savanoriškam darbui atlikti savanoriškos veiklos atlikimo tvarkos ir saugos reikalavimų;
- 2.2.3. informuoti organizatorių apie savanoriškai atliekamos veiklos eigą ir problemas;
- 2.2.4. iš anksto informuoti organizatorių, jei pasikeis aplinkybės, turėsiančios įtakos savanoriškai veiklai atlikti (pvz.: apie negalėjimą dalyvauti savanoriškoje veikloje, gyvenamosios vietos, kontaktinių duomenų pasikeitimą ir kt.);
- 2.2.5. nedelsdamas pranešti organizatoriui apie aplinkybes, kurios trukdo vykdyti savanorišką veiklą;
- 2.2.6. būti blaivus (negirtas) ir (ar) neapsvaigęs nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų svaigiujų medžiagų;
- 2.2.7. vykdyti funkcijas, nustatytas įstatyme, Savanorių ugniagesių veiklos atlikimo ir savanorių ugniagesių veiklos organizatoriaus funkcijų vykdymo tvarkos apraše ir kituose teisės aktuose;
- 2.2.8. vykdyti kitas užduotis: _____

2.2.9. Savanoris ugniagesys šioje sutartyje nurodytas funkcijas vykdo _____ vietovėje.

2.3. Organizatorius turi teisę:

2.3.1. atsižvelgdamas į savanoriškos veiklos pobūdį ir teisės aktų nustatytus reikalavimus, iš savanorio ugniagesio reikalauti tokiai veiklai reikalingų dokumentų;

2.3.2. teisės aktų nustatyta tvarka laikinai išbraukti savanorių ugniagesių iš dalyvaujančių gaisrų prevencijoje sąrašų.

2.4. Savanoris ugniagesys turi teisę:

2.4.1. būti informuotas apie savanoriškos veiklos mastą gaisrų prevencijos srityje, esamus ir galimus rizikos veiksnius sveikatai, saugai, kurie gali kilti savanoriškos veiklos vykdymo metu;

2.4.2. gauti savanoriškai veiklai atlikti reikalingas priemones, informaciją, mokymus, konsultacinę pagalbą;

2.4.3. gauti dokumentą, patvirtinantį savanorio ugniagesio atliekamą savanorišką veiklą, jos turinį.

III. Sutarties galiojimas

3.1. Sutartis, kurią sudaro du lapai, Šalių pasirašyta Telšiuose ir įsigalioja nuo _____ m. _____ . ____ d.

3.2. Sutartis įsigalioja nuo jos pasirašymo dienos ir galioja iki _____ m. _____ . ____ d.

3.3. Esant Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatyme (toliau – įstatymas) nustatytiems pagrindams, sutarties galiojimas pratęsiamas 4 (ketveriems) metams.

3.4. Sutartis gali būti nutraukta Šalių sutarimu arba teisės aktų nustatyta tvarka.

IV. Baigiamosios nuostatos

4.1. Bet kokie nesutarimai ar ginčai, kylantys tarp Šalių dėl šios Sutarties, sprendžiami draugiškomis abiejų Šalių pastangomis. Šalims nepavykus susitarti, bet kokie ginčai, nesutarimai ar reikalavimai, kylantys iš šios Sutarties ar susiję su ja, jos pažeidimu, nutraukimu ar galiojimu ir neišspręsti Šalių sutarimu, sprendžiami kompetentingame Lietuvos Respublikos teisme pagal Organizatoriaus buveinės vietą.

4.2. Atliekant savanorišką veiklą, Organizatoriui ar savanoriui ugniagesiui padaryta žala atlyginama Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

4.3. Sutartis sudaryta turinčiais tokią pat juridinę galią dviem egzemplioriais, kurių vienas įteikiamas savanoriui ugniagesiui, o kitas lieka Organizatoriui.

Sutarties šalių parašai:

_____ Organizatorius

_____ Savanoris ugniagesys

Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinė tarnyba

Direktorius Rimas Radavičius

(vardas ir pavardė)

(vardas ir pavardė)

(parašas)

(parašas)

A.V.

Įrašas apie sutarties nutraukimą

(pagrindas, įsakymo Nr., data, sutarties nutraukimo data)

Organizaciniu priemonių įgyvendinimas

Organizacinės priemonės	Vykdytojas	Kaip įgyvendinama Lietuvoje?	Kaip įgyvendinama Telšių apskrityje?	Empiriniai šaltiniai
Informacijos apie savanorių ugniagesių veiklą viešinimas	PAGD	<p>Informacija viešinama PAGD tinklapyje.</p> <p>Siekiant populiarinti savanorių ugniagesių veiklą įvairiuose miesteliuose ir kaimuose rengtos akcijos „Būk pilietiškas – tapk savanoriu“, organizuotas savanorių ugniagesių sąskrydis.</p> <p>Priešgaisrinių gelbėjimo valdybų komandų ugniagesiai dalyvauja bendruomenės šventėse, kurių metu pristatoma savanoriška ugniagesių veikla, savanoriams įteikiami ženklai.</p> <p>Darbo biržose organizuoti susitikimai su jaunimu, siekiant populiarinti savanorių ugniagesių veiklą, pritraukti, ko daugiau savanorių.</p> <p>Savanorių ugniagesių veiklą populiarino studentai, kurdami reklaminius filmus, kviečiančius gyventojus tapti savanoriais ugniagesiais.</p>		<p>Būk pilietiškas – tapk savanoriu ugniagesiu!</p> <p>Gyventojai supažindinti su savanorių ugniagesių veikla</p> <p>Marijampolės ugniagesiai supažindino gyventojus su savanorių ugniagesių veikla</p> <p>Kupiškyje prisiekė pirmieji savanoriai ugniagesiai</p> <p>Šventėje populiarintos savanoriškosios ugniagesių veiklos idėjos ir tradicijos</p> <p>Šilalė: kvietė jaunimą tapti savanoriais ugniagesiais</p> <p>Moksleiviai kviečiami tapti savanoriais ugniagesiais</p> <p>Studentai kvietė tapti savanoriais ugniagesiais</p> <p>http://www.vpgt.lt/go.php/lit/Naujienos/1185</p>
Informacijos (pristatymų), lankstinukų ir pan. rengimas ir pateikimas asmenims atsakingiems už savanorių ugniagesių veiklos skatinimą	PAGD	<p>Parengti ir atsakingiems asmenims išdalinti lankstinukai, pristatymai, plakatai, pristatantys savanorių ugniagesių veiklą bei skatinantys prisijungti prie savanorių ugniagesių pajėgų.</p>	<p>Parengtas informacinis lankstinukas „Kaip tapti savanoriu ugniagesiu?“, kuriame, besidomintiems savanorystė, pateikiama reikiama informacija bei kontaktai</p>	<p>Lankstinukas „Būk pilietiškas – tapk savanoriu“</p> <p>Telšių rajono priešgaisrinė tarnyba „Kaip tapti savanoriu ugniagesiu?“ (11 priedas)</p>

Organizacinės priemonės	Vykdytojas	Kaip įgyvendinama Lietuvoje?	Kaip įgyvendinama Telšių apskrityje?	Empiriniai šaltiniai
Metodinės mokomosios medžiagos, skirtos savanoriams ugniagesiams mokyti, parengimas	PAGD	Išleista Gintaro Paulausko knyga „Savanorio ugniagesio rengimo metodinės rekomendacijos“		Išleistas vadovėlis, skirtas savanoriams ugniagesiams http://www.vpgt.lt/go.php/lit/Naujienos/1185
Atsakingų asmenų už ugniagesių savanorių vystymą, koordinavimą paskyrimas (gaisrų gesinimo ir prevencijos srityse)	Apskričių Priešgaisrinės gelbėjimo valdybos	Vidaus reikalų ministras kreipėsi į Lietuvos savivaldybių merus, ragindamas skirti dėmesį savanorių ugniagesių kūrimuisi savivaldybėse, siekiant užtikrinti sėkmingą jų veiklos pradžią	Patvirtinti savivaldybių priešgaisrinių tarnybų nuostatai, kuriuose paskirti asmenys atsakingi už savanorių ugniagesių koordinavimą apskrityse.	Savivaldybės kviečiamos aktyviai dalyvauti savanorių ugniagesių kūrimosi procese http://www.vpgt.lt/go.php/lit/Naujienos/1185 Telšių rajono savivaldybės taryba. Sprendimas dėl Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinės tarnybos nuostatų patvirtinimo

Organizacinės priemonės	Vykdytojas	Kaip įgyvendinama Lietuvoje?	Kaip įgyvendinama Telšių apskrityje?	Empiriniai šaltiniai
Savanorių ugniagesių komandų steigimo prioritetų derinimas apskrities teritorijoje	Apskričių Priešgaisrinės gelbėjimo valdybos	Apskričių priešgaisrinėse gelbėjimo valdybose vykdyti pasitarimai apskričių savivaldybių ugniagesių komandų veiklos bei savanorių ugniagesių darbo organizavimo, veiklos gerinimo klausimais.		<p>Alytuje tartasi savanorystės plėtojimo klausimais</p> <p>Apžvelgti savanorių ugniagesių veiklos rezultatai</p> <p>Gvildeno savanorių ugniagesių veiklos organizavimo klausimus</p> <p>Estijoje susipažins su savanorių ugniagesių veikla</p> <p>Pritarta siūlymams reglamentuoti savanoriškos ugniagesių veiklos pagrindus</p> <p>Netrukus į gaisrus skubės ugniagesiai savanoriai</p> <p>Tarp svarbiausių darbų – savanorių ugniagesių formuočių kūrimas</p> <p>Su profesinių sąjungų vadovais aptarti savanorių ugniagesių veiklos organizavimo klausimai</p> <p>Kas reglamentuos savanorių veiklą</p> <p>Aptarti savanorių ugniagesių veiklos organizavimo klausimai</p> <p>Panevėžyje aptarta savanorių ugniagesių veikla</p> <p>Tartasi, kaip tobulinti savanorių ugniagesių veiklą</p> <p>Aptarti ugniagesių savanorių veiklos vystymo klausimai</p> <p>Savanorių ugniagesių Kauno rajone daugės</p> <p>Telšiuose surengtas susitikimas dėl savanorių ugniagesių gelbėtojų</p> <p>Prienuose – pirmieji savanoriai ugniagesiai</p> <p>Aptartas savanorių ugniagesių veiklos organizavimas</p> <p>Pasitarime aptarti savanoriškosios ugniagesių veiklos klausimai</p> <p>Su savivaldybių priešgaisrinių tarnybų vadovais aptarti savanorių veiklos organizavimo klausimai</p> <p>Savanorių ugniagesių veiklos organizavimas: žengtas žingsnis į priekį</p> <p>http://www.vpgt.lt/go.php/lit/Naujienos/1185</p>

Organizacinės priemonės	Vykdotojas	Kaip įgyvendinama Lietuvoje?	Kaip įgyvendinama Telšių apskrityje?	Empiriniai šaltiniai
<p>Betarpiškas bendradarbiavimas su savivaldybėmis ir visuomene aiškinant savanorių ugniagesių būtinumą ir naudą. Susitikimai su apskričių savivaldybių tarybomis, merais.</p>	<p>Apskričių Priešgaisrinės gelbėjimo valdybos</p>	<p>Organizuoti susitikimai su rajonų merais, savivaldybių administracijų direktoriais, savivaldybių tarybų nariais, kurių metu aptarti savanorių ugniagesių veiklos vystymo klausimai, savanorių ugniagesių organizavimo, finansavimo, mokymo problemos.</p>		<p>Aptarti akcijos „Saugus būstas“ rezultatai ir savanoriška ugniagesių veikla Gyventojai supažindinami su savanoriška ugniagesių veikla Alytaus rajone bus stiprinama ugniagesių savanorių veikla Lazdijuose aptartos rajono ugniagesių parengties ir savanorystės aktualijos Aptarti savanorių ugniagesių veiklos plėtojimo klausimai http://www.vpgt.lt/go.php/lit/Naujienos/1185 Su savivaldybių administracijų direktoriais aptarti savanorių ugniagesių veiklos organizavimo ir civilinės saugos klausimai http://www.telsiuapg.v.lt/naujienos/su-savivaldybiu-administraciju-direktorais-aptarti-savanoriu-ugniagesiu-veiklos-organizavimo-ir-civilines-saugos-klausimai Alytuje aptartos savanorijos aktualijos Lazdijų rajone atkuriamą savanorių ugniagesių veikla Su būsimaisiais savanoriais aptarta savanoriška ugniagesių veikla Su Rietavo savivaldybės meru aptarti savanorijos steigimo klausimai Mažeikių rajono savivaldybėje aptarti savanorių ugniagesių veiklos klausimai Savanoriai ugniagesiai Alytuje skinasi kelią Plungės rajono tarybai pateikta informacija apie savanorius ugniagesius Aptarti ugniagesių savanorių steigimo klausimai Vilkaviškio rajone Aptarti ugniagesių savanorių steigimo klausimai ir priešgaisrinė sauga Kybartų seniūnijoje Aptarti savanorijos ir saugios gyvensenos klausimai Aptarti savanorių ugniagesių pajėgų steigimo klausimai Aptarti priešgaisrinės prevencijos ir savanorių ugniagesių veiklos organizavimo klausimai http://www.vpgt.lt/go.php/lit/Naujienos/1185</p>

Organizacinės priemonės	Vykdytojas	Kaip įgyvendinama Lietuvoje?	Kaip įgyvendinama Telšių apskrityje?	Empiriniai šaltiniai
Galimų savanorių ugniagesių kūrimosi vietų identifikavimas (darbas su bendruomenėmis)	Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos	Organizuoti kaimų, miestelių gyventojų susitikimai su apskričių priešgaisrinių gelbėjimo valdybų pareigūnais, kurių metu gyventojai supažindinti su savanorių ugniagesių veikla.		Su kaimo bendruomenių pirmininkais aptartas savanorių ugniagesių veiklos organizavimas Skatinama jungtis prie savanorystės Su Pilviškių miestelio gyventojais kalbėta apie savanoriją Pareigūnai lankė kaimų gyventojus Su Biržų rajono gyventojais aptarta savanorių veikla Raseinių rajono kaimų bendruomenių sąjungos atstovams papasakota apie ugniagesių veiklą http://www.vpgt.lt/go.php/lit/Naujienos/1185
Prioritetinis 3 metų plano parengimas perėjimui prie savanorystės (savanorių ugniagesių veiklos)	Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos		Parengti rajono savivaldybių priešgaisrinių tarnybų pasirengimo savanorijai planai	Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinės tarnybos pasirengimo savanorijai planas (12 priedas) http://telsiu.gaisrine.lt/wp-content/uploads/2016/06/Tel%C5%A1i%C5%B3-rajono-savivaldyb%C4%97s-prie%C5%A1gaisrin%C4%97-tarnybos-pasirengimo-savanorijai-planas.pdf
Metodinės pagalbos teikimas esamiems ir būsimiems savanoriams ugniagesiams	Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos		Organizuoti savanorių ugniagesių, vykdančių visuomenės švietimą gaisrų prevencijos srityje, mokymai.	Telšių savivaldybės administracijos vadovas ir darbuotojai pasirengę savanoriškajai veiklai http://www.vpgt.lt/go.php/lit/Naujienos/1185

Organizacinės priemonės	Vykdytojas	Kaip įgyvendinama Lietuvoje?	Kaip įgyvendinama Telšių apskrityje?	Empiriniai šaltiniai
Skatinti VPGT pareigūnų dalyvavimą savanorių ugniagesių veikloje	Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos	Pirmaisiais savanoriais ugniagesiais tapo savanoriškos veiklos sutartis pasirašę ir skiriamuosius ženklus gavę, VPGT pareigūnai.		Telšių savivaldybės administracijos vadovas ir darbuotojai pasirengę savanoriškajai veiklai Telšiuose į gaisrus skubės ir savanoriai ugniagesiai Lazdijų rajone atkuriamas savanorių ugniagesių veikla Mažeikiuose savanoriams ugniagesiams įteikti pažymėjimai ir pašventintas gaisrinis automobilis http://www.vpgt.lt/go.php/lit/Naujienos/1185

Šaltinis: sudaryta darbo autorių



TELŠIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS PRIEŠGAISRINĖ TARNYBA

Kaip tapti savanoriu ugniagesiu?

Savanoris ugniagesys – asmuo, kuris yra pasirengęs savanoriškai dalyvauti gesinant gaisrus ir (ar) aktyviais veiksmais atlikti kitą visuomenei naudingą veiklą priešgaisrinės saugos srityje, atitinka jam nustatytus amžiaus, sveikatos, bendrojo fizinio parengtumo ir kitus reikalavimus ir yra sudaręs rašytinę savanoriškos veiklos sutartį su savivaldybės priešgaisrine tarnyba ar kitu šios savanorių ugniagesių veiklos organizatoriumi.

Kaip tapti savanoriu ugniagesiu?

Savanoriai ugniagesiai bus dviejų tipų – dalyvaujantys gaisrų gesinime ir nedalyvaujantys gaisrų gesinime, bet vykdančys visuomenės švietimą gaisrų prevencijos srityje.



Savanoriais ugniagesiais, dalyvaujančiais gaisrų gesinime, galės tapti ne jaunesni nei 18 metų ir ne vyresni kaip 65 metų Lietuvos Respublikos nuolatiniai gyventojai. Jie turės atitikti tam tikrus sveikatos, bendrojo fizinio parengtumo ir kitus reikalavimus. Norint tapti savanoriu ugniagesiu, dalyvaujančiu gesinant gaisrus, pretendentas turės pateikti prašymą savivaldybės priešgaisrinei tarnybai ar kitam savanoriškos veiklos organizatoriui, pasitikrinti sveikatą ir bendrąjį fizinį parengtumą. Tuomet pretendentas turės baigti įvadininius mokymus, po kurių reikės išlaikyti

egzaminą. Įvadinių mokymų nereikės baigti esamiems ir buvusiems savivaldybių priešgaisrinių tarnybų ir Valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos pareigūnams ir darbuotojams. Sėkmingai išlaikęs egzaminą ir atitikęs savanoriui ugniagesiui keliamus reikalavimus savivaldybės priešgaisrinės tarnybos ar kito savanoriškos veiklos organizatoriaus įsakymu bus priimamas į savanorių ugniagesius. Su juo bus pasirašoma 4 metų savanoriškos veiklos sutartis, kurioje savanoris ugniagesys raštu pasižadės vykdyti savanorio ugniagesio funkcijas, įgis teises ir pareigas Priešgaisrinės saugos įstatyme ir Savanorių ugniagesių veiklos atlikimo ir savanorių ugniagesių veiklos organizatoriaus funkcijų vykdymo tvarkos apraše numatytais sąlygomis ir pagrindais. Po to jam bus išduodamas pažymėjimas ir atpažinimo ženklas. Po 4 metų savanoriškos veiklos sutartį bus galima pratęsti.

Savanoriais ugniagesiais, nedalyvaujančiais gaisrų gesinime, bet vykdančiais visuomenės švietimą gaisrų prevencijos srityje galės tapti ne jaunesni kaip 14 metų Lietuvos Respublikos nuolatiniai gyventojai. Pretendentai turės pateikti prašymą savivaldybės priešgaisrinės tarnybai ar kitam savanoriškos veiklos organizatoriui, bus organizuojami rekomendacinio pobūdžio įvadiniai mokymai. Įvadinių mokymų nereikės baigti esamiems ir buvusiems savivaldybių priešgaisrinių tarnybų ir Valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos pareigūnams ir darbuotojams. Priešingai nei pretendentams į savanorius ugniagesius dalyvaujantiems gaisrų gesinime, po įvadinių mokymų, egzaminą laikyti nereikės. Baigus įvadininius mokymus pretendentas galės sudaryti savanoriškos veiklos sutartį iki 4 metų.

Savanoriais ugniagesiais negali būti teismo nustatyta tvarka pripažinti neveiksniais ar ribotai veiksniais Lietuvos Respublikos nuolatiniai gyventojai, taip pat kiti asmenys, kuriems užsiimti tokia veikla draudžia įstatymai. Asmenys, jaunesni kaip 18 metų, savanorių ugniagesių savanoriškoje veikloje gali dalyvauti, jeigu tam neprieštaruoja vaiko atstovas pagal įstatymą.

Norintys tapti savanoriais ugniagesiais galite kreiptis:

Rimas Radavičius

Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinės tarnybos direktorius

tel. 8444 51113, mob.tel 8685 62599

Lygumų g. 47, Telšiai

r.radavicius@telsiai.lt



TELŠIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS PRIEŠGAISRINĖ TARNYBA

Savivaldybės biudžetinė įstaiga. Lygumų g. 14, LT- 87125 Telšiai, tel.-fax. 8444 51113, el.p. priešgaisrine.tarnyba@telšiai.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302443296

Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinė tarnybos pasirengimo savanorijai planas:

Nr.	Priemonė	Terminas	Likusių darbuotojų skaičius ugniagesių komandose termino pabaigoje	Numatomos lėšos savanoriams ir technikos atnaujinimui
1	Esantis patvirtintas etatų skaičius Telšių rajono ugniagesių komandose	2015-01-01	46	-
2	Nepriimame į laisvas vietas darbuotojų,- atleidžiame išeinančius savo noru.	2015-01-01 - 2015-06-01	45	2015 m.
3	Atleidžiame darbuotojus neturinčius UGM ir vairuotojų pažymėjimų - pasiekus terminui visose UK .	2015-01-01- 2015-03-31	43	2015 m.
4	Nepriimame į laisvas vietas darbuotojų,- atleidžiame sulaukusius pensinio amžiaus.	2015-10-01 - 2015-11-31	42	2015 m.
5	Papildyti ir patvirtinti „Telšių rajono savivaldybės priešgaisrinės tarnybos nuostatus“ pritaikant savanorijai	2015-10-01- 2016-01-31		
6	Kiekvienoje UK organizuojame savanorius ugniagesius .	2015-10-01- 2018-12-31		
7	Mažiname etatų skaičių mažiausiai išvykstančiose 2-ose komandose pagal 5 metų vidurkį (Žarėnų UK , Nevarėnų UK) iki 7 etatų .	2016-06-01- 2016-10-30	38	2016 metams 20000 EUR
8	Mažiname etatų skaičių visose UK iki 7 etatų	2017-06-01- 2017-10-30	35	2017 metams 25000 EUR
9	Mažiname etatų skaičių visose UK iki 6 etatų	2018-01-01- 2018-06-30	30	2017 metams 45000 EUR
10	Mažiname etatų skaičių visose UK iki 5 etatų	2018-06-30- 2018-10-30	25	2018 metams 75000 EUR
11	Visose UK lieka po 5 etatus. Kiekvienoje UK veikia savanoriai ugniagesiai	2019-01-01	25	2019 metams 90000 EUR

Direktorius.....Rimas Radavičius



Padėti Gelbėti Garbinga

*Būk pilietiškąs - tapk
savanoriu ugniagesiu*

Jei apsisprendei, kreipkis..
Tel: 8-347-53244
8-614-05677





*Būk pilietisks - tapk savanoriu ugniagesiu
Padėti Gelbėti Garbinga*



*Jei apsisprendei, kreipkis..
Tel. 8-347-53244
8-614-05677*



KAIP TAPTI SAVANORIU UGNIAGESIU ?

Savanoris ugniagesys, DALYVAUJANTIS gaisrų gesinime.

18 - 65 metų amžiaus Lietuvos Respublikos nuolatiniai gyventojai.

Pretendantas pateikia prašymą savanoriškos veiklos organizatoriui.

Pretendantas siunčiamas į gydymo įstaigą patikrinti, ar atitinka teisės aktuose nustatytus sveikatos reikalavimus savanoriams ugniagesiams, dalyvaujantiems gaisrų gesinime.

Pretendentui atitikus sveikatos reikalavimus, teisės aktų nustatyta tvarka tikrinamas bendrasis fizinis parengtumas.

Pretendentui organizuojami įvadiniai mokymai, po kurių laikomas egzaminas.

Pretendantas, atitinkantis savanoriui ugniagesiui keliamus reikalavimus ir baigęs įvadinius mokymus, sėkmingai išlaikęs egzaminą, organizatoriaus įsakymu priimamas į savanorius ugniagesius.

Organizatorius kartu su savanoriu ugniagesiu pasirašo savanoriškos veiklos sutartį 4 metams.

Savanoriui ugniagesiui išduodamas pažymėjimas ir atpažinimo ženklas.

Aktyvi veikla

Savanoris ugniagesys, NEDALYVAUJANTIS gaisrų gesinime, bet vykdantis visuomenės švietimą gaisrų prevencijos srityje.

Lietuvos Respublikos nuolatiniai gyventojai, ne jaunesni kaip 14 metų amžiaus.

Pretendantas pateikia prašymą savanoriškos veiklos organizatoriui.

Pretendentui organizuojami rekomendacinio pobūdžio įvadiniai mokymai.

Pretendantas, atitinkantis savanoriui ugniagesiui keliamus reikalavimus, gali būti išklauses rekomendacinio pobūdžio įvadinius mokymus, organizatoriaus įsakymu priimamas (irašomas) į savanorius ugniagesius.

Organizatorius kartu su savanoriu ugniagesiu pasirašo savanoriškos veiklos sutartį iki 4 metų.

Savanoriui ugniagesiui išduodamas pažymėjimas ir atpažinimo ženklas.

Aktyvi veikla

Daugiau informacijos: www.vpgt.lt

Gesinantiems gaisrus ar atliekantiems gelbėjimo darbus, dalyvaujantiems kvalifikacijos tobulinimo kursuose, savanoriams ugniagesiams mokamas 1 procento vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio dydžio atlyginimas už kiekvieną savanorio ugniagesio sugaištą valandą.

Savanoriams ugniagesiams kompensuojamos su savanorio ugniagesio atlikta veikla susijusios išlaidos.

Savanorių ugniagesių organizatorius aprūpina reikalingomis priemonėmis ir darbo apranga.

Savanoriškos veiklos organizatoriai draudžia savanorius ugniagesius (jų sveikatą ir gyvybę) draudimu nuo nelaimingų atsitikimų.

Savanoriai ugniagesiai, dalyvaujantys gaisrų gesinimo darbuose, turi teisę į nemokamus periodinius sveikatos patikrinimus.



Jeį apsisprendeį kreipkis...

Tel: 8 347 53 244

8 614 05 677



**BŪK PILIETIŠKAS –
TAPK SAVANORIU
UGNIAGESIU**





Savaniais ugniagesiais, vykdančiais visuomenės švietimą gaisrų prevencijos srityje ir kitą veiklą savanorių ugniagesių rinktinėje, gali tapti ne jaunesni kaip 14 metų Lietuvos Respublikos nuolatiniai gyventojai.

Savaniais ugniagesiais, dalyvaujančiais gesinant gaisrus, galės tapti 18–65 metų Lietuvos Respublikos nuolatiniai gyventojai, jie turės atitikti tam tikrus sveikatos ir bendrojo fizinio pasirengimo reikalavimus.

Asmuo, pretenduojantis tapti savanoriu ugniagesiu, pateikia prašymą savanoriškos organizacijos vadovui.



Fiziniai reikalavimai:

- 100 metrų bėgimas su 51 mm skersmens gaisrinėmis žarnos,
- atsispaudimai arba prisitraukimai
- 1000 metrų bėgimas.

Pretendentai skirstomi į tris amžiaus grupes:

- 1-oji grupė 18 – 34 metai
- 2-oji grupė 35 – 49 metai
- 3-oji grupė 50 – 65 metai.

Pretentui, kuris atitinka šiuos savanoriui ugniagesiui keliamus reikalavimus, organizuojami įvadiniai mokymai. Įvadinis mokymas baigęs pretendentas laiko egzaminą.

Atitkęs savanoriui ugniagesiui keliamus reikalavimus ir sėkmingai išlaikęs egzaminą pretendentas priimamas į savanorius ugniagesius ir pasirašo keturių metų sutartį.

Šioje sutartyje savanoris ugniagesys raštu pasižada vykdyti savanorio ugniagesio funkcijas, įgyja teises ir pareigas.

Pasibaigus galiojimo laikotarpiui sutartis gali būti pratęstas kitiems 4 metams. Savanoris ugniagesys sutartį gali nutraukti paties prašymu



Savanoriui ugniagesiui išduodamas pažymėjimas ir atpažinimo ženklas.

Savaniais ugniagesiams organizuojami kvalifikacijos tobulinimo kursai, mokymai ir pratybos.

Savanoriui ugniagesiui, kuris jo darbo, mokslo ar studijų laiku dalyvauja gesinant gaisrą ar atlieka gelbėjimo darbus, yra išsaugoma darbo, mokslo ar studijų vieta.

Jeigu savanoris ugniagesys dalyvauja kvalifikacijos tobulinimo kursuose, mokymuose ar pratybose, įstaigos, įmonės ar organizacijos, kurioje savanoris ugniagesys dirba ar mokosi vadovas privalo jį išleisti ir išsaugoti jam darbo, mokslo ar studijų vietą, tačiau ne daugiau kaip 10 darbo, mokslo ar studijų dienų per metus.





2016

**BŪK NAUDINGAS VISUOMENEI – !
TAPK SAVANORIŲ UGNIAGESIŲ**

	Sausis	Vasaris	Kovas	Balandis	Gegužė	Birželis	Lietpis	Rugpjūtis	Rugpjūtis	Spalis	Lapkritis	Gruodis
P	1						1					
A	2	1					2					1
T	3	2				1	3				2	
K	4	3				2	4	1			3	1
P	5	4	1			3	5	2			4	2
Š	6	5	2			4	6	3	1		5	3
S	7	6	3	1		5	7	4	2		6	4
P	8	7	4	2		6	8	5	3	7	5	
A	9	8	5	3		7	9	6	4	8	6	
T	10	9	6	4		8	10	7	5	9	7	
K	11	10	7	5		9	11	8	6	10	8	
P	12	11	8	6		10	12	9	7	11	9	
Š	13	12	9	7		11	13	10	8	12	10	
S	14	13	10	8		12	14	11	9	13	11	
P	15	14	11	9		13	15	12	10	14	12	
A	16	15	12	10		14	16	13	11	15	13	
T	17	16	13	11		15	17	14	12	16	14	
K	18	17	14	12		16	18	15	13	17	15	
P	19	18	15	13		17	19	16	14	18	16	
Š	20	19	16	14		18	20	17	15	19	17	
S	21	20	17	15		19	21	18	16	20	18	
P	22	21	18	16		20	22	19	17	21	19	
A	23	22	19	17		21	23	20	18	22	20	
T	24	23	20	18		22	24	21	19	23	21	
K	25	24	21	19		23	25	22	20	24	22	
P	26	25	22	20		24	26	23	21	25	23	
Š	27	26	23	21		25	27	24	22	26	24	
S	28	27	24	22		26	28	25	23	27	25	
P	29	28	25	23		27	29	26	24	28	26	
A	30	29	26	24		28	30	27	25	29	27	
T	31	30	27	25		29	31	28	26	30	28	
K		31	28	26	30			29	27		29	
P			29	27		29		30	28		30	
Š			30	28		30		29			31	
S			31			31		30				
P				30					31			
A				31								

Jeigu apsisprendė, informacijos ieškok
Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento
prie Vidaus reikalų ministerijos interneto svetainėje
www.vpgt.lt

Jūsųrajone
Tel. Nr.

Savanorių ugniagesių veikla užsienio šalyse

Šalis	Savanorių ugniagesių komandas organizuoja ir tvarko	Į savanorių ugniagesių gretas priima	Savanorių ugniagesių skaičius šalyje	Savanorių ugniagesių skaičius didėjo/mažėjo	Savanorių ugniagesių trūkumo priežastys	Savanorių ugniagesių finansavimas	Kriterijai savanoriams ugniagesiams	Mokymų trukmė savanoriams ugniagesiams	Nauda/privilegijos savanoriams ugniagesiams
Austrija	savivaldybės ir bendruomenės	Priešgaisrinės apsaugos vadas	5405 savanorių ugniagesių komandos	Didėjo	Problemos pagrindiniuose darbuose	Dauguma ugniagesių komandų prisideda savo lėšomis, skirdami pinigų įrangai, draudimui ir renginiams	Amžius, sveikata, neįtrauktas į policijos įskaitą, turintis ES pilietybę, neturintis psichikos ir fizinės negalios	100 val. trukmės kursai	Priklausymas šiai profesijai, laimėjimai, atsakomybė, savigarba, tobulėjimas, asmeninis augimas, pasitenkinimas, socializacija, galimybė padėti bendruomenei, gyvybės draudimas, mokymai, lyderystės galimybės, uniforma, medaliai.

Šalis	Savanorių ugniagesių komandas organizuoja ir tvarko	Į savanorių ugniagesių gretas priima	Savanorių ugniagesių skaičius šalyje	Savanorių ugniagesių skaičius didėjo/mažėjo	Savanorių ugniagesių trūkumo priežastys	Savanorių ugniagesių finansavimas	Kriterijai savanoriams ugniagesiams	Mokymų trukmė savanoriams ugniagesiams	Nauda/privilegijos savanoriams ugniagesiams
Bulgarija	Merija	Meras	2230 (25 proc. visų šalies ugniagesių)	Padidėjo apie 10 proc.	darbo organizavimo trūkumai, demografinės problemos, nėra materialinio motyvavimo priemonių	Skiriami valstybės biudžeto pinigai	Fiziškai stiprus, turintis 18 m. ir daugiau, neturintis psichikos ir fizinės negalios, neteistas	220 pamokų, iš kurių teorijai - 93 pamokos ir 127 – praktiniams užsiėmimams	Priklausymas šiai profesijai, laimėjimai, atsakomybė, savigarba, tobulėjimas, asmeninis augimas, pasitenkinimas, socializacija, galimybė padėti bendruomenei, gyvybės draudimas, mokymai, lyderystės galimybės, uniforma, medaliai, pajamos.
Danija	vietinės apygardos/savivaldybės	Profesionalus ugniagesys, atsakingas už savanorių priėmimą į tarnybą ir mokymus	1 600	Sumažėjo			Reikalavimai tokie pat kaip ugniagesiams profesionalams	222 val. ugniagesių mokymai, iš kurių 74 val. (2 sav.) – pagrindinis mokymasis, po kurio savanoriui leidžiama padėti ugniagesiui darbo metu.	Priklausymas šiai profesijai, laimėjimai, atsakomybė, savigarba, tobulėjimas, asmeninis augimas, pasitenkinimas, socializacija, galimybė padėti bendruomenei, gyvybės draudimas, mokymai, lyderystės galimybės, uniforma, medaliai.

Šalis	Savanorių ugniagesių komandas organizuoja ir tvarko	Į savanorių ugniagesių gretas priima	Savanorių ugniagesių skaičius šalyje	Savanorių ugniagesių skaičius didėjo/mažėjo	Savanorių ugniagesių trūkumo priežastys	Savanorių ugniagesių finansavimas	Kriterijai savanoriams ugniagesiams	Mokymų trukmė savanoriams ugniagesiams	Nauda/privilegijos savanoriams ugniagesiams
Estija	Valstybė, kuri veikia per Gelbėjimo valdybą.	Estijos gelbėjimo valdyba	1 200	Padidėjo savanorių ugniagesių ir jų komandų skaičius	nėra motyvacijos, Savanoriai neturi laisvalaikio, negauna jokių pajamų už šį darbą		Psichologinis, fizinis ir sveikatos patikrinimas.	200 val. kursai dalyvaujantiesiems gelbėjimo operacijose; 52 val. kursai, dalyvaujantiesiems gelbėjimo darbuose su pareigūnais; 16 val, kursai dirbantiems prevencinį darbą	Priklausymas šiai profesijai, laimėjimai, atsakomybė, savigarba, tobulėjimas, asmeninis augimas, pasitenkinimas, socializacija, galimybė padėti bendruomenei, mokymai, lyderystės galimybės, uniforma, medaliai.
Prancūzija	Valstybės institucijos	Priešgaisrinės apsaugos tarnybos valdybos prezidentas	195 200 (79 proc. visų ugniagesių)	Sumažėjo	naujas gyvenimo būdas (apsigyventi ir dirbti miestuose, bet ne kaimuose, kur labiausiai reikalingi savanoriai)		Medicininiai ir fiziniai reikalavimus, atitinkantys vykdomą veiklą	270 val. kursai	Priklausymas šiai profesijai, laimėjimai, atsakomybė, savigarba, tobulėjimas, asmeninis augimas, pasitenkinimas, socializacija, galimybė padėti bendruomenei, gyvybės draudimas, mokymai, lyderystės galimybės, uniforma, medaliai, pajamos.

Šalis	Savanorių ugniagesių komandas organizuoja ir tvarko	Į savanorių ugniagesių gretas priima	Savanorių ugniagesių skaičius šalyje	Savanorių ugniagesių skaičius didėjo/mažėjo	Savanorių ugniagesių trūkumo priežastys	Savanorių ugniagesių finansavimas	Kriterijai savanoriams ugniagesiams	Mokymų trukmė savanoriams ugniagesiams	Nauda/privilegijos savanoriams ugniagesiams
Vokietija	Bendruomenės		1 mln.	Sumažėjo	sumažėjo skaičius jaunu žmonių, įsitraukiančių į savanorių komandų veiklą; nesugeba suderinti darbo ir savanorystės įsipareigojimų; motyvacijos trūkumas; užduočių padidėjimas		Bendruomenės pilietis, gera sveikatos būklė, amžius nuo 18 m. iki 60 m.	150 val. trukmės mokymai, trunkantys 3 mėn.	Priklausymas šiai profesijai, laimėjimai, atsakomybė, savigarba, tobulėjimas, asmeninis augimas, pasitenkinimas, socializacija, galimybė padėti bendruomenei, gyvybės draudimas, mokymai, lyderystės galimybės, uniforma, medaliai

Šalis	Savanorių ugniagesių komandas organizuoja ir tvarko	Į savanorių ugniagesių gretas priima	Savanorių ugniagesių skaičius šalyje	Savanorių ugniagesių skaičius didėjo/mažėjo	Savanorių ugniagesių trūkumo priežastys	Savanorių ugniagesių finansavimas	Kriterijai savanoriams ugniagesiams	Mokymų trukmė savanoriams ugniagesiams	Nauda/privilegijos savanoriams ugniagesiams
Graikija	Valstybė	Valstybė	2000	Nuolat auga		Finansavimą skiria priešgaisrinės apsaugos departamentas arba savivaldybės	Turi būti Graikijos pilietis arba ES pilietis, gyvenantis šalyje ne mažiau 3 m., nuo 18 m. iki 55 m. amžiaus, turi bent privalomąjį išsilavinimą; yra geros psichinės ir fizinės sveikatos; moka rašyti ir kalbėti graikų kalba; neturi būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, nepriklausyti Priešgaisrinės tarnybos ugniagesių komandai ir neturėti 5 metų ugniagesio tarnybos statuso.	120 val. trukmės mokymai	Socializacija, galimybė padėti bendruomenei, vertinimo jausmas

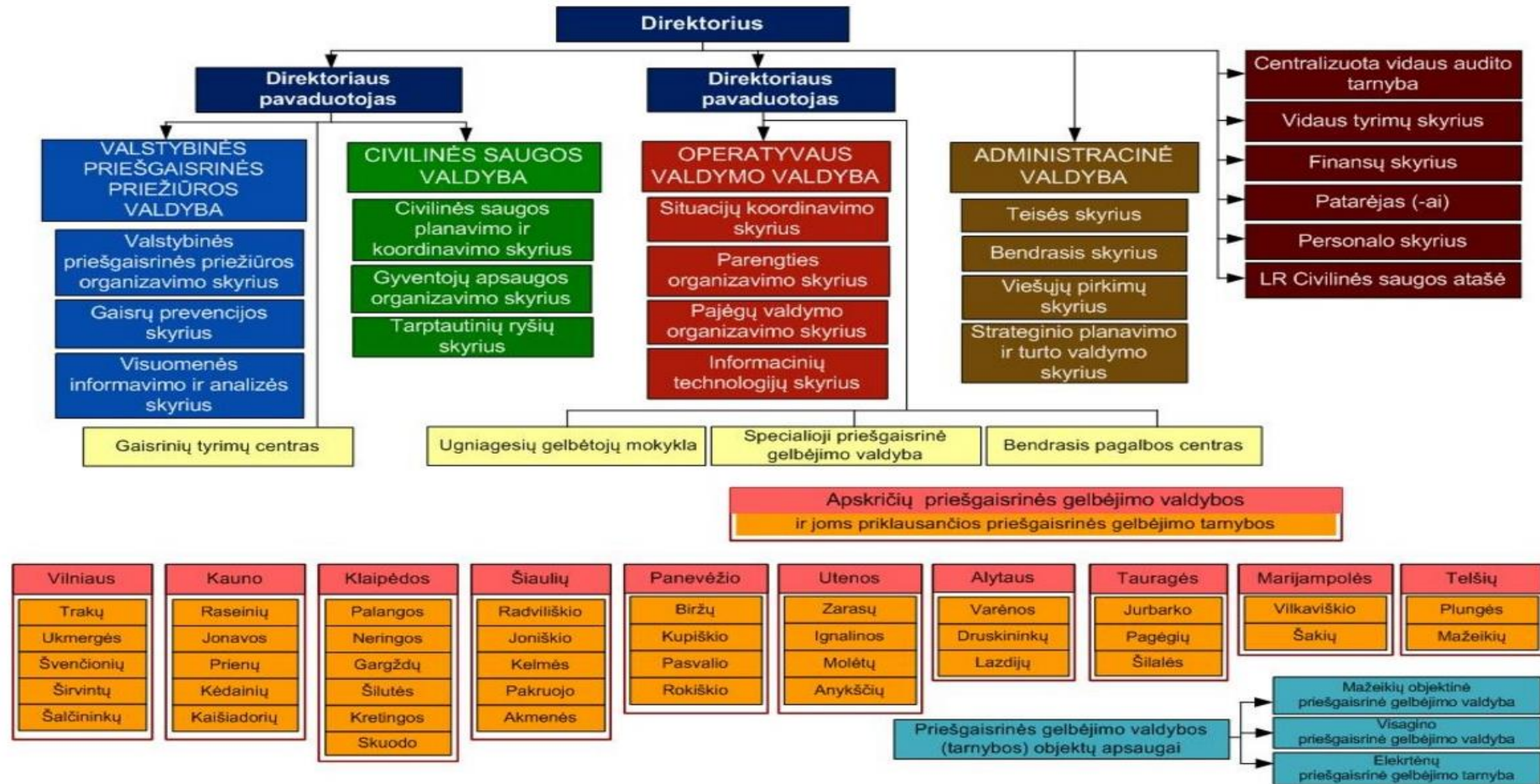
Šalis	Savanorių ugniagesių komandas organizuoja ir tvarko	Į savanorių ugniagesių gretas priima	Savanorių ugniagesių skaičius šalyje	Savanorių ugniagesių skaičius didėjo/mazėjo	Savanorių ugniagesių trūkumo priežastys	Savanorių ugniagesių finansavimas	Kriterijai savanoriams ugniagesiams	Mokymų trukmė savanoriams ugniagesiams	Nauda/privilegijos savanoriams ugniagesiams
Vengrija	vietos savivaldybė ir apygardos / miesto taryba	Asociacijos vadovai	Apie 4000	Padidėjo	griežti fizinio mokymosi/pasirengimo reikalavimai, menka finansinė parama, nenori aukoti savo laisvalaikio, jauni darbuotojai bijo prarasti darbus, tuomet, kai dalyvauja mokymuose arba vykdo užduotis		Sveikatos būklė	344 val. trukmės kursai	Priklausymas šiai profesijai, savigarba, socializacija, galimybė padėti bendruomenei, atleidimas nuo vietos mokesčių.
Lenkija	Asociacija	Savanorių priešgaisrinės apsaugos komandų valdyba	Virš 700000 (16 tūkst. savanorių ugniagesių komandų)	Nepakito		Išlaidos dengiamos iš valstybės biudžeto, vietos valdžios biudžetų, draudimo institucijų įplaukų, juridinių ir fizinių asmenų, individualių subjektų įplaukų	Amžius nuo 18 iki 65 m.; turi galiojančią medicininę pažymą, leidžiančią dalyvauti gelbėjimo operacijose; yra užbaigę ugniagesio mokymus; apdrausti sveikatos draudimu.	3 žingsnių mokymai: I – 104 val., II – 60 val., III – 51 val.	Priklausymas šiai profesijai, laimėjimai, atsakomybė, savigarba, tobulėjimas, asmeninis augimas, pasitenkinimas, socializacija, galimybė padėti bendruomenei, mokymai, lyderystės galimybės, uniforma, medaliai.

Šalis	Savanorių ugniagesių komandas organizuoja ir tvarko	Į savanorių ugniagesių gretas priima	Savanorių ugniagesių skaičius šalyje	Savanorių ugniagesių skaičius didėjo/mažėjo	Savanorių ugniagesių trūkumo priežastys	Savanorių ugniagesių finansavimas	Kriterijai savanoriams ugniagesiams	Mokymų trukmė savanoriams ugniagesiams	Nauda/privilegijos savanoriams ugniagesiams
Rumunija	Vietinė Taryba	Vietos Taryba	109 632	Sumažėjo	senstanti visuomenė, ekonominė krizė	Finansuojama iš Vietos Tarybos biudžeto	Bendruomenės gyventojas, nuo 18 iki 50 m. amžiaus; atitinka sveikatos būklės reikalavimus; baigęs specialius mokymus, nepatrauktas baudžiamojon atsakomybėn; anksčiau nepraradęs savanorio statuso Savanorių ekstremaliųjų situacijų tarnyboje.	Išankstinio pasirengimo nereikia	

Šalis	Savanorių ugniagesių komandas organizuoja ir tvarko	Į savanorių ugniagesių gretas priima	Savanorių ugniagesių skaičius šalyje	Savanorių ugniagesių skaičius didėjo/mažėjo	Savanorių ugniagesių trūkumo priežastys	Savanorių ugniagesių finansavimas	Kriterijai savanoriams ugniagesiams	Mokymų trukmė savanoriams ugniagesiams	Nauda/privilegijos savanoriams ugniagesiams
Čekija	Savivaldybė	Dalinio vadas	70000	Nepakito	darbas trunka visą dieną		Keliami tik sveikatos reikalavimai	40 val. trukmės mokymai	Priklausymas šiai profesijai, laimėjimai, atsakomybė, savigarba, tobulėjimas, asmeninis augimas, pasitenkinimas, socializacija, galimybė padėti bendruomenei, mokymai, lyderystės galimybės, uniforma, medaliai.
Olandija	Valstybės ir savivaldybės	Saugos apygardos	21000 (80 proc. visų ugniagesių)	Sumažėjo	biurokratija, atotrūkis tarp vadovybės ir savanorių, bendradarbiavimo stoka pagalbos punktuose ir tai	Biudžetu rūpinasi vyriausybė ir savivaldybė	Amžius, ūgis, gera fizinė ir psichinė būklė	2 m. trukmės mokymai vakarais ir savaitgaliais	Savigarba, galimybė padėti bendruomenei.

Šaltinis: sudaryta darbo autorių pagal Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas. Pranešimai. 2015

PRIEŠGAISRINĖS APSAUGOS IR GELBĖJIMO DEPARTAMENTAS PRIE VRM IR JAM PAVALDŽIOS ĮSTAIGOS



Šaltinis: Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie VRM ir jam pavaldžios įstaigos (2016)

Interviu klausimai

*Laba diena, esame Šiaulių universiteto, Viešojo valdymo studijų programos, 2 magistro kurso studentai. Rašome baigiamąjį darbą tema **Savivaldybių ugniagesių reformos įgyvendinimas Lietuvoje: Telšių apskrities atvejis**. Tikimės, kad atsakydami į pateikiamus klausimus, galėsite padėti ištirti, kaip ši reforma įgyvendinama, su kokiomis problemomis susiduriama. Jūsų pageidavimu interviu gali būti konfidencialus.*

1. Gal galite nurodyti savo pareigybes, amžių ir kiek metų dirbate Priešgaisrinėje sistemoje?
2. Ar pritariate savanoriškos priešgaisrinės apsaugos atsiradimui? Kodėl?
3. Kokia Jūsų nuomonė, kas trukdo organizuoti savanorių ugniagesių veiklą?
4. Kaip manote, kokie didžiausi šiuo metu įgyvendinamos reformos trūkumai?
5. Jūsų nuomone, ar savivaldybės ir bendruomenės pakankamai aktyviai prisideda prie savivaldybių ugniagesių reformos įgyvendinimo?
6. Kokios organizacinės priemonės, Jūsų nuomone, taikomos siekiant pritraukti, kuo daugiau savanorių, labiausiai pasiteisino?
7. Jūsų nuomone, kaip būtų galima pritraukti daugiau savanorių ugniagesių?
8. PAGD spalio 1 d. duomenimis, Lietuvoje yra 904 savanoriai ugniagesiai, dalyvaujantys gaisrų gesinime ir 185 savanoriai, vykdantys prevencinį darbą. Kaip manote, kokiomis dar priemonėmis būtų galima pritraukti kuo daugiau žmonių jungtis prie savanorių ugniagesių pajėgų?
9. Kaip manote, su kokiomis problemomis susiduriama įgyvendinant savivaldybių ugniagesių komandų reformą Telšių apskrityje?
10. Kaip manote, ką ir kodėl reikėtų pakeisti Priešgaisrinės apsaugos teisės aktuose, kad savanorių ugniagesių pajėgos veiktų sėkmingai?
11. Daugelio Europos valstybių priešgaisrinės apsaugos sistema remiasi savanoriais ugniagesiais. Paaiškinkite, kokia, Jūsų nuomone, situacija šiuo klausimu yra susiklosčiusi Lietuvoje?
12. Kaip Jūs vertinate savivaldybių ugniagesių reformos įgyvendinimo galimybes Telšių apskrityje?
13. Kaip manote, kodėl verta tapti/būti savanoriu ugniagesiu?